

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЯШЕЛ ҮЗЭН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ДӘҮЛӘТ СОВЕТЫ ОСИНОВО АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ

КАРАР

«23 апрель 2021 ел

№ 41

Кабул итү турында муниципаль берәмлеге Уставының «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының

Федераль законнар нигезендә, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә», 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе» һәм 21 нче июль, 2005 ел, № 97-ФЗ номерлы «дәүләт теркәвенә алу ТУРЫНДА муниципаль берәмлекләр уставларын» Татарстан Республикасы Законы, 28 июль 2004 елгы № 45-ТРЗ «жирле үзидарә ТУРЫНДА» Татарстан Республикасы Кодексы " муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы от 25.06.2013 № 50-ТРЗ, исәпкә алып нәтижеләре буенча халык алдында тыңлаулар проекты Муниципаль берәмлеге уставының «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль район Советы Осинowo авыл жирлеге яшел Үзән муниципаль районы решил:

1. Кабул муниципаль берәмлеге Уставына «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының (кушымта).

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Муниципаль берәмлеге уставына «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының расланган карары белән Осинowo жирле үзидарә Советы яшел Үзән районы Татарстан Республикасы ел, 01 июнь, 2018 елгы № 249;

- Карар Советы Осинowo авыл жирлеге яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы 16 августта 2018 ел № 264 «үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү Турында муниципаль берәмлеге Уставына «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының расланган Советы карары Осинowo авыл жирлеге № 249 ел, 01 июнь, 2018 елга»;

- Карар Советы Осинowo авыл жирлеге яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы ел, 12 апрель, 2019 ел, № 318 үзгәрешләр кертү Хакында «муниципаль берәмлеге Уставына «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының расланган Советы карары Осинowo авыл жирлеге № 249 ел, 01 июнь, 2018 елга»;

- Карар Советы Осинowo авыл жирлеге яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы ел, 01 ноябрь, 2019 ел, № 351 «үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү Турында муниципаль берәмлеге Уставына «Осиново авыл жирлеге» Татарстан

Республикасы Зеленодол муниципаль районының расланган Советы карары Осиново авыл жирлегенә № 264 нче 16.08.2018 ел, № 318 нче 12.04.2019 елның;

- Карар Советы Осиново авыл жирлегенә яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы ел, 13 август, 2020 елга 390 номерлы «үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү Турында муниципаль берәмлегенә Уставына «Осиново авыл жирлегенә» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының расланган Советы карары Осиново авыл жирлегенә № 249 ел, 01 июнь, 2018 елга».

3. Жибәрергә карар дәүләт теркәвенә алу өчен билгеләнгән тәртиптә.

4. Бастырырга әлегә карар һәм кушымтаның аңа соң, аның дәүләт теркәве хокукый мәгълүматның рәсми порталында Татарстан Республикасы (<http://pravo.tatarstan.ru>) сайтында яшел Үзән муниципаль район составында муниципаль берәмлекләр порталының, Татарстан Республикасы (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәре һәм мәгълүмати стендларында Осиново авыл жирлегенә яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы.

5. Билгеләргә, дип карар үз көченә керә өлеше нигезендә 8 статьясындагы 44 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

6. Үтәлешен тикшерүдә тотуны әлегә карар возложить даими комиссиясенә Советы Осиново авыл жирлегенә законлылык, хокук тәртибе, регламент һәм депутат этикасы.

**Жирлек башлыгы,
Советы Рәисе**

А. Ю. Сәлимов

Кабул Советы карары Осиново авыл
жирлеге яшел Үзән муниципаль районы
Татарстан Республикасы
Карар № 41 нче «23 апрель 2021 елның

Башлыгы Осиново авыл жирлеге яшел Үзән
муниципаль районы Татарстан
Республикасы

А. Ю. Сәлимов

Уставы
муниципаль берәмлеге
«Осиново авыл жирлеге»
Яшел үзән муниципаль районы
Татарстан Республикасы

Осиново авылы
2021 елга

Башлыгы I. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 Статъя. Авыл жирлеге һәм аның статусы

1. Муниципаль берәмлеге «Осиново авыл жирлеге» Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының наделено авыл жирлеге статусы бирелгән.
2. Рәсми атамасы муниципаль берәмлек " «Осиново авыл жирлеге яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы» (алга таба текстү – Жирлеге).
3. Муниципаль берәмлеге «Осиново авыл жирлеге» яшел Үзән районы, Татарстан Республикасы составына керә һәм яшел Үзән муниципаль районы Татарстан Республикасы.

2 Статъя. Бүленеш Жирлеге

1. Территориясе составына Жирлек торак пунктлары керә: Осиново, Яңа Тура, Ремплер, Воронино, Новониколаевский.
2. Жирлекнең административ үзәге булып тора торак пункт Осиново.
3. Чикләре Жирлеге Татарстан Республикасы Законьнда билгеләнә һәм ел, 31 гыйнвар, 2005 елның № 24-ТРЗ «территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында «Зеленодольск муниципаль районы» һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләр».
4. Территориясе составына Жирлек керә жирнең барлык милек рәвешендәге һәм максатчан билгеләнештәге.
5. Чикләрен үзгәртү Жирлеге, аны гамәлгә ашырыла мәгариф системасына үзгәреш кертелгән: Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, фикерен исәпкә алып, Жирлекнең.

3 Статъя. Рәсми символлары Жирлеге

1. Жирлеге ия булырга хокуклы үз гербы, флагы, чагылдыручы тарихи, мәдәни һәм бүтән жирле горейф-гадәт һәм үзенчәлекләре.
2. Тасвирламасы гербы, флагы Жирлеге тарафыннан раслана норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.
3. Сурәте герб Жирлеге помещается бу печатях, бланклардагы һәм башка рәсми документларда органнары һәм вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге, бина фасадларын жирле үзидарә органнары Жирлеге Советының утырышлар залында авыл Жирлеге, эш кабинетларында авыл Жирлеге Башлыгы урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы, Башкарма комитеты Житәкчесе урынбасары Жирлеге. Башка очраклары рәсми гербын яңадан күчерү Жирлеге белән билгеләнә карары белән авыл Жирлеге Советы.
4. Гербы, флагы Жирлеге дәүләт теркәвенә алынырга тиеш билгеләнгән тәртиптә федераль законнар белән билгеләнгән.

4 Статъя. Халык һәм халык Жирлеге

Жирлек халкы – Россия Федерациясе гражданны (алга таба гражданны) даими яисә күбесенчә яшәүче авыл Жирлеге территориясендә.

Хезмәтгөшлек 5 Статья. Гражданнарның гамәлгә ашыру, жирле үзидарә авыл Жирлегендә, тәртибе һәм гарантияләре, аны гамәлгә ашыру

1. Гражданнар итәләр жирле үзидарә аша катнашуы референдум, муниципаль сайлаулар һәм аша турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре белән, шулай ук аша үзидарәнең сайланулы һәм башка органнары, жирле үзидарә органнары уставта каралган. Катнашу тәртибе гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда билгеләнә Устав һәм кабул ителгән, аның нигезендә муниципаль хокукый актлар белән.

2. Чит ил гражданнары, даими яисә күбесенчә яшәүче авыл Жирлеге территориясендә ия гамәлгә ашырганда жирле үзидарә органнарының хокуклары нигезендә, Россия Федерациясенәң халыкара килешүләре һәм федераль законнар.

3. Гражданнар ия тигез хокукны гамәлгә ашыруда жирле үзидарә органнарының турыдан-туры да, үз вәкилләре аша да бәйсез рәвештә идән, расы, милләт, тел, происхождения, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, караш, дин, карашлар, кирәк-яраклары к ижтимагый берләшмәләренә.

4. Гражданнар хокукы сайларга һәм сайланырга жирле үзидарә Жирлеге.

5. Гражданнар белүче дәүләт телендә, Россия Федерациясенәң ия тигез шартлар үтү өчен муниципаль хезмәт һәм тигез шартлар аны узу бәйсез рәвештә идән, расы, милләт, происхождения, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, караш, дин, карашлар, кирәк-яраклары к жәмәгать оешмаларына, шулай ук башка шартларга бәйле булмаган профессиональ һәм эшлекле качествами муниципаль хезмәткәрнең.

6. Һәр хокукы турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларына жирле үзидарә жирлеге, мәгълүмат алырга, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы.

7. Органнар һәм вазыйфаи затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге тәмин итәргә бурычлы һәркемгә танышу мөмкинлеге документлар һәм материаллар, турыдан-туры затрагивающими аның хокуклары һәм ирекләре, шулай ук алу мөмкинлеге гражданнар башка тулы һәм дөрес мәгълүматны жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы Жирлеге каралмаган булса, закон.

8. Жирле үзидарә Жирлеге массакуләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул даими рәвештә мәгълүмат бирә, халкы турында иң существенных мәсьәләсендә үсеш Жирлеге һәм аның аерым территорияләрен, эше турында гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык челтәрен үстерү, социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләре һәм хезмәтләре күрсәтүче төрле хезмәтләргә халыкка турында, социаль ташламалар, торышы турында жәмәгать тәртибен саклау һәм гадәттән тыш табигый һәм техноген характердагы.

9. Гражданнар хокукы өстеннән шикаять бирергә судка норматив хокукый актларына, гамәлләр (үтәмәү) органнары һәм вазыйфаи затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге, әгәр каршы килә, алар закон боза, хокук, ирек гражданнарны.

Статья 6. Жирле үзидарә органнары структурасы Жирлеге

1. Структурасына жирле үзидарә органнары Жирлек керә, авыл Жирлеге Советы, авыл Жирлеге Башлыгы, Башкарма комитеты, авыл Жирлеге нең ревизия комиссиясе, авыл Жирлеге, башка жирле үзидарә органнары, образуемые нигезендә, Устав.

2. Үзгәртү структурасын, жирле үзидарә органнары гамәлгә ашырыла түгел, башкача ничек үзгәрешләр кертү юлы белән Жирлеге Уставы.

7 Статья. Предметларны алып бару Жирлеге.

1. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) төзү һәм карау бюджеты проектын Жирлеге, раслау һәм бюджет үтәлеше, Жирлекнең сатуны тикшереп, аның үтәлешен, төзү һәм раслау бюджеты үтәлеше турындагы хисапны Жирлеге;

2) билгеләү, үзгәртү һәм жиберергә, жирле салымнар һәм жыемнар Жирлеге;

3) владение, файдалану һәм күрсәтмәсе милек, муниципаль милектә булган Жирлеге;

4) тәэмин итү, беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын, Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә;

5) булдыру өчен шартлар тәэмин итү, Жирлекнең хезмәтләр, элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү;

6) булдыру өчен шартлар ялын оештыру һәм тәэмин итү, Жирлекнең хезмәтеннән мәдәният оешмалары;

7) тәэмин итү, үстерү өчен шартлар, Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны оештыру, үткәрү рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын Жирлеге;

8) архив фондларын булдыруны Жирлеге;

9) раслау территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен Жирлеге, гамәлгә ашыруга контрольлек итү һәм аларның үтәлешен оештыру, жирлек территориясендә төзекләндерү нигезендә, әлеге кагыйдәләр;

10) бирелү адреслар объектлары адресации, үзгәртү, аннулирование адреслар, өскә исемдәге элементар урам-юл челтәрен (кала, автомобиль юлларын, федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге, жирле әһәмияттәге муниципаль районы), исемдә элементар планировочной структурасын Жирлек чикләрендә үзгәртүне, аннулирование мондый төр, урнашу мәгълүмат дәүләт адреслы һәм индивидуаль алым реестрында;

11) ярдәм итү, үстерү, авыл хужалыгы продукциясе житештерү өчен шартлар тудыру, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү;

12) оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча чаралар балалар һәм яшьләр белән эшләү Жирлектә;

13) ярдәм күрсәтү һәм гражданнарга, аларның берләшмәләренә, урнаштыруда катнашучы жәмәгать тәртибен саклау өчен шартлар тудыру эшчәнлеге халык дружиналары;

14) катнаша, оештыру эшчәнлеге жыю буенча (шул исәптән раздельному жыю) һәм транспортированию каты коммуналь калдыклар;

15) оештыру ритуал хезмәтләре күрсәтү һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) оештыру Жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу белән тәэмин итү, халыкны ягулык белән тәэмин итә вәкаләтләре чикләрендә, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән;

17) юл эшчәнлегенә карата автомобиль жирле әһәмияттәге юлларны, Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә;

18) гамәлгә ашыру өчен шартлар булдыру юнәлдерелгән чаралар һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, саклап калу һәм телләренә үстерү, мәдәният һәм халыклар Россия Федерациясе территориясендә яшәүче Жирлеге, социаль һәм мәдәни архан мигрантлар профилактикалау, милләтара (халыкара) низагларны;

19) өчен шартлар тудыру, массакүләм ял итү, Жирлекнең һәм оештыру обустройства халык күпләп ял итә торган кертәп, тәэмин итү, ирекле гражданның файдалану мөмкинлеген спорт объектлары, гомуми файдалану һәм аларны береговым полоса.

20) кабул итү нигезендә Россия Федерациясе гражданлык законнарында турында карар сносә самовольной төзелгән, хәл турында сносә самовольной төзелгән яки аның приведении белән туры предельными параметрлары разрешенного төзелеш, реконструкция, капитал төзелеш объектларын чыгып китүне кагыйдәләре, жир биләмәләреннән файдалану һәм төзелеш, документлары буенча территория планлаштырганда, яки мәжбүри таләпләре параметрлар капитал төзелеш объектларын билгеләнгән таләпләр.

2. Жирле үзидарә Жирлеге килешү төзәргә хокуклы жирле үзидарә органнары белән яшел Үзән муниципаль районы турында тапшыру исемендәге гамәлгә ашыру өлешендә үз вәкаләтләрен жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү хисабына бюджетара трансфертлар бюджетыннан бирелә торган Жирлеге яшел Үзән муниципаль районы Бюджет кодексы нигезендә, Россия Федерациясе.

3. Наделение жирле үзидарә органнары аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү турында Татарстан Республикасы башкарыла һәм Татарстан Республикасы законнары таләпләре нигезендә Федераль законның 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

Статья 8. Хокук органнары, жирле үзидарә Жирлеге мәсьәләләренә хәл түгел кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә Жирлеге

1. Жирле үзидарә жирлеге хокуклы:

- 1) булдыру, музей жирлеге;
- 2) кылган нотариаль гамәлләр законнарда каралган, булмаган очракта, Жирлектә нотариус;
- 3) гамәлгә ашыруда катнашу эшчәнлегә буенча опека һәм попечительлек;
- 4) булдыру өчен шартлар тудыру эшчәнлеген гамәлгә ашыру белән бәйле хокукларын гамәлгә ашыруны жирле милли-мәдәни жирлек территориясендә;
- 5) ярдәм күрсәтү, милли-мәдәни үсешенә, Россия Федерациясе халыкларының чараларын тормышка ашыру өлкәсендә милләтара мөнәсәбәтләренә жирлек территориясендә;
- 6) катнаша, оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча чаралар мобилизацион эзерлек, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр территориясендәге Жирлеге;
- 7) өчен шартлар булдыру, туризмны үстерү;
- 8) булдыру, муниципаль янғын саклау;
- 9) ярдәм күрсәтүне һәм жәмәгать күчәтчелек комиссияләргә гамәлгә ашыручы ижтимагый контрольдә тотуны тәэмин итү, кеше хокукларын һәм булышлык затларга мәжбүри тоту урыннарында;

10) ярдәм күрсәтүне жәмәгать оешмаларына инвалидлар, шулай ук ачылган тарафыннан гомумроссия жәмәгать берләшмәләре, инвалидлар оешмаларына элге Федераль закон нигезендә, 24 ноябрь, 1995 ел, №181-ФЗ номерлы федераль закон инвалидларны социаль яклау ТУРЫНДА «Россия Федерациясе»;

11) гражданнарга торак урыннарын муниципаль торак фондыннан найм шартнамәләре буенча торак биналарны торак фондыннан социаль файдалану нигезендә торак законнары;

12) буенча эшчәнлекне тормышка ашыру мөрәжәгәте белән хайваннар килеш хужаларын, обитающими авыл Жирлеге территориясендә;

13) чараларны тормышка ашыру хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә Федераль законда каралган 23 июнендәге 2016 елның №182-ФЗ номерлы федераль закон нигезләре Турында «хокук бозуларны профилактикалау системасын»Россия Федерациясендә;

14) күрсәтүне үстерүгә ярдәм итү, физик культура һәм спорт инвалидлар, мөмкинлекләре чикле кешеләр, адаптив физик культура һәм адаптивного спорт;

15) чараларны тормышка ашыру кулланучылар хокукларын яклау буенча Законда каралган Россия Федерациясе нче 7 февраль, 1992 ел, №2300-1 «кулланучылар хокукларын яклау Турында»;

16) бирү хезмәткәренә, замещающему вазыйфасына участок полиция хезмәткәре һәм аның гаилә әгъзаларына торак урыны чорына вазыйфасын биләү хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфа;

17) чараларны тормышка ашыру буенча ярдәм күрсәтү затларга торышы алкогольле, наркотиклы яки башка токсического исерек.

2. Жирле үзидарә органнары хәл итәргә хокуклы сораулар 1 өлешендә күрсәтелгән, элге статьяның катнашырга башкару башка дәүләт вәкаләтләрен (түгел тапшырылган, аларга статьясы нигезендә, 19-нчы Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»), әгәр бу катнашуы каралган федераль законнар, шулай ук хәл башка мәсьәләләр дә отнесенные компетенциясенә органнары башка муниципаль берәмлекләренә жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте һәм исключенные аларның компетенциясе федераль һәм Татарстан Республикасы законнары белән хисабына жирле бюджетларның керемнәре, гайре бюджетара трансфертлар бирелгән бюджетларынан Россия Федерациясе бюджет системасының һәм кертемнәр буенча салым керемнәрен өстәмә нормативлар кертемнәре.

9 Статья. Муниципаль контроль

1. Жирле үзидарә органнары оештыралар һәм гамәлгә ашыралар муниципаль контроль таләпләрен муниципаль-хокукый актларда билгеләнгән, кабул ителгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча, шулай очрактарда, тиешле төрләре контроль отнесены федераль законнар вәкаләтләренә жирле үзидарә органнары, шулай ук муниципаль контрольне билгеләнгән таләпләренә үтәгән килеш, федераль законнарда, Татарстан Республикасы.

2. К мөнәсәбәтләр белән бәйле гамәлгә ашыруны муниципаль контроль оештыру һәм үткәрү, тикшерү, юридик затларның, индивидуаль эшкуарларның кулланыла Федераль закон нигезләмәләре ел, 26 декабрь, 2008 ел, №294-ФЗ номерлы федераль

закон хокукларын яклау ТУРЫНДА «юридик затлар һәм индивидуаль эшкуарларның дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль.

3. Турында мәгълүмат планлы һәм планнан тыш тикшерүләр эшчәнлеген жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә турында, аларның нәтижәләре турында һәм кабул ителгән чаралар буенча кисәтү һәм (яки) юкка чыгару нәтижәләрен ачыкланган алынырга тиеш кертү, бердәм реестры тикшерү кагыйдәләре нигезендә формалаштыру һәм алып бару бердәм реестрын тикшерү, Россия Федерациясе Хөкүмәте раслаган.

10 Статья. Чарада Жирлеге межмуниципальном хезмәттәшлек

1. Максатларында үзара хезмәттәшлекне оештыру жирле үзидарә органнары Жирлеге, выражения һәм яклау уртак мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлекләренң Жирлеге катнаша эшендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр Советы, шулай ук катнашырга хокуклы эшендә башка берләшмәләренң, муниципаль берәмлекләр.

2. Берләштерү максатыннан финанс чараларын, матди һәм башка ресурсларны өчен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлеге белән берлектә, жирле үзидарә органнары башка муниципаль берәмлекләренң ала образываться муниципальара берләшмәләр, учреждаться хужалык жәмгыяте һәм башка муниципальара оешмалар, итүдән гыйбарәт булырга шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә федераль законнар һәм норматив хокукый актлары белән авыл Жирлеге Советы. Күрсәтелгән муниципальара берләшмәләр алмый наделяться вәкаләтләрен жирле үзидарә органнары Жирлеге.

3. Жирле үзидарә органнары да чыга ала соучредителями муниципальара хүбүрдарлыкны " массакүләм мәгълүмат чаралары.

11 Статья. Үзара мөнәсәбәтләр, жирле үзидарә органнары Жирлек дәүләт хакимияте органнары белән

Үзара мөнәсәбәтләр, жирле үзидарә органнары Жирлеге белән дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла аша:

- 1) катнашу, жирле үзидарә органнары Жирлеге дәүләт программаларын тормышка ашыру, үстерүгә юнәлтелгән социаль-икътисадый үсешенә Жирлеге;
- 2) төзү шартнамәләр (килешүләр) арасында жирле үзидарә органнары Жирлеге һәм дәүләт хакимияте органнары;
- 3) булдыру даими яисә вакытлы координацион, консультатив, совещательных һәм башка эшче органнарын;
- 4) закон чыгару инициативасы Советы Жирлеге Татарстан Республикасы Дәүләт Советында;
- 5) бүтән рәвешләрен үзара законнарда билгеләнгән.

Башлыгы II. ГАМƏЛГƏ АШЫРУ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРƏ ОРГАННАРЫНЫҢ ХАЛЫК КАТНАШТЫ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕГЕ ТОРМЫШКА АШЫРУДА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРƏ ОРГАННАРЫ

Статья 12. Формалары иткән көнгә гамәлгә ашыру жирле үзидарә органнарының халык һәм гамәлгә ашыруда халыкның катнашу жирле үзидарә органнары

Халык турыдан-туры гамәлгә ашыралар жирле үзидарә катнашалар һәм тормышка ашыруда жирле үзидарә органнарының түбәндәге формалары:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) тавыш бирү буенча отзыву депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты, жирле үзидарә органнары;
- 4) тавыш бирү мәсьәләләре буенча, чикләргә үзгәртү Жирлеге;
- 5) халык жыены.
- 6) правотворческая инициативасы гражданныр;
- 7) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 8) ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышу;
- 9) гражданныр жыелышы;
- 10) гражданныр конференциясе (жыелыш делегат);
- 11) сораштыру гражданныр;
- 12) гражданныр мөрәжәгатъләре жирле үзидарә органнарына;
- 13) булдыру, ижтимагый (консультатив) советлары;
- 14) инициативалы проектлар
- 15) башка формалары да противоречание Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм законнарына, Татарстан Республикасы.

13 Статья. Жирле референдум

1. Кирле референдум үткәремә хәл итү максатыннан, турыдан-туры халык тарафыннан жирле әһәмиятгәгә мәсьәләләргә нигезендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары.

2. Кирле референдум үткәремә бөтен территориясендә Жирлеге.

3. Жирле референдумда катнашырга хокукы Россия Федерациясе гражданныр, яшәү урыны, алар урнашкан Жирлек чикләрендә. Россия Федерациясе гражданныр катнаша жирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнен каршындагы тайном тавыш бирүдә.

Тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән жирле референдумда карар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

4. Уздыру турындагы карар жирле референдумда кабул ителә Жирлек Советы инициативасы буенча:

- 1) инициативасы буенча, выдвинутой Россия Федерациясе гражданныр хокукы булган катнашу жирле референдум;
- 2) инициативасы буенча, выдвинутой избирательными берләшмәләре, башка жәмәгатъ берләшмәләре, уставлары, аларның күздә тоту сайлауларда катнашчак һәм

(яки) референдумнар һәм алар теркәлгән тәртиптә һәм билгеләнгән срокларда Федераль закон нигезендә 12 июнь, 2002 ел, № 67-ФЗ номерлы «Турында төп гарантияләре һәм референдумда катнашу хокукы» Россия Федерациясе гражданны;

3) авыл Жирлеге Советы һәм авыл Жирлеге Башлыгы, выдвинутой алар берлектә.

5. Шарт билгеләнешендәге жирле референдум инициативасы буенча гражданны, сайлау берләшмәләренен, башка ижтимагый берләшмәләренен, пунктында күрсәтелгән 2 статьяның 4 өлешендәге булып тора жыю һәм имзалар ярдәмгә әлеге инициативаны, аларның саны булмаса тиеш биш процент саныннан референдумда катнашучылар, район территориясендә теркәлгән, әмма да ким була алмый 25 имза.

6. Референдум уздыру инициативасы, выдвинутая берлектә, Жирлек Советы һәм авыл Жирлеге Башлыгы, рәсмиләштерелә карары нигезендә, Жирлек Советы һәм министрлар һәм авыл Жирлеге Башлыгы. Тәртибе күрсәтелгән инициатива алга чыгарылган билгеләнә норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.

7. Авыл Жирлеге советы билгели жирле референдум соң 30 көн эчендә кергән авыл Жирлеге Советы документлар тәкъдим итү турындагы инициативасын жирле референдум үткәрү.

8. Тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән жирле референдумда карар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

9. Кабул ителгән жирле референдумда карар алынырга тиеш обязательно үтәү Жирлек территориясендә мохтаж түгел, раслау нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яки жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлеге.

10. Жирле үзидарә Жирлеге үтәлешен тәэмин итәләр кабул ителгән жирле референдумда карар нигезендә разграничением арасында вәкаләтләренә алар, билгеләнгән Устав.

11. Уздыру турындагы карар жирле референдум, шулай ук кабул ителгән жирле референдумда карар булырга мөмкин обжаловано суд тәртибендә гражданны, жирле үзидарә органнары, прокуроры, вәкаләтле федераль закон нигезендә, дәүләт хакимияте органнары.

12. Гарантия гражданнының хокукларын катнашу жирле референдум, шулай ук тәртибе, әзерләү һәм жирле референдум үткәрү жайга салына Федераль закон нигезендә 12 июнь, 2002 ел, № 67-ФЗ номерлы «Турында төп гарантияләре һәм референдумда катнашу хокукы» Россия Федерациясе гражданнының Татарстан Республикасы Законы белән ел, 24 март 2004 ел № 23-ТРЗ «жирле референдум ТУРЫНДА».

Өлкәсендә хезмәтгөшлек 14 Статья. Муниципаль сайлаулар

1. Муниципаль сайлаулар үткәрелә максатында сайланган депутатларын, сайланулы әгъзаларының, жирле үзидарә органы, сайланулы вазыйфаи затларының жирле үзидарә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы шул тайном тавыш бирүдә.

2. Муниципаль сайлаулар билгеләнә вәкиллекле орган тарафыннан муниципаль берәмлек каралган срок эчендә Уставы.

Билгелэнгән очрақларда федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә, муниципаль сайлаулар билгеләнә сайлау комиссиясе тарафыннан, Жирлек яки суды тарафыннан.

3. Советы депутаты булып жирлеге сайлана ала, Россия Федерациясе, шулай ук, законда каралган очрақларда федераль закон нигезендә, чит ил гражданы, достигший өчен тавыш бирү көнендә 18 яшь һәм обладающий сайлау хокукы.

4. Сайлауларны уздыру турында карар депутатларның кабул ителә Советы Жирлеге дә иртәрәк һәм 90 көннән дә соңга калмыйча 80 көн тавыш. Күрсәтелгән карар кичермәчәк рәсми массакуләм мәгълүмат чараларында да соңга калмыйча аша биш көн эчендә кабул ителгән көненнән.

Билгелэнгән очрақларда федераль закон нигезендә, сайлаулар Советы Жирлеге билгеләнә Сайлау комиссиясе тарафыннан, Жирлек яки суды тарафыннан.

5. Әгәр дә авыл Жирлеге Советы да назначит сайлаулар вакыты пунктында каралган статьяның 4, шулай ук булмаган очрақта, вәкиллек органы, жирле үзидарә органнары, сайлаулар билгеләнә, тиешле сайлау комиссиясе, муниципаль берәмлек дә соңга калмыйча 70 көн тавыш.

6. Әзерләү һәм уздыру, депутатлар сайлау жирлек Советы башкарыла сайлау комиссияләре, образумыми, закон нигезендә һәм әлеге Устав белән.

7. Сайлаулар авыл жирлеге Советының үткәрелә буенча бер мандатлы сайлау округлары билгелэнгән тәртиптә Федераль закон нигезендә 12 июнь, 2002 ел, № 67-ФЗ номерлы «Турында төп гарантияләре һәм референдумда катнашу хокукы» Россия Федерациясе гражданнының Сайлау кодексы нигезендә Татарстан Республикасы ел, 7 май, 2007 ел, № 21-ТРЗ.

8. Сайланган дип таныла теркәлгән бер мандатлы сайлау округы буенча кандидат, һәм ул иң күп тавыш жыйган сайлаучылар тавыш бирүдә катнашкан.

9. Шул тигез исәптән алынган зарегистрированными кандидатлар тавыш сайланган дип санала кандидат теркәлгән иде.

10. Уздырганда тавыш бирү одномандатном сайлау округында бер кандидатура сайланган дип санала кандидаты алган, ким дигәндә, 50 процент тавышын жыеп, сайлаучыларның тавыш бирүдә катнашкан.

11. Нәтижеләре депутатлар сайлау жирлек Советы рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

Статья 15. Тавыш бирү буенча отзыву депутаты, жирле үзидарәнән сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнән сайланулы вазыйфай заты, жирле үзидарә

1. Депутат Советы Жирлеге, шул исәптән Жирлек Башлыгы булырга мөмкин отозван сайлаучылар нигезләр буенча һәм тәртиптә, билгелэнгән федераль закон, Татарстан Республикасы Законы белән ел, 24 март 2004 ел № 23-ТРЗ «жирле референдум ТУРЫНДА» һәм Устав.

2. Основаниями кире Жирлеге Советы депутаты булып тора расланган суд тәртибендә конкрет противоправные хәл итү яисә гамәлләр (үтәмәү) депутаты, ставящее шик астына ышаныч аңа сайлаучыларның һәм выразившиеся бу неисполнении депутат вазифаларын яки бурычларын авыл Жирлеге Башлыгы совершении гамәлләр несовместимых депутат статусына, авыл Жирлеге Башлыгы

һәм башка хокук бозуларны Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, законнар һәм башка норматив-хокукый актларның Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны.

3. Тавыш бирү буенча отзыву Советы депутаты Жирлеге инициативасы буенча үткәрелә халык.

4. Үткәрү инициативасын алга чыгару өчен тавыш бирү буенча отзыву Советы депутаты Жирлеге һәм имзалар жьпоны, гражданныр, аны яклап хасил була инициатив төркеме саны кимендә 10 кеше хокукы булган катнашу муниципаль сайлауларда.

5. Инициатив төркем мөрәжәгать итә бүген Сайлау комиссиясенә Жирлеге белән үтенече турында теркәү инициатив төркем. Бу ходатайстве инициатив төркем тиеш содержаться күрсәтмә конкрет противоправное карар яки гамәле (үтәмәү) депутаты, являющееся өчен нигез-аның кире, күрсәтелергә тиеш фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, туган сериясе, номеры һәм бирү датасы, паспорт яки документ, алмаштыручы гражданыны паспорты күрсәтеп, исемен яки код выдавшего аның органы, шулай ук яшәү урыны адресы һәр әгъзасы инициатив төркем затларның вәкаләтле гамәлдә аның исеменнән Жирлек территориясендә. Гариза бирде инициатив төркем булырга тиеш килешү барлык әгъзалары күрсәтелгән төркеме. К үтенече булырга тиеш приложено суд карар, аларга подтверждены күрсәтелгән противоправное карар яки гамәле (үтәмәү) депутаты.

6. Теркәү инициатив төркем, жьпо, имзалар ярдәм итү буенча тавыш бирү уздыру инициативасына отзыву Советы депутаты Жирлеге, тикшерү жьелган имзалар гамәлгә ашырыла законда билгеләнгән тәртиптә уздыру өчен, жирле референдум.

7. Тавыш бирү буенча отзыву Советы депутаты Жирлеге билгеләнә Жирлек Советы һәм үткәрелә законда билгеләнгән тәртиптә уздыру өчен, жирле референдум, үзенчәлекләрен исәпкә алып, Федераль законда каралган ел, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

8. Тикшергәндә, гариза инициатив төркем Сайлау комиссиясе, авыл Жирлеге, билгеләү буенча тавыш бирү отзыву Советы депутаты Жирлеге Советы Жирлеге тиешле Советы депутаты Жирлеге хокуклы бирергә аңлатмалар унаеннан хәлләрне выдвигаемых нигез сыйфатында аны кире чакыртып алу, тәкъдим, кирәкле документлар. Күрсәтелгән депутат тиеш аша алдан ук, кимендә өч көн утырышлар үткәрү Сайлау комиссиясе, авыл Жирлеге Советы, язмача извещаться турында аларны уздыру вакыты һәм урыны.

9. Советы депутаты Жирлеге уздырганда тавыш бирү аның отзыву ия уң алып барырга агитацию тигез основаниях белән инициатив төркем тарафыннан максатларында бирү аңлатма бирегез сайлаучыларга унаеннан хәлләрне выдвигаемых нигез сыйфатында аны кире чакыртып алу.

10. Депутат Советы Жирлеге, шул исәптән, авыл Жирлеге Башлыгы, дип санала отозванным, әгәр өчен отзив проголосовало кимендә яртысы сайлаучыларның теркәлгән тиешле сайлау округында.

11. Тавыш бирү нәтижеләре буенча отзыву Советы депутаты Жирлеге рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

12. Сайлау комиссиясе Жирлеге 5 көнлек срок исә соң рәсми йомгак ясау буенча тавыш бирү отзыву язмача извещает инициативную төркеменә, авыл Жирлеге Советы һәм тиешле Советы депутаты Жирлеге тавыш бирү йомгаклары турында аның отзыву.

Мәкалә 16. Тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү, үзгәртү Жирлеге

1. Тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү, үзгәртү Жирлеге максатыннан үткәрелә алу ризалыгы халыкның күрсәтелгән чикләрен үзгәртү, мәгариф системасына үзгәреш кертелгән: Жирлек.

2. Тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү Жирлек, үзгәрешләр Жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә Жирлеге үткәрелә һәм билгеләнгән тәртиптә Федераль закон нигезендә 12 июнь, 2002 ел, № 67-ФЗ номерлы «Турында төп гарантияләре һәм референдумда катнашу хокукы» Россия Федерациясе гражданның Татарстан Республикасы Законы белән ел, 24 март 2004 ел № 23-ТРЗ «жирле референдум ТУРЫНДА», үзенчәлекләрен исәпкә алып, Федераль законда билгеләнгән 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә». Шулай ук вакытта нигезләмәләре федераль закон, Татарстан Республикасы законы, запрещающие үткәрү агитации дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары, затлар, замещающими дәүләт яки муниципаль вазыйфаларны, шулай ук нигезләмәләр, определяющие юридик көчкә карарлар кабул ителгән референдумда да кулланыла.

3. Тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү Жирлек, үзгәрешләр Жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә Жирлеге үткәрелә һәм билгеләнгән тәртиптә федераль закон һәм Татарстан Республикасы Законы белән ел, 24 март 2004 ел № 23-ТРЗ «жирле референдум ТУРЫНДА» үзенчәлекләрен исәпкә алып, Федераль законда каралган ел, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

4. Тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү Жирлек, үзгәрешләр Жирлеге дип санала состоявшимся, әгәр дә анда катнашты яртысыннан артыгы Жирлекнең яки өлешендә Жирлеге, обладающих сайлау хокукы. Татулык халык чикләрен үзгәртү Жирлеге, мәгариф системасына үзгәреш кертелгән: Жирлек булып санала алынган, әгәр өчен күрсәтелгән үзгәртү, мәгариф системасына үзгәреш кертелгән: яртысыннан артыграгы тавыш биргән тавыш бирүдә катнашкан Жирлекнең яки өлешендә Жирлеге.

5. Тавыш бирү нәтижеләре буенча чикләрен үзгәртү, үзгәртеп Жирлеге һәм кабул ителгән карар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

17 Статья. Халык жыены

1. Халык жыены формасы булып тора иткән көнгә гамәлгә ашыру, халык жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның катнашу жирле үзидарә органнары.

2. Халык жыены үткәрелә каралган очракларда Федераль закон, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә» һәм тәртибе нигезендә әзерләү һәм

үткөрү жыенда гражданның торак пунктларында составына керүче Жирлекнен расланган карары белән авыл Жирлеге Советы.

3. Халык жыены, созываемый авыл Жирлеге Башлыгы, билгеләнә карары белән авыл Жирлеге Башлыгы, халык жыены, созываемый инициатив төркем тарафыннан билгеләнә карары белән авыл Жирлеге Советы.

4. Кабул ителгән карарлар жыенда булып тора муниципаль хокукый актлары белән, авыл Жирлеге Башлыгы тарафыннан имзалана.

18 Статья. Правотворческая инициатива һәм гражданның

1. Гражданның хокукына ия правотворческую инициативасын билгеләнгән тәртиптә Устав.

2. Белән правотворческой инициативасы ала чыгыш ясарга төркем гражданның, обладающих актив сайлау хокукы, саны ким дигәндә 3 процент саныннан Жирлекнен, обладающих сайлау хокукы.

Булмаган очракта норматив хокукый акт авыл Жирлеге Советының сала гамәлгә ашыру тәртибе правотворческой инициативасы гражданның карауга кабул итү һәм карау проекты муниципаль хокукый акт, внесенного гражданны тарафыннан гамәлгә ашырыла һәм Федераль закон нигезендә, №131-ФЗ оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

3. Гамәлгә ашыру максатларында правотворческой инициативасы халкы Жирлеге хокукы:

- оештырырга һәм үткәргә жыены, гражданның яшәү урыны буенча (эш) һәм башка күмәк чаралар буенча фикер алышу һәм кандидатларын правотворческой инициативасы;

- булдырырга инициативалы төркем имзалар жыю буенча ярдәм күрсәтү правотворческой инициативасы;

- үткәргә жыю һәм имзалар халкы Жирлеге һәм алып барырга агитацию ярдәм күрсәтү правотворческой инициативасы ысуллар түгел законнарға каршы килүен.

4. Органның һәм вазыйфаи затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге бурычлы ярдәм итәргә халкына гражданны тарафыннан гамәлгә правотворческой инициативасы.

5. Проекты, муниципаль хокукый акт кертелгән гамәлгә ашыру тәртибендә правотворческой башлангычын, гражданны, мәжбүри каралырга тиеш Жирлек Советы, аның ачык утырышында Башлыгы Жирлеге яки Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге компетенциясенә карый, алар кабул итү тиешле акт көннән өч ай эчендә аны кертү.

6. Тикшергәндә проекты, муниципаль хокукый акт, внесенного гамәлгә ашыру тәртибендә правотворческой инициативасы гражданның вәкилләренә инициатив төркем гражданны тәмин ителәргә тиеш мөмкинлеге изложения үз позициясен.

7. Процедура проекты карау муниципаль хокукый акт, внесенного гамәлгә ашыру тәртибендә правотворческой инициативасы гражданның билгеләнә, шуңа бәйлә рәвештә, Регламент нигезендә, Жирлек Советы, норматив хокукый акты авыл Жирлеге Башлыгы, Башкарма комитеты, Жирлек.

8. Мотивированное кабул ителгән карарны карау нәтижәләре буенча проектының муниципаль хокукый акт, внесенного гамәлгә ашыру тәртибендә правотворческой инициативасы гражданны булырга тиеш рәсми рәвештә язма рәвештә доведено кадәр мәгълүматлар внесшей аның инициатив төркем гражданны.

19 Статья. Инициативалы проектлар

1. Күрсәтү тәртибенә, кертү, фикер алышу, карау, инициативалы проектлар, шулай ук уздыру һәм аларны сайлап алу билгеләнә Советы Жирлеге. Карата инициативалы проектлар выдвигаемых алу өчен хисабына финанс ярдәме бюджетара трансфертлар Татарстан Республикасы бюджетыннан таләпләр составы турындагы мәгълүмат, алар карап торырга тиеш, инициативалы проектлар карау тәртибе инициативалы проектлар, шул исәптән нигез баш тарту өчен аларга ярдәм итү тәртибен һәм критерийлар сайлап, мондый инициативалы проектлар билгеләнә норматив хокукый акты нигезендә Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты.

20 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла турыдан-туры халык ярдәмендә жылышлар үткәру һәм конференцияләр гражданның, ә шулай ук аша булдыру органнарының территориаль ижтимагый үзидарә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла чикләрендә түбәндәге территорияләр яшәу гражданның: подъезд күп фатирлы торак йорт; күп фатирлы торак йорт; төркеме торак йорт; торак микрорайоны; авыл торак пункты түгел, ул жирлеге белән чиктәш жирдә; башка территориясендә яши торган гражданның.

3. Территориясе чиген, анда тормышка ашырыла, территориаль ижтимагый үзидарә тарафыннан билгеләнә Жирлек Советы тәкъдире буенча яшәүче халыкның бу территориядә.

4. Территориясе, анда тормышка ашырыла, территориаль ижтимагый үзидарә алмый керә составына башка дә шушындай территориясендә.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә нигезендә аның уставында ала, юридик зат санала һәм дәүләт теркәвенә алынырга тиеш оештыру-хокукый формада коммерцияле булмаган оешма.

6. Уставына территориаль ижтимагый үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә:

- 1) территориясе, анда ул гамәлгә ашырыла;
- 2) максатлары, бурычлары, формалары һәм юнәлешләре эшчәнлеге, территориаль жәмәгать үзидарә органнары;
- 3) оештыру тәртибе, вәкаләтләре туктатылган хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре органнары, территориаль жәмәгать үзидарә органнары;
- 4) карарларын кабул итү тәртибе;
- 5) сатып алу тәртибен милкен, шулай ук тәртибе файдалану һәм боерыклары, күрсәтелгән милек һәм финанс чаралары белән;
- 6) тәртибе туктатылган башкару территориаль ижтимагый үзидарә.
- 7) тикшерү, инициативалы проекты һәм карар кабул итү турындагы мәсьәлә буенча аны хуплау.

7. Жылышлар, конференцияләр, гражданның буенча эшчәнлеге мәсьәләләре территориаль ижтимагый үзидарә созылаотся нигезендә аның уставы.

8. Гражданның жылышы мәсьәләләре буенча оештыру һәм башкару территориаль ижтимагый үзидарә санала правомочным, әгәр дә анда катнаша кимендә өчтән халкы тиешле территориядә тулган шестнадцатилетнего яшендә.

Гражданнар конференциясе оештыру мәсьәләләре буенча һәм башкару территорияль ижтимагый үзидарә санала правомочной, әгәр дә анда кимендә өчтән икесе сайланган жыелышларда гражданнар делегат, рес-кимендә өчтән ике кешесе тиешле территориядә тулган шестнадцатилетнего яшендә.

9. К исключительным вәкаләтләренә жыелышлар, конференцияләр, гражданнарны гамәлгә ашыручы территорияль ижтимагый үзидарә түбәндәгеләр керә:

1) органнары структурасын билгеләү, территорияль жәмәгать үзидарә органнары;

2) кабул итү уставының территорияль ижтимагый үзидарә органнарының, үзгәртүләр һәм өстәмәләр кертү;

3) сайлау органнары, территорияль жәмәгать үзидарә органнары;

4) төп юнәлешләрен билгеләүне куйды эшчәнлеге, территорияль жәмәгать үзидарә органнары;

5) раслау керемнәре һәм чыгымнары сметасы территорияль ижтимагый үзидарә һәм аның үтәлеше турында хисап;

6) карау һәм раслау турында хисапларны жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә территорияль ижтимагый үзидарә.

10. Органнары, территорияль жәмәгать үзидарә органнары:

1) тапшыралар мәнфәгатьләрен яшәүче халыкның бүгенге тиешле территориядә;

2) үтәлешен тәмин итәләр, карарларның кабул ителгән жыелышларда һәм конференцияләрдә гражданнар;

3) тикшерә ала хужалык эшчәнлеге территориясен төзекләндерү, башка хужалык эшчәнлеге алып бара, канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән социаль-көнкүреш ихтыяжларын яшәүче гражданнар өчен тиешле территориядә, ничек акчалары исәбеннән күрсәтелгән гражданнар, шулай ук килешү нигезендә, Башкарма комитеты белән Жирлеге белән куллану бюджеты акчалары Жирлеге;

4) кертергә хокуклы көнне авыл Жирлеге Советы, авыл Жирлеге Башлыгына һәм Башкарма комитет Жирлеге проектларын, муниципаль хокукый актларны тиешле обязательному карау бу органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан жирле үзидарә органнары компетенциясенә, алар отнесено кабул итү, күрсәтелгән актларны.

11. Органнары, территорияль жәмәгать үзидарә ала чыгарырга инициативный проекты сыйфатында проект инициаторлары.

12. Оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе территорияль ижтимагый үзидарә органнарының, шартлары һәм тәртибе, кирәкле чараларны бүлеп бирүнең жирле бюджеттан билгеләнә, әлеге Устав һәм норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.

21 Статья. Тәртип учреждениеләре, территорияль ижтимагый жирле үзидарә

1. Максатларында учреждениеләре, территорияль ижтимагый үзидарә органнары инициативасы буенча, халык, жирле үзидарә органнары Жирлек хасил була инициатив төркем гражданнарның, осуществляющая проекты эшләгән уставының территорияль ижтимагый үзидарә һәм организуемая чакырылыш жыены территориясендә яшәүче, үз чикләре, аның гамәлгә ашыру күздә тотыла, әлеге территорияль ижтимагый үзидарә.

2. Халык жыелышы турында карар кабул итә булдыру өчен тиешле Жирлек территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә катнаша, аның уставы, шулай ук билгели вәкиле (вәкилләре), вәкаләтле вәкил (вәкаләтле) данын гражданнар жыелышы Советында Жирлеге бәйле мәсьәләләр буенча теркәлү уставының территориаль ижтимагый үзидарә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә санала учрежденным бирле теркәү уставының территориаль ижтимагый үзидарә Советы Жирлеге.

22 Статья. Теркәү тәртибе уставының территориаль ижтимагый үзидарә органнары

1. Теркәү өчен уставының территориаль ижтимагый үзидарә вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) жыены авыл Жирлеге Башлыгына тапшырыла:

1) гаризаны теркәү турында уставының территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, имзаланган барлык вәкаләтле вәкилләре жыены;

2) беркетмә жыены, анда төзү турында карар кабул ителде территориаль ижтимагый үзидарә күрсәтеп, исем-фамилиясе, отчества, туган сериясе, номеры һәм датасы, паспорт бирү яки документ, алмаштыручы гражданыны паспорты, яшәү урыны адресы, һәр вәкаләтле вәкилләре;

3) ике экземпляр уставының территориаль ижтимагый үзидарә.

2. Таләп тәкъдим итү турында башка документлар документлардан тыш, 1 пункты белән билгеләнгән законында әлеге статьяның рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкиленә бирелә расписка алуда документлар күрсәтеп исемлеген һәм даталар аларны алу.

3. Жирлек башлыгы бу двухнедельный вакыты кәргән көннән документларны теркәү турында уставының территориаль ижтимагый үзидарә оештыра, аны алдан карау һәм эзерләү проекты Советы карарлары Жирлеге теркәү турында уставының яки баш тарту турында, аны теркәү.

4. Вәкаләтле вәкилләре жыены катнашырга хокуклы каршындагы башлангыч карау уставының территориаль ижтимагый үзидарә Советы утырышында Жирлеге киңәш бирү тавышы хокукы белән.

5. Авыл Жирлеге советы карар кабул итә теркәү турында уставының территориаль ижтимагый үзидарә яки баш тарту турында, аны теркәү ел дәвамында 30 көннән дә пунктында күрсәтелгән, әлеге статьяның 1 документларны авыл Жирлеге Башлыгы. Баш тарту теркәү уставының булырга тиеш мотивирован.

6. Основаниями баш тарту өчен теркәү уставының территориаль ижтимагый үзидарә мөмкин:

1) противоречие нормаларын уставының территориаль ижтимагый үзидарә органнарының Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына Жирлеге Уставы, башка муниципаль хокукый актларға;

2) түгел үтәүгә таләпләр статьясындагы 4 өлешендә әлеге законның 19 Уставының.

7. Баш тарту теркәү уставының территориаль ижтимагый үзидарә мотивлары буенча максатка ярашлы булуы булдыру, территориаль ижтимагый үзидарә органнары тарафыннан куллану рөхсәт ителми.

8. Кабул ителгән Жирлек Советы мотивированное карар мәсьәләсе буенча теркәү уставының территориаль ижтимагый үзидарә өч көн дәвамында булырга тиеш рәсми рәвештә язма рәвештә доведено кадәр мәгълүматлар вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) жыены.

9. Кабул ителгән очракта, Жирлек Советы карар хакында теркәү уставының территориаль ижтимагый үзидарә органнарының һәм бер нөсхәсе уставының рөхсәт турындагы тамгасы белән, аны теркәү тапшырыла вәкаләтле вәкиленә жыены, башка нөсхәсе саклана Жирлеге Советында.

10. Үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелә торган уставына территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиеш, теркәү Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә әлеге статьяда. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр көченә керә көннән аларны теркәү.

23 Статья. Староста авыл торак пункты

1. Өчен үзара хезмәттәшлекне оештыру жирле үзидарә органнары халкы һәм авыл торак пунктның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә, авыл торак пунктында урнашкан жирлектә, яки межселенной территориясендә ала назначаться староста авыл торак пункты.

2. Староста авыл торак пункты итеп билгеләнә һәм Жирлек Советы, аның составына керә әлеге авыл торак пункты, тәкъдиме буенча жыенда гражданның авыл торак пункты затлар арасынан территориясендә яшәүче әлеге авыл торак пункты һәм обладающих актив сайлау хокукы.

3. Староста авыл торак пункты да йөзек кашы булып тора, нияте белән, дәүләт вазыйфасы, үз вазыйфасына дәүләт граждан хезмәте, муниципаль вазыйфага яки муниципаль хезмәт вазыйфасына алмый тору хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм башка турыдан-туры бәйлә, алар белән мөнәсәбәтләрдә жирле үзидарә органнары белән.

4. Старостой авыл торак пункт түгел, бәлки, аның зат:

1) замещающее дәүләт вазыйфасы, үз вазыйфасына дәүләт граждан хезмәте, муниципаль вазыйфага яки муниципаль хезмәт вазыйфасына;

2) признанное суды недееспособным яки чикләнгән дееспособным;

3) ия булган кеше непогашенную яки неснятую хлькем ителгән булган.

5. Вәкаләтләре старосты авыл торак пункт – 2 ел.

Вәкаләтләре старосты авыл торак пункты прекращаются карары буенча вакытыннан алда Жирлек Советы, аның составына керә әлеге авыл торак пункты, тәкъдиме буенча жыенда гражданның авыл торак пункты, шулай ук билгеләнгән очракларда пунктлары 1 - 7 өлешендә 10 статьясындагы 40 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

6. Староста авыл торак пункты хәл итү өчен йөкләнгән аңа бурычлар:

1) белән хезмәттәшлек итә, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләре һәм учреждениеләре һәм бүтән оешмалар мәсьәләләре буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү, авыл торак пунктында;

2) хезмәттәшлек итә, халык белән, шул исәптән аша катнашу жыенында белдерелә, жыелышларда, конференцияләрдә, гражданның жибәрә нәтижеләре буенча, мондый чаралар мөрәжәгатьләр һәм тәкъдимнәр, шул исәптән оформленные

рәвешендә проектларын, муниципаль хокукый актларны тиешле обязательному карау, жирле үзидарә органнары;

3) хәбәр итә халкын авыл торак пункты мәсьәләләре буенча оештыру һәм гамәлгә ашыру, жирле үзидарә органнары, шулай ук урнаштыруга ярдәм бу доведения кадәр аларның мәгълүматлар башка мәгълүмат алынган органнарыннан, жирле үзидарә органнары;

4) урнаштыруга ярдәм жирле үзидарә органнарына оештыру һәм уздыру гавами тыңлаулар һәм ижтимагый фикер алышуга обнародовани аларның нәтижәләрен авыл торак пунктында;

5) чыгыш ясарга хокуклы инициативасы белән кертү хакында инициативалы буенча проект мәсьәләләре ия булган өстенлекле юнәлеш булып тора яшәүчеләр өчен авыл торак пункты;

6) бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыра һәм хокук каралган, муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) норматив хокукый акты белән муниципаль берәмлекнен вәкиллекле органы законнар нигезендә Татарстан Республикасы.

7. Гарантия эшчәнлеге һәм башка мәсьәләләр статусын старосты авыл торак пункт белән билгеләнә норматив хокукый акты Советы, Жирлек законнары нигезендә, Татарстан Республикасы.

24 Статья. Ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышу

1. Фикер алышу өчен проектларын, муниципаль хокукый актларның жирле әһәмиятгә мәсьәләләр буенча катнашында халкы Жирлек Советы Жирлеге, авыл Жирлеге Башлыгы үткәрелә ала ачык тыңлаулар.

2. Ачык тыңлаулар үткәрелә инициативасы буенча, халыкның, авыл Жирлеге Советы Башлыклары, авыл Жирлеге яки Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге, осуществляющего үз вәкаләтләрен контракт нигезендә.

Ачык тыңлаулар үткәрелә инициативасы буенча, халык яки авыл Жирлеге Советы, куелалар Советы Жирлеге, ә инициативасы буенча авыл Жирлеге Башлыгы яки Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге, осуществляющего үз вәкаләтләрен контракт нигезендә – авыл Жирлеге Башлыгы.

3. Бу ачык тыңлаулар тиеш выносятся:

1) проект Жирлеге Уставының, шулай ук проект муниципаль норматив хокукый акт турында үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү әлеге Устав очрактардан тыш Уставына Жирлеге үзгәрешләр кертелә формада төгәл күрсәтү нигезләмәләрен Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары халәткә китерү максатларында әлеге Устав белән туры шушы норматив хокукый актлары;

2) проекты жирле бюджет хисабы турында, аның үтәләше;

3) проекты социаль-икътисади үсеш стратегиясе Жирлеге;

4) турында сораулар үзгәртеп кору Жирлеге очрактардан тыш, әгәр статьясы нигезендә Федераль законның 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә әверелдерү өчен Жирлек кирәк алу ризалыгы халыкның Жирлеге, выраженного тавыш бирү юлы белән йә бу жыеннарда гражданны.

4. Уздыру турындагы карар халык алдында тыңлаулар кабул ителергә тиеш түгел, соңрак белән чагыштырганда, 20 көн карау тиешле органы яки вазыйфай зат

тарафыннан Жирлеге проекты, муниципаль норматив хокукый акт, эгэр башка срок каралмаган гамэлдәге законнар белән билгеләнгән.

5. Уздыру турындагы карар халык алдында тыңлаулар күрсәтеп, вакыт һәм урын, аларны үткәру һәм проект тиешле муниципаль норматив хокукый акт, выносимого бу ачык тыңлаулар, тиеш, опубликованию (обнародованию) да соңга калмыйча, 7 көн уздыру гавами тыңлаулар, эгэр башка срок каралмаган гамэлдәге законнар белән билгеләнгән.

6. Көннән бастырып чыгару турында карар халык алдында тыңлаулар үткәру һәм көнгә кадәр аларны уздыру халкы Жирлеге хокуклы жибәергә Жирлек Башлыгына язмача тәкъдимнәр һәм кисәтүләр буенча, выносимому бу ачык тыңлаулар, шул исәптән төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр проектына выносимого бу ачык тыңлаулар, муниципаль норматив хокукый акт. Авыл Жирлеге башлыгы оештыра гомумиләштерү кергән тәкъдимнәр һәм искәртмәләрне. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм кисәтүләр житкерелә катнашучыларның халык алдында тыңлаулар.

7. Ачык тыңлаулар үткәрелә дә соңга калмыйча 7 көн проектын карау муниципаль норматив хокукый акт. Ачык тыңлаулар үткәрелә чакырып, белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар катнашты. жәмәгать тыңлауларында катнашырга хокуклы кешесе Жирлеге, эгэр башка срок каралмаган гамэлдәге законнар белән билгеләнгән.

8. Үткәру нәтижәләре буенча халык алдында тыңлаулар тәкъдимнәр кабул ителә, алар алынырга тиеш обязательно карау, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан Жирлек компетенциясенә алар отнесено кабул итү выносимого бу ачык тыңлаулар проекты муниципаль норматив хокукый акт.

9. Нәтижәләр гавами тыңлаулар кертеп мотивированное үзләренә карата кабул ителгән карарлар, бастырылырга тиеш (обнародованы) дә соңга калмыйча соң 5 көн узгач уздыру гавами тыңлаулар, эгэр башка срок каралмаган гамэлдәге законнар белән билгеләнгән.

10. Оештыру тәртибе һәм үткәру, ачык ты " лауларны (ижтимагый фикер алышуга), норматив хокукый актлары белән билгеләнә авыл Жирлеге Советының һәм тиеш предусматривать заблаговременное оповещение Жирлекнең үткәру вакыты һәм урыны турында халык алдында тыңлаулар (ижтимагый фикер алышуга), заблаговременное белән танышу проекты, муниципаль хокукый акт һәм башка чараларны тәмин итүче катнашу гринь (ижтимагый обсуждениях) яшәүчеләрнең муниципаль берәмлеге, бастырып чыгару (обнародование) нәтижәләрен гавами тыңлаулар (ижтимагый фикер алышуга), шул исәптән мотивированное үзләренә карата кабул ителгән карарлар.

11. Карата бердәнбер медицина оешмасы подведомственной органу жирле үзидарә органнары урнашкан авыл торак пункттында, карар кабул итү турында, аны бетерү, аның эшчәнлеген туктату һәм аны аерымланган бүлекчәләре билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла 2 өлеще статьясындагы 29.1. Федераль законның 21 ноябрь 2011 ел, № 323-ФЗ номерлы федераль закон «гражданнар сәламәтлеген саклау нигезләре Турында»Россия Федерациясе фикерен исәпкә алып, халкын әлеге авыл торак пункты, выраженного нәтижәләре буенча, ижтимагый (ачык) тыңлаулар уздыру оештырыла торган жирле үзидарә органы тарафыннан гамәлгә ашыручы вәкаләтләрен гамәлгә куючы күрсәтелгән медицина оешмасы. Үткәру тәртибе һәм ижтимагый (ачык) тыңлаулар әлеге өлештә каралган билгеләү һәм аларның

нәтижеләрен жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә башкаручы вәкаләтләрен гамәлгә куючы медицина оешмасы нигезендә, Федераль законда 21 нче ноябрь 2011 ел, № 323-ФЗ номерлы федераль закон «гражданнар сәламәтлеген саклау нигезләре Турында»Россия Федерациясе.

Мәкалә 25. Гражданнар жыелышы

1. Фикер алышу өчен, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне, хәбәр итү, халыкның эшчәнлеге, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге турындабсуждения сораулар кертү инициативалы проектлар һәм аларны карау, башкару территориаль ижтимагый үзидарә өлешендә Жирлек территориясендә үткәрелә ала жыены. Жыелышта гражданнар созываются буенча микрорайонам, торак массивам, кварталам, урамнары, торак йортлар.

2. Жыелыш гражданнарның инициативасы буенча үткәрелә, халыкның, авыл Жирлеге Советы, авыл Жирлеге Башлыгы, шулай ук законда каралган очрақларда устав белән территориаль ижтимагый үзидарә.

3. Халык жыелышы, үткәрелә торган инициативасы буенча авыл Жирлеге Советының яки авыл Жирлеге Башлыгы, билгеләнә димәк, Жирлек Советы яки авыл Жирлеге Башлыгы.

4. Жыелыш гражданнарның инициативасы буенча үткәрелә торган халык билгеләнә Советы Жирлеге буенча язмача тәкъдиме органнары, территориаль жәмәгать үзидарә органнары, төркем гражданнарның саны кимендә 10 процент саныннан халык яшәүче тиешле территория булган катнашу хокукына жыелышта житәкчеләре, предприятие, учреждение, оешма урнашкан әлеге территорияләрдә.

Тәкъдим үткәрү турында жыены тиеш тотарга кирәк мәсьәләләр исемлеге, алар выносятся аны карау, предлагаемое уздыру вакыты һәм урыны жыелышы. Тәкъдим булырга тиеш килешү вәкаләтле затлар, әгәр уздыру инициативасы белән жыелыш мөрәжәгать итә төркем гражданнар – бу гражданнар күрсәтеп, исем-фамилиясе, отчества, туган ел, адрес яшәү урыны һәм аларның һәркайсы.

Авыл Жирлеге советы карый кертелгән тәкъдимне үткәрү турында жыены үзенең якындагы утырышында.

Авыл Жирлеге советы хокуклы түгел баш тарту үткәрүдә жыены мотивлары буенча аның максатка ярашлы булуы.

5. Кую тәртибен һәм үткәрү жыены гамәлгә ашыру максатларында территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә территориаль ижтимагый үзидарә.

6. Үткәрү вакыты һәм урыны турында жыены һәм чакырылуылар турында фикер алышу, халкы тиешле территориядә оповещаются дә соңга калмыйча жиде көн үткәрү жыены файдаланып, моның өчен массакуләм мәгълүмат чаралары, почта извещения, поквартирные (подворные) обходы, белдерүләр һәм башка мөмкин булган акча.

Әзерләүгә һәм уздыруга жыены тәэмин итә Башкарма комитеты Жирлеге.

7. Эшендә жыелышлар катнашырга хокуклы гражданнар достигшие 18 яшькә яшәүче бу территориядә, обладающие сайлау хокукы. Гомуми саны хокукы булган гражданнар катнашырга жыелышта билгеләнә мәгълүматлар нигезендә теркәү һәм исәпкә алу Россия Федерациясе гражданнарын килү урыны буенча һәм яшәү урыны буенча чикләрендә Россия Федерациясе кулланыла торган уздырганда муниципаль сайлаулар.

Гражданнар жыелышы булып санала правомочным, эгәр анда күзәтә кимендә өчтән саныннан булган гражданнар жыелышында катнашу хокукы.

Карар жыелыш күпчелек тавыш белән кабул ителә гражданнарның катнашучыларны жыелышта.

8. Жыелыш гражданнарны кабул итә ала, мөрәжәгать, жирле үзидарә органнарына һәм вазыйфай затларына жирле үзидарә Жирлеге башлыгы, шулай ук гражданының затларның вәкаләтле данын жыелышы гражданнар белән үзара мөнәсәбәтләрендә үзенең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан жирле үзидарә Жирлеге.

9. Халык жыелышы, үткәрелә торган һәм яклауга бәйле мәсьәләләр буенча гамәлгә ашыруны территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, карар кабул итә мәсьәләләр буенча отнесенным аның компетенциясе уставы, территориаль ижтимагый үзидарә.

10. Мөрәжәгать кабул ителгән гражданнар жыелышы, тиеш, обязательному карау, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан жирле үзидарә Жирлеге, компетенциясенә алар отнесено карар андагы мөрәжәгәте сораулар белән юнәлеш язма жавап.

11. Кую тәртибен һәм үткәрү жыены, шулай ук вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан билгеләнә һәм федераль законда, әлеге Устав һәм норматив хокукый акты Советы Жирлеге уставы, территориаль ижтимагый үзидарә.

12. Жыелышта мәсьәләләре буенча гражданнар кертү инициативалы проектлар һәм аларны карау хокуклы катнашырга халкы тиешле территориядә, достигшие шестнадцатилетнего яшендә. Кую тәртибен һәм үткәрү жыены максатларында карау һәм фикер алышу сораулар кертү инициативалы проектлар белән билгеләнә норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.

13. Нәтижәләре жыены рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

Мәкалә 26. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат)

1. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) уздырыла, кирәк булган очракта, фикер алышу, жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне ачыклау һәм фикерләрен вәкилләре халкы Жирлеге. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) арасыннан халкы тиешле территориаль өлештән Жирлеге үткәрелә очракларда чакырылыш жыены затруднен, шул исәптән, эгәр халык саны яшәүче тиешле территория булган катнашу хокукын жыенда артып китә 100 кеше.

2. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) вәкаләтләрен гамәлгә ашыра жыены.

3. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) инициативасы буенча үткәрелә, халыкның, авыл Жирлеге Советы, авыл Жирлеге Башлыгы. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) гражданнарның оештырылды инициативасы буенча авыл Жирлеге Советының яки авыл Жирлеге Башлыгы, билгеләнә димәк, Жирлек Советы яки авыл Жирлеге Башлыгы. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) оештырылды инициативасы буенча, халык билгеләнә Советы Жирлеге.

4. Гражданнар конференциясе (жыелыш делегат) санала правомочной, эгәр анда күзәтә кимендә өчтән икесе сайланган делегат катнашты. Хәл конференциядә гражданнар жыены делегатларын) күпчелек тавыш белән кабул ителә делегат килгән конференциядә.

5. Кую тәртибен һәм конференцияне уздыру, гражданның жыены делегат), сайлау делегат билгеләнә, әлеге Устав һәм норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.

6. Гражданның конференциясе (жыелыш делегат) бәйле мәсьәләләр буенча гамәлгә ашыруны территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, билгеләнә һәм үткәрелә тәртиптә һәм очрақларда каралган уставы, территориаль ижтимагый үзидарә.

7. Конференциядә гражданның жыены делегатларын) рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованио).

Мәкалә 27. Сораштыру гражданның

1. Сораштыру гражданның барлык территориясендә үткәрелә яки өлешендә Жирлек территориясендә ачыклау өчен халык фикерен һәм аның исәп иткәндә, карарлар кабул иткәндә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан жирле үзидарә органнары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары.

Сораштыру нәтижәләре буенча карарлары тәкъдим итү характерына ия.

2. Сораштыруда гражданның хокукына ия катнашырга Жирлек халкы, обладающие сайлау хокукы. Сораштыруда гражданның сораулары буенча ачыклау гражданның фикерләрен ярдәм итү турында инициативалы проекты катнашырга хокуклы Жирлек халкы, яки аның бер өлешендә, аларда тормышка ашыру тәкъдим ителә инициативный проект достигшие шестнадцатилетнего яшендә.

3. Сораштыру гражданның инициативасы буенча үткәрелә:

1) Жирлек Советы яки авыл Жирлеге Башлыгы – жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары өчен гражданның фикерләрен дә исәпкә алуны карар кабул иткәндә үзгәртү турында максатчан билгеләнештәге жирләренң Жирлеге өчен объектлар республика һәм төбәкара әһәмияткә ия.

3) Жирлекнең яисә аның өлеше, аларда тормышка ашыру тәкъдим ителә инициативный проекты тулган шестнадцатилетнего яшьтәге ачыклау өчен гражданның фикерләрен ярдәм итү турында әлеге инициативалы проекты.

4. Кую тәртибен һәм үткәрү сораштыру гражданның билгеләнә норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.

5. Карар итеп билгеләп кую турында сораштыру гражданның кабул ителә Советы Жирлеге. Үткәрү өчен сораштыру гражданның ала рәсми сайт яшел Үзән муниципаль районының мәгълүмати-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә (алга таба – рәсми сайт). Хәл Советы Жирлеге башлыгы итеп билгеләп кую турында сораштыру гражданның тарафыннан билгеләнә:

1) законның датасы һәм вакыты сораштыру үткәрү;

2) формулировка сорау (сораулар), предлагаемого (тәкъдим ителә торган) үткәргәндә, сораштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) формасы опросного биттән;

5) минималь саны Жирлекнең катнашучы сораштыруда.

б) тәртибе идентификацияләү катнашучылар сораптыру очракта сораптыру үткәру, гражданның файдаланып, рәсми сайтына муниципаль берәмлек мәгълүмат-телекоммуникация "Интернет"челтәрәндә.

6. Жирлек халкы булырга тиеш проинформированы үткәру турында сораптыру гражданның кимәндә 10 көн эчәндә кадәр, аны уздыру.

7. Чараларны финанслау, әзерләүгә һәм уздыруга бәйлә сораптыру гражданның гамәлгә ашырыла:

1) бюджеты акчалары исәбеннән Жирлеге үткәргәндә, сораптыру инициативасы буенча жирле үзидәрә органнары Жирлеге яки Жирлеге халкы;

2) акчалары исәбеннән, Татарстан Республикасы бюджеты - шул сораптыру үткәру инициативасы белән Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының.

8. Сораптыру нәтижәләре буенча, тиеш, бастырып чыгару (обнародованию) алып бер ай эчәндә срогы соң, аны үткәру. Сораптыру нәтижәләре белән танышырга хоуклы кешесе Жирлеге. Сораптыру нәтижәләре буенча, тиеш, обязательно исәпкә алу кабул иткәндә жирле үзидәрә органнары тарафыннан Жирлеге тиешле карарлар.

28 Статъя. Гражданның жирле үзидәрә органнарына Жирлеге.

1. Гражданныр хоукына ия индивидуаль һәм күмәк мөрәжәгәтләр жирле үзидәрә Жирлеге.

2. Гражданның мөрәжәгәтләрә каралырга тиеш тәртиптә һәм билгеләнгән срокларда Федераль закон нигезәндә ел, 2 май, 2006 ел, № 59-ФЗ номерлы федераль закон «гражданныр мөрәжәгәтләрә карау тәртибе ТУРЫНДА» Россия Федерациясе, шулай ук гамәлдәге законнар белән Татарстан Республикасы.

3. Тәртибен бозган өчен һәм мөрәжәгәтләрә карау срокларын вазыйфаи затлар һәм жирле үзидәрә органнары жаваплы жаваплылык Россия Федерациясе законнары нигезәндә.

29 Статъя. Жәмәгәт (консультатив) киңәшләр Жирлеге

1. Тәмин итү өчен хезмәттәшлек гражданның һәм жирле үзидәрә органнары Жирлеге максатларында исәпкә алу ихтыяжларын һәм мәнфәгәтләрә яклау, халыкның чыгарганда һәм карарларын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жирле әһәмияттәге гамәлгә ашыру эшчәнлеген ижтимагый контрольдә тотуны жирле үзидәрә органнары хасил була Ижтимагый советы Жирлеге.

2. Жәмәгәт советы Жирлеге ирекле рәвештә катнашу нигезәндә формалаша, аның эшчәнлегә халык Жирлеге вәкилләрә, ижтимагый берләшмәләр һәм башка коммерциячел булмаган оешмалар.

3. Тәртибе, вәкаләтләрә, Жәмәгәт советы Жирлеге, үткәру тәртибен, аның утырышларын һәм карарлар кабул итү, хоуклары, бурычлары һәм жаваплылыгы жирле үзидәрә органнары Жирлеге карата мәгълүмат бирү, консультация уздыру һәм башка мәсьәләләр ярдәм итү эшчәнлеген Жәмәгәт советы Жирлеге, процедурасы аның роспуска, шулай ук башка мәсьәләләр, аны оештыру һәм эшчәнлегә белән билгеләнә раслый торган нигезләмә Советы Жирлеге.

4. Башка ижтимагый (консультатив) киңәшләр ала образывываться каршындагы жирле үзидарә органнарында Жирлеге нигезендә аларның карарлары.

5. Эш жәмәгать (консультатив) районнарында башкарыла ижтимагый башлангычларда.

30 Статъя. Башка формалары иткән көнгә гамәлгә ашыру, Жирлек халкы, жирле үзидарә органнары һәм катнашу һәм аны тормышка ашыру

1. Белән беррәттән, предусмотренными Устав федераль закон нигезендә оештыру формалары белән иткән көнгә гамәлгә ашыру, халык жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның катнашу жирле үзидарә органнарының һәм гражданныр катнашырга хоуклы тормышка ашыруда жирле үзидарә органнарының бүтән формалары да противоречащих Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына,.

2. Турыдан-туры гамәлгә ашыру, Жирлек халкы, жирле үзидарә катнашты халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда основываются принципларында законлылык, монда "иреклелек".

Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге бурычлы ярдәм халыкка турыдан-туры гамәлгә ашыруда Жирлек халкы, жирле үзидарә органнарының катнашуы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда.

Башлыгы III. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Мәкалә 31. Авыл Жирлеге советы – вәкиллекле орган, жирле үзидарә Жирлеге

1. Авыл Жирлеге советы – даими эшләүче органының сайлана торган, коллегияльным вәкиллекле жирле үзидарә органы.

2. Рәсми атамасы Советы Жирлеге башлыгы – «дәүләт Советы Осиново авыл жирлеге».

3. Советы вәкаләтләре срогы Жирлеге – 5 ел.

4. Авыл Жирлеге советы алдында хисап тотта һәм подконтролен халкына Жирлеге.

5. Дәүләт советы Жирлеге бар, мөһер, бланклары белән, үз исеме.

6. Чыгымнар эшчәнлеген тәмин итү авыл Жирлеге Советының карала бюджетында Жирлеге аерым киләчәк нигезендә, квалификациясенә чыгымнарны бюджетларның Россия Федерациясе.

32 Статъя. Составына Авыл Жирлеге Советы

1. Авыл Жирлеге советы тора, 15 депутатлар тарафыннан сайланучы муниципаль сайлаулар буенча бер мандатлы сайлау округлары.

2. Авыл Жирлеге советы булып тора правомочным шул сайлау, аның составы кимендә өчтән икесе депутатлар билгеләнгән саныннан авыл Жирлеге Советы.

3. Устав белән Жирлек билгеләнә правомочность Советы утырышы Жирлеге. Совет утырышы Жирлеге үткәрелә кимендә бер тапкыр өч ай.

4. Яңа сайланган авыл Жирлеге Советы жыена беренче утырышы билгелэнгән Устав белән Жирлек срогы, ул артмаска тиеш соң 30 көннән сайлау Советы Жирлеге правомочном составында.

33 Статья. Авыл Жирлеге Советы депутаты статусы

1. Депутат вәкаләтләрен авыл Жирлеге Советының башлана көннән сайлау һәм прекращаются көннән башлап эшләү авыл Жирлеге Советының яңа ителде.

2. Советы депутаты Жирлеге эшли алмый ирекле нигездә, совмещая депутатскую эшчәнлеге үтәү белән хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын урыны буенча төп эш очраклардан тыш, билгелэнгән Устав.

Советы депутаты жирлеге өчен үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен непостоянной нигезендә гарантияләнә саклау урыннары, эш (вазыйфасы) ике эш көне бер айга.

3. Баручы үз вәкаләтләрен даими депутат хокуклы түгел:

1) шөгыйльләнергә эшкурлык эшчәнлеге белән шәхсэн яисә аша доверенных затлар;

2) катнашырга идарәсендә коммерция яки коммерцияле булмаган оешма кала, түбәндәге очраклар:

ә) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлек катнашкан съезд (конференция) яки гомуми жыелышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт хужалары күчемсез милек;

б) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә коммерцияле булмаган оешма (катнашудан тыш идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлекнең катнашу съезд (конференция) яки гомуми жыелышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт күчемсез милек хужалары) белән башлангыч уведомлением Татарстан Республикасы Президенты билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы нигезендә;

в) тамаша түләүсез нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлеге советында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр, башка берләшмәләр, муниципаль берәмлекләренң, шулай ук аларның органнарында идарә итү;

г) тамаша түләүсез нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек идарә органнарында һәм ревизия комиссиясе оештыру, гамәлгә куючы (акционер катнашкан), анда булып тора муниципаль берәмлеге нигезендә муниципаль хокукый актлары, определяющими тәртибе муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль вәкаләтләрен гамәлгә куючы оешма яки идарә итү тәртибе находящимися муниципаль милектәге итүне (долями устав капиталында);

д) башка очраклары да каралган федераль законнар;

4) белән шөгыйльләнергә башка оплачиваемой эшчәнлеге кала, мөгаллимлек, фәнни һәм бүтән ижәт эшчәнлеге. Шул ук вакытта преподавательская, фәнни һәм бүтән ижәт эшчәнлеге алмый финансироваться бары тик акчалары исәбеннән чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнырын һәм гражданлыгы

булмаган затларны, әгәр дә башкасы Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары;

5) керә составына идарә органнары, попечительлек яисә наблюдательных советлары, бүтән органнары һәм чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм гамәлдәге Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре каралмаган булса, Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары.

4. Чикләүләр, депутат статусына бәйле, федераль законнар белән билгеләнә.

5. Советы депутаты Жирлеге тәмин ителә өчен шартлар каршылыксыз үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру нигезендә, законнар, әлеге Устав, карарлары Советы, Жирлек.

6. Советы депутаты Жирлеге Кагыйдәләрен үтәргә бурычлы депутат этикасы, утврждаемые Советы Жирлеге, алар шул исәптән тиеш үз эченә түбәндәге йөкләмәләр депутаты:

1) воздерживаться от эшендә катнашу жирле үзидарә органнары да файдалана депутаты статусы күрсәтү өчен эшчәнлегенә йогынты ясау, жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затларының, муниципаль хезмәткәрләренә һәм гражданның мәсьәләләрен хәл иткәндә кагылышлы аны шәхсән үзе яки аның якин туганнары;

2) воздерживаться от үз-үзенә тоту, аны алыр иде чакыртырга шик бу объективном үтәләше депутат вазыйфаларын, шулай ук избегать конфликтлы ситуацияләренә, сәләтле нанести зыян аның репутации яки авторитету Советы Жирлеге;

3) каршындагы угрозе булган мәнфәгатьләр конфликты - хәл булганда, шәхси кызыксыну туры яки косвенная тәсир итә яки йогынты ясарга мөмкин тиешле, вакыйгаларны объектив һәм беспристрастное үтәү депутат вазыйфаларын, - хәбәр, бу хакта Жирлеге Советына һәм аны үтәргә карар юнәлдерелгән булдырмау яки жайга салу, әлеге мәнфәгатьләр;

4) үтәргә билгеләнгән Советында Жирлеге кагыйдәләре ачык чыгышлар ясау;

5) түгел разглашать да кулланырга максатларында белән бәйле булмаган депутат эшчәнлегенә, белешмәләр, отнесенные федераль закон нигезендә белешмәләрдән конфиденциального характердагы рәвешенә әйләнгән, аңа күренекле үтәүгә бәйле рәвештә депутат вазыйфаларын;

6) да алырга үтәүгә бәйле рәвештә депутат вазыйфаларын акчалата түләү нче физик һәм юридик затлар (бүләкләр, акчалата бүләк, ссуды, хезмәтләр күрсәтүгә түләү өчен күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка акчалата түләү);

7. Советы депутаты Жирлеге үтәргә тиеш чикләүләр, тыюлар, вазыйфаларын башкара, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» һәм башка федераль законнар. Депутат вәкаләтләрен авыл Жирлеге Советы, прекращаются очрактарда вакытыннан алда үтәмәү һәм чикләүләр, тыюлар, бурычларын үтәмәгән, Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА учасоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре,» Федераль закон тарафыннан ел, 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе

территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар», әгәр дә башкасы Федераль законда ел, 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

8. Тикшерү турында мәгълүматларның тулылыгы һәм дөрөсләгән керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре бирелә торган закон нигезендә, Россия Федерациясендә коррупциягә каршы тору турында Советы депутаты жирлеге үткәрелә Президенты карары буенча Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы.

9. При выявлении нәтижәдә, тикшерү өлеше нигезендә 8 статьяның очрак үтәмәү һәм чикләүләр, тыюлар, бурычларын үтәмәгән, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА участоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре,» Федераль закон тарафыннан ел, 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләре чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар», Татарстан Республикасы Президенты, әйләнештә турында гариза белән депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату Советы Жирлеге, яки куллану карата күрсәтелгән затларның башка чаралар җаваплылык Жирлек Советына вәкил кабул итәргә тиешле карар, яки судка..

10. Депутатка Советы Жирлеге, представившим недостоверные яки тулы булмаган мәгълүматлар турында үз керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук керемнәре турында белешмәләр, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, хатынының (ире) һәм балигы булмаган бала да, әгәр искажение әлеге белешмәләр булып тора несущественным, куллану мөмкин түбәндәге җаваплылык чаралары:

1) кисәтү;

2) азат итү Советы депутаты Жирлеге башлыгы вазыйфасыннан бу вәкиллекле органында муниципаль берәмлеге, выборном жирле үзидарә органында хокукыннан мҗхрҗм торырга биләп вәкиллекле органында муниципаль берәмлеге, выборном жирле үзидарә органында кадәр бетү вакыты, аның вәкаләтләре;

3) азат итү от гамәлгә ашыру вәкаләтләрен даими нигездә хокукыннан мҗхрҗм тормышка ашырырга вәкаләтләрен даими нигездә кадәр бетү вакыты, аның вәкаләтләре;

4) тыю торырга биләп вәкиллекле органында муниципаль берәмлеге, выборном жирле үзидарә органында кадәр бетү вакыты, аның вәкаләтләре;

5) тыю башкара вәкаләтләрен даими нигездә кадәр бетү вакыты, аның вәкаләтләр.»;

11. Тәртип турында карар кабул ителгән куллану депутатка авыл Жирлеге Советының чаралар җаваплылык өлешендә күрсәтелгән 10 статьяның билгеләнә муниципаль хокукый акты нигезендә Татарстан Республикасы законы белән.

12. Турында мәгълүматлар керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы тәкъдим ителгән биләүче, урнаштырыла рәсми сайтларында жирле үзидарә органнары мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәре һәм

(яки) бирелә бастырып чыгару өчен массакуләм мәгълүмат чараларына билгеләнә торган тәртиптә муниципаль хокукый актларда.

13. Очрашу депутат, сайлаучылар белән үткәрелә биналарында, махсус урыннарда, шулай ук ишегалды эчендәге территорияләрдә булган очракта, аларны уздыру түгел повлечет артыннан бозган эшчәнлегә объектлары эшчәнлеген һәм тормыш тәмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә булдыру-помех хәрәкәтенә жәяүлеләр һәм (яки) транспорт чараларының яисә достулу гражданның торак бүлмәләрен яки объектлары, транспорт яки социаль инфраструктура. Хәбәрнамә Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары яисә жирле үзидарә органнары турында мондый очрашуларда таләп ителми. Шул ук вакытта депутат хокуклы алдан проинформировать күрсәтелгән органнар турында дата һәм вакыт аларны уздыру.

14. Жирле үзидарә органнары билгели, махсус отведенные урыннар үткәрү өчен очрашулар депутатлар сайлаучылар белән шулай ук билгели урыннары исемлеге, күрсәтелә торган жирле үзидарә органнары тарафыннан башкару өчен очрашулар депутатлар сайлаучылар белән, һәм аларны бирү тәртибе.

15. Очрашу депутат, сайлаучылар белән рәвешендә гавами чаралар уздырыла, Россия Федерациясе законнары нигезендә турында жылышларда, митингларда, демонстрациях, шествиях һәм пикетированиях.

16. Комачаулаган оештыру яки уздыру очрашулар депутаты сайлаучылар белән рәвешендә гавами чаралар, определяемого турында Россия Федерациясе законнары жылышларда, митингларда, демонстрациях, шествиях һәм пикетированиях, влечет артыннан административ жаваплылык Россия Федерациясе законнары нигезендә.

34 Статья. Взаимоотношение Советы депутаты Жирлеге белән сайлаучылар

1. Советы депутаты Жирлеге хуплый элемтә сайлаучылар белән, шулай ук хезмәт коллективлары белән предприятие, оешмалар, дәүләт һәм бүтән органнары территориясендә урнашкан, аның сайлау округы.

2. Советы депутаты Жирлеге сайлаучылары алдында жаваплы һәм алар алдында хисап тотта.

3. Депутат авыл Жирлеге Советының хисап тотта сайлаучылар алдында үз эше турында кимендә елына бер тапкыр, вакыт-вакыт хәбәр итә һәм аларның эше турында авыл Жирлеге Советы, шулай ук кимендә бер тапкыр айга бер кабул итү үткәрә сайлаучылар.

4. Советы депутаты Жирлеге бурычлы буенча законнарда каралган чараларны күрергә тәмин итү, законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатләрен яклау, Жирлекнең, шул исәптән карарга кергән, алардан тәкъдимнәр, гариза, шикаять итәргә, дөрес туклануга һәм вакытында хәл итү, андагы мәсьәлә.

35 Статья торак кагылгысыз.. Оештыру эшенең яңа сайланган авыл Жирлеге Советы

1. Авыл Жирлеге советы, яңа чакырылыш жыена беренче утырышы дә соңга калмыйча, ун көннән соң көн сайлау кимендә өчтән икесе депутатлар билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек. Сайлаулардан соңгы беренче утырышын

авыл Жирлеге Советының созыаыаы авыл Жирлеге Башлыгы очракта, аныц юклыгы – Сайлау комиссиясе тарафыннан, Жирлек.

2. Сайлаулардан соңгы беренче утырышын авыл Жирлеге Советының кадәр сайланган яңа авыл Жирлеге Башлыгы ача һәм алып бара, яшь буенча иң өлкән депутаты, авыл Жирлеге Советы.

36 Статья. Компетенциясе Советы Жирлеге

1. Үз компетенциясе Жирлек Советы урнашкан:

- 1) кабул итү Уставының Жирлеге һәм үзгәртүләр һәм өстәмәләр кертү;
- 2) билгеләү һәркем өчен мәжбүри кагыйдәләр булдыру, Жирлек территориясендә;
- 3) Жирлек бюджетын кабул итү һәм үтәләше буенча отчет бирү;
- 4) билгеләү, үзгәртү һәм жибәрергә, жирле салымнар һәм жыемнар законнар нигезендә Россия Федерациясе салымнар һәм жыемнар турында;
- 5) раслау, социаль-икътисади үсеш стратегиясе Жирлеге;
- 6) күрсәтү инициативасы турында чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору Жирлеге;
- 7) сайлаулар билгеләү депутатлары Советы Жирлеге; раслау, схемалар сайлау округлары буенча депутатлар сайлау Жирлек Советы;
- 8) жирле референдум билгеләү;
- 9) Жирлек башлыгын сайлау;
- 10) сайлау вәкиле Жирлеге башлыгы депутатлар арасыннан Совет Жирлеге, муниципаль район Советы;
- 11) раслау, структурасын Жирлек Башкарма комитеты билгеләү һәм ассигнованиялар аныц хезмәткәрләре;
- 12) бистә Сайлау комиссиясенәң әгъзаларын билгеләү;
- 13) билгеләү буенча тавыш бирү мәсьәләләре чикләрен үзгәртү, үзгәртеп Жирлеге буенча тавыш бирү отзыву Жирлеге Советы депутаты;
- 14) тормышка ашыру өчен закон чыгару инициативасы хокукына ия Татарстан Республикасы Дәүләт Советында;
- 15) билгеләү тәртибен идарә итү һәм файдалану, милек, муниципаль милектә булган авыл Жирлеге, шул исәптән аны хосусыйлаштыру шартларын һәм тәртибен федераль законнар нигезендә; билгеләмә төрләре исемлеген, муниципаль милекне, үзләштерелгән, аныц буенча гамәлгә ашырыла килешеп яки расланганнан соң, Жирлек Советы;
- 16) катнашу тәртибен билгеләү Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек итү оешмаларында;
- 17) тәртибен билгеләү, матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү жирле үзидарә органнары эшчәнлегә Жирлеге;
- 18) үтәләшен контрольдә тоту органнары, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан жирле үзидарә Жирлеге башлыгы вәкаләтләрен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү;
- 19) өскә исемдәге элементам урам-юл челтәрен (кала, автомобиль юлларын, федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге, жирле әһәмияттәге муниципаль районы), исемдә элементам планировочной структурасын Жирлек чикләрендә үзгәртүне, аннулирование шундый исемдә;

20) билгеләү шартларын һәм тәртибен кирәкле чараларны бүлеп бирүнең бюджетыннан Жирлеге органнарына, территориаль жәмәгать үзидарә органнары;

21) принятий төзү турында карарлар кабул коммерцияле булмаган оешма муниципальара хужалык жәмгыятьләре формасында непубличных акционерлык жәмгыяте һәм жаваплылыгы чиклэнгән жәмгыятьләр;

22) оешмасы үз чаралары массакуләм мәгълүмат;

23), аңлатмалар бирү Уставының, Жирлек һәм Жирлек Советы карарларын;

24) кабул итү Регламентын авыл Жирлеге Советының һәм башка мәсьәләләр буенча карарлар үз эшчәнлеген оештыру;

25) кабул итү турында карар удалении авыл жирлеге Башлыгы отставкага;

26) раслау территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен Жирлеге;

27) башка вәкаләтләренә отнесенные федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, органнарға авыл жирлекләре, шулай ук башка вәкаләтләренә отнесенные Устав компетенциясенә авыл Жирлеге Советы.

2. Идарә итү һәм (яки) күрсәтмәне Советы Жирлеге, авыл Жирлеге Башлыгы яки аерым депутатлар (төркем-төркем депутатлар) нинди булмасын, форма чаралары бюджет Жирлеге процессында аны башкару рөхсәт ителми кала, бюджет чараларын Жирлеге юллана торган тәмин итү эшчәнлеген Советы Жирлеге, Жирлек Башлыгы һәм депутатлар.

3. Авыл Жирлеге советы заслушивает еллык хисаплар авыл Жирлеге Башлыгы нәтижеләре турында, аның эшчәнлеге, эшчәнлекнең Жирлек Башкарма комитеты һәм башка тармак авыл Жирлеге Башлыгына, жирле үзидарә органнары, шул исәптән хәл итү турында мәсьәләләренә, куелган Советы Жирлеге.

37 Статья. Авыл Жирлеге Советының эш тәртибе

1. Эш тәртибе Советы Жирлеге билгеләнә, әлеге Устав һәм Регламент нигезендә, Жирлек Советы.

2. Эшенең төп рәвеше Жирлек Советы булып, аны утырыш, аларда мәсьәләләре хәл ителә, отнесенные компетенциясенә авыл Жирлеге Советы.

3. Совет утырышы Жирлеге правомочно, әгәр анда күзәтә кимендә өчтән икесе депутатларның билгелэнгән саныннан авыл Жирлеге Советы.

4. Чираттагы утырыш Советы Жирлеге буенча уздырыла, кирәк булганда, әмма кимендә ике айга бер мәртәбә. Чираттан тыш утырышлары созылаются инициативасы буенча авыл Жирлеге Башлыгы яки төркем депутатларның кимендә өчтән бере депутатларның билгелэнгән саныннан авыл Жирлеге Советы.

5. Совет утырышы созылаются авыл Жирлеге Башлыгы. Депутатлар, Жирлек Советы һәм чакырылган затлар извещаются турында вакыты, урыны һәм көн тәртибендә чираттагы утырышы дә соңга калмыйча биш көн, ә чираттан тыш утырыш дә соңга калмыйча бер көн, кадәр, аны уздыру.

6. Утырыш авыл Жирлеге Советының үткәрелә ачыктан-ачык һәм гласно. Ачык Жирлеге Советы утырышларында катнашырга хокуклы кешесе Жирлеге.

Каралган очрактарда, Регламент нигезендә, авыл Жирлеге Советы карар кабул итүгә хокуклы үткөрү турында ябык утырыш уздырылды, анда ала, катнашырга гына затлар чакырылган Жирлек Советы, шулай ук зат булган хокукын утырышында катнашу, закон нигезендә.

7. Һәр утырышта Жирлек Советының утырышы беркетмәсе алып барыла. Шул утырышы беркетмәсе кушылалар турында мәғлүматлар көне, урыны һәм вақыты үткәрү утырыш, перечисляются барлык каралган сораулар һәм фиксируются барлык кабул ителгән карарлар күрсәтеп, тавыш бирү йомгакларын. Кул куйганнан соң, беркетмә утырыш авыл Жирлеге Советы авыл Жирлеге Башлығы аның белән танышырга мөмкин яшәүче теләсә кайсы кеше Жирлеге.

8. Советы утырышларында Жирлеге башлығы һәр депутат бер тавышка ия була. Советы депутаты Жирлеге гәмәлгә ашыра үзенә тавыш бирү хокукын шәхсэн. Тавыш бирү Советы утырышларында Жирлеге мөмкин ачык булырга тиеш (шул исәптән поименным) һәм тайным. Очрақлары куллану, һәр төр тавыш бирү белән билгеләнә Устав Советы Регламенты Жирлеге.

9. Тавышы. авыл Жирлеге Башлығы исәпкә алына кабул иткәндә Жирлек Советы карарларын ничек тавыш Жирлеге Советы депутаты.

Мәкалә 38. Авыл Жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру

1. Оештыру эшчәнлегә Жирлек Советы гәмәлгә ашыра авыл Жирлеге Башлығы.

2. Регламент нигезендә, авыл Жирлеге Советы өчен алдан карау һәм әзерләү мәсьәләләрен компетенциясенә караган Советы Жирлеге башлығы, депутатлардан кала, авыл Жирлеге Башлығы һәм аның урынбасары, ала образываться комиссиясенә һәм (яки) билгеләнергә депутатлар, җаваплы әзерләгән өчен күрсәтелгән мәсьәләләрне эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча авыл Жирлеге Советы.

3. Әзерләү өчен, муниципаль программаларны, проектларны Жирлек Советы карарларын, фикер алышу иң мөһим мәсьәләләрне караган карамагына Жирлеге Советы каршындагы Жирлеге буенча, аны хәл итү оештырыла ала. эш, эксперт һәм башка кинәш төркеме составында депутатлар, Жирлек Башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләрне, экспертларны һәм Жирлекнең.

4. Оештыру ягыннан, хокукый, мәғлүмати, матди - техник һәм башкача тәмин итү эшчәнлегә Жирлек Советы аппараты гәмәлгә ашыра авыл Жирлеге Советы.

Мәкалә 39. Тормышка ашыру Советы Жирлеге контроль функцияләрен

1. Авыл Жирлеге советы үтәлешен Жирлек территориясендә әлегә законның нигезләмәләрен Устав кабул ителә торган Жирлек Советы норматив актларның үтәлешенә Жирлек бюджетының чараларын файдалануны бюджеттан тыш фондлары, үсеш программаларын Жирлеге, өстендә эшчәнлегә Жирлек Башкарма комитеты.

2. Ачыкланган очракта, бозу очрагы жирле үзидарә органнары Жирлеге һәм аларның вазыйфай затлары тарафыннан законнар, әлегә Устав һәм башка муниципаль хокукый актлары Советы карары Жирлеге, Жирлек Башлығы депутатлар арасыннан ала образываться вакытлы контроль комиссиясе тикшерү өчен күрсәтелгән очрагы.

3. Законнар нигезендә карары нигезендә, Жирлек Советы карары нигезендә, Жирлек Башлығының үткәрелә ала тикшерү (ревизия) максатчан куллану бюджеты акчалары Жирлеге, муниципаль милекне куллануның нәтижәләлеген, шулай ук башка мәсьәләләрне хәл итү финанс-хужалык эшчәнлегә Жирлек Башкарма комитеты. Тикшерү үткәрүгә (ревизий) билгеләнгән тәртиптә җәлеп ителергә мөмкин

бәйсез аудиторлары, белгечләре, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының.

4. Башкарма комитет Жирлек, аның Житәкчесе, предприятие, учреждение, оешмалар, вазыйфай затлар органнары, территориаль жәмәгать үзидарә органнары, башкача билгеләнмәгәндә закон нигезендә, бурычлы мөрәжәгәте буенча Жирлек Советы, аның контроль комиссиясе Советы депутаты Жирлеге күрсәтергә запрашиваемую мәгълүмат буенча, относящимся карамагына авыл Жирлеге Советының, шулай очракта күрсәтмәләр бозылуына законнарын, муниципаль хокукый актларын кичекмәстән чаралар күрергә тәртип урнаштыру өчен жәлеп итү һәм гаепле затларны жаваплылыкка тарту.

5. Авыл Жирлеге советы, осуществляя контроль функцияләре, катышырга хокуклы түгел, финанс-хужалык һәм башкарма-распорядительную эшчәнлеге Жирлек Башкарма комитеты.

Мәкалә 40. Сайлау вәкиле Жирлеге Советына муниципаль районы

1. Вәкиле Жирлеге башлыгы депутатлар арасынан сайлана Советы Жирлеге яшел Үзән муниципаль районы Советы яшерен тавыш бирү юлы белән.

2. Сайланган дип санала кандидат өчен, аның яртысыннан артырагы тавыш биргән депутатларның билгеләнгән саныннан авыл Жирлеге Советы.

41 Статья. Вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату Советы Жирлеге

1. Вәкаләтләр авыл Жирлеге Советының бәйсез рәвештә, якинча аның формалаштыру вакытыннан алда туктатылырга мөмкин тәртиптә һәм нигезләр буенча каралган статьясына, 73 нче Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә». Вәкаләтләр авыл Жирлеге Советы шулай ук прекращаются:

1) кабул ителгән очракта, күрсәтелгән орган турында карар самороспуске. Шул ук вакытта турында карар самороспуске кабул ителә билгеләнгән тәртиптә Жирлеге Уставы;

2) очракта, карар үз көченә кәргән димәк, Татарстан Республикасы Югары суды турында неправомочности әлеге составын Советы депутатлары, Жирлек, шул исәптән белән бәйле рәвештә, сложением депутатлары үз вәкаләтләрән;

3) очракта, үзгәрешләр Жирлеге уставлары нигезендә өлешләренә, 3, 5, 7.2 статьясындагы 13 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә очракта, шулай ук упразднения Жирлеге;

4) бу очракта уртаклаша жирлеге белән чиктәш жирдә статусын муниципаль берәмлеге белән бәйле рәвештә, аның берләшмәсе белән шәһәр округом;

5) очракта санын арттыру сайлаучыларның Жирлеге артык 25 процентка, произошедшего нәтижәсендә чикләрен үзгәртү Жирлеге яки берләшмәсе жирлеге белән шәһәр округом.

6) срогын бозган басмалар муниципаль хокукый акт гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган карарлар кабул ителгән юлы белән гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү.

2. Вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату авыл Жирлеге Советының влечет вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату, аны депутатлар.

3. Вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Жирлек Советы досрочные сайлаулар үткәрелә билгеләнгән срокларда федераль закон.

42 Статья. Тәртип турында карар кабул итү самороспуске Советы Жирлеге

1. Турында карар самороспуске авыл Жирлеге Советы кабул ителергә мөмкин инициативасы буенча авыл Жирлеге Башлыгы яки төркем депутатлар саны кимендә яртысы нче билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек.

2. Инициативасы турында карар кабул итү самороспуске алмый выдвинута:

1) дәвамında беренче ел сайланганнан соң Советы Жирлеге;

2) чорында кабул ителгән Жирлек бюджетының һәм раслау үтәләше буенча отчет бирү;

3) үткәрү чорында тавыш бирү алу турында авыл Жирлеге Башлыгы йә вакытыннан алда туктатылган очракта, аның вәкаләтләрен.

3. Язма турында тәкъдим самороспуске авыл Жирлеге Советының тиеш тотарга кирәк мотивлар самороспуска, шулай ук аңа мөмкин прилагаться башка материаллар, обосновывающие сәбәпләре самороспуска.

4. Алдан карау өчен турындагы мәсьәләне самороспуске арасыннан депутатлар Советы карары нигезендә, Жирлек хасил була комиссиясе. Карары нигезендә, Жирлек Советы яки авыл Жирлеге Башлыгы мәсьәлә турында самороспуске авыл Жирлеге Советының мөмкин чыгарылган бу ачык тыңлаулар.

5. Озынлыгы карау турындагы мәсьәләне самороспуске авыл Жирлеге Советының тиеш гарантияли мөмкинлеге һәрьяклап һәм объектив фикер алышу, барлык шартлар һәм нигезләр инициативасы самороспуска депутатлары Советы, Жирлек һәм Жирлек халкы. Турында карар самороспуске кабул ителергә мөмкин буенча чыгу, ике ай тулуга инициативасын алга чыгару турында самороспуске.

6. Турында карар самороспуске авыл Жирлеге Советы кабул ителә ике өчтән икесе тавышы тавыш нче билгеләнгән саныннан Жирлеге Советы депутатлары яшерен тавыш бирү юлы белән.

7. Кире кагылган очракта, Жирлек Советы турында тәкъдимнәр самороспуске повторная инициативасы турында самороспуске мөмкин выдвинута түгел, иртәрәк аша бер ел тулу буенча тавыш бирү мәсьәләсе турында самороспуске.

Статья 43. Вәкаләтләрен вакытынан алда туктату Советы депутаты Жирлеге

1. Депутат вәкаләтләрен авыл Жирлеге Советының прекращаются очрактарда вакытыннан алда:

1) үлү;

2) үз теләге белән отставкага киткәннән;

3) тану суд тарафыннан недееспособным яки чикләнгән дееспособным;

4) тану суд тарафыннан безвестно отсутствующим яки игъланнар умершим;

5) керү карата аның үз көченә кергән көннән судның гаепләү;

6) ачыклаганнар Россия Федерациясе чикләреннән даими яшәү урыны;

7) туктату гражданлыгы Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенен алар нигезендә чит ил гражданы ия булу хокукы сайланган жирле үзидарә органнарына, сатып алу, аларга чит ил гражданлыгы йә дәүләт алу, аларга төре, тору кәгазен яки башка раслаучы документны хокукы даими яшәү гражданы Россия Федерациясе территориясендә, чит ил дәүләте түгел булып саналган катнашкан халыкара килешү Россия Федерациясе нигезендә белән алар Россия Федерациясе гражданы булган, гражданлыгы, чит ил дәүләте, хокуклы булырга сайланган жирле үзидарә органнары;

8) кире сайлаучылар;

9) вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган Советы Жирлеге;

10) хәрби хезмәткә яки юлламалар заменяющую аны альтернатив гражданлык хезмәтенә;

11) билгеләнгән бүтән очрактарда Федераль законның 6 октябрь 2003, № 131-ФЗ оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

2. Карар авыл Жирлеге Советының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Советы депутаты Жирлеге кабул ителә дә соңга калмыйча соң 30 көннән барлыкка килү өчен нигез вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган, әгәр бу нигез барлыкка килде чорында арасында сессиями Советы Жирлеге,- дә соңга калмыйча өч айдан көннән барлыкка килү мондый нигезләре.

Мөрәжәгать иткән очракта, Татарстан Республикасы Президенты турында гариза белән депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату авыл Жирлеге Советының көне барлыкка килү өчен нигез вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган булып көн кергән авыл Жирлеге Советы әлеге гариза.

3. Хәл итүдә авыл Жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрен бетерү турында авыл Жирлеге Советының очрактарда пунктларында күрсәтелгән 1-7, 10 һәм 11 өлешендә әлеге статьяның 1 билгеләнә көне туктату депутаты вәкаләтләрен авыл Жирлеге Советының һәм башка федераль законнар.

4. Депутат вәкаләтләрен Советы Жирлеге каралган очракта пункттында 8 өлешендә һәм әлеге статьяның 1 прекращаются көннән рәсми бастырып чыгару тавыш бирү нәтижеләрен буенча отзыву Жирлеге Советы депутаты.

5. Депутат вәкаләтләрен Советы Жирлеге каралган очракта пункттында 9 өлешендә әлеге статьяның 1 прекращаются көннән вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган авыл Жирлеге Советы.

6. Вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта Советы депутаты Жирлеге, өстәмә сайлаулар депутат куелалар федераль закон нигезендә һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә ел, 7 май, 2007 ел, № 21-ТРЗ.

7. Депутат вәкаләтләрен авыл Жирлеге Советының прекращаются очрактарда вакытыннан алда үтәмәү билгеләнгән чикләүләр Федераль закон белән ел, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

Башлыгы IV. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ

44 Статья. Авыл Жирлеге башлыгы - югары вазыйфай заты Жирлеге

1. Авыл Жирлеге башлыгы булып тора иң югары вазыйфаи зат тарафыннан Жирлеге.
2. Авыл Жирлеге башлыгы сайлана Советы Жирлеге.
3. Авыл Жирлеге башлыгы житәкли, бер үк вакытта авыл Жирлеге Советы.
4. Рәсми атамасы авыл Жирлеге Башлыгы Башлыгы «Осиново авыл жирлеге».
5. Авыл Жирлеге башлыгы вазыйфасы буенча депутаты яшел Үзән муниципаль районы Советы.

Мәкалә 45. Сайлау тәртибе авыл Жирлеге Башлыгы

1. Авыл Жирлеге башлыгы сайлана беренче утырышында яңа сайланган авыл Жирлеге Советы депутатлар арасыннан Жирлек Советы яшерен тавыш бирү юлы белән узган Советы вәкаләтләре срогы Жирлеге. Жирлек башлыгын сайлау башкарыла арасыннан кандидатлар, выдвигаемых депутатлары Советы Жирлеге, шул исәптән тәкъдимнәре нигезендә Жирлекнең, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты.

2. Депутат авыл Жирлеге Советының сайланган дип санала авыл Жирлеге Башлыгы, әгәр аны сайлау яртысыннан артыграгы тавыш биргән нче билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек.

3. Сайланганнан соң авыл Жирлеге Башлыгы китерә следующую ант бирде:

«Вәгдә тормышка ашырганда йөкләнгән мине югары бурычларын Башлыгы Осиново авыл Жирлеге үтәргә Конституциясенә һәм законнарына, Россия Федерациясе Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, Уставы Осиново авыл Жирлеге, куярга, барлык көчен һәм белемен тәэмин итү өчен байлык халкы Осиново авыл Жирлеге, хокукларын һәм ирекләрен яклау, кеше һәм гражданин».

46 Статья. Статус Авыл Жирлеге Башлыгы

1. Авыл Жирлеге башлыгы булып эшли, даими нигездә.

2. Сайланган очракта, авыл Жирлеге Башлыгы вазыйфасына Советында яшел Үзән муниципаль районы, замещающую даими ул вәкаләтләрен гамәлгә ашыра авыл Жирлеге Башлыгы бу неосвобожденной нигезендә.

3. Авыл Жирлеге башлыгы гамәлгә ашыручы үз вәкаләтләрен даими нигездә хокуклы түгел:

1) шөгылльләнергә эшкуарлык эшчәнлегә белән шәхсән яисә аша доверенных затлар;

2) катнашырга идарәсендә коммерция яки коммерцияле булмаган оешма кала, түбәндәге очраклар:

ә) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлек катнашкан съезд (конференция) яки гомуми жыельышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт хужалары күчемсез милек;

б) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә коммерцияле булмаган оешма (катнашудан тыш идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән

органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлекнең катнашу съезд (конференция) яки гомуми жылышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт күчемсез милек хужалары) белән башлангыч уведомлением Татарстан Республикасы Президенты форма буенча, билгеләнгән Татарстан Республикасы законы белән ел, 28 июль 2004 июле, № 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасында жирле үзидарә (алга таба - Законы №45-ЗРТ);

в) тамаша түләүсез нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлеге советында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр, башка берләшмәләр, муниципаль берәмлекләренң, шулай ук аларның органнарында идарә итү;

г) тамаша түләүсез нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек идарә органнарында һәм ревизия комиссиясе оештыру, гамәлгә куючы (акционер катнашкан), анда булып тора муниципаль берәмлеге нигезендә муниципаль хокукый актлары, определяющими тәртибе муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль вәкаләтләрен гамәлгә куючы оешма яки идарә итү тәртибе находящимися муниципаль милектәге итүне (долями устав капиталында);

д) башка очраклары да каралган федераль законнар;

3) шөгыльләнергә башка оплачиваемой эшчәнлеге кала, мөгаллимлек, фәнни һәм бүтән ижат эшчәнлеге. Шул ук вакытта преподавательская, фәнни һәм бүтән ижат эшчәнлеге алмый финансироваться бары тик акчалары исәбеннән чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнын һәм гражданлыгы булмаган затларны, әгәр дә башкасы Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары;

4) керә составына идарә органнары, попечительлек яисә наблюдательных советлары, бүтән органнары һәм чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм гамәлдәге Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре каралмаган булса, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары.

4. Авыл Жирлеге башлыгы үтәргә тиеш чикләүләр, тыюлар, вазыйфаларын башкара, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» һәм башка федераль законнар. Вәкаләтләр авыл Жирлеге Башлыгы прекращаются очракларда вакытыннан алда үтәмәү һәм чикләүләр, тыюлар, бурычларын үтәмәгән, Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА учасоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның аларны керемнәр», 7 маендагы Федераль закон 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар әгәр дә башкасы Федераль законда ел, 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

5. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә подконтролен һәм хисап тота халкына Жирлеге Советына Жирлеге Федераль закон нигезендә ел, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә» һәм Устав.

6. Авыл Жирлеге башлыгы кимендә елына бер тапкыр хисап тотта алдында Жирлек Советы эшчәнлеге турында.

47 Статья. Вәкаләтләр Авыл Жирлеге Башлыгы

Авыл Жирлеге Башлыгы:

- 1) тәкъдим итә Жирлеге узидарә органнары белән жирле узидарә органнары башка муниципаль берәмлекләрнең дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар, башка ышанычнамә нигезендә эшли исеменнән Жирлеге;
- 2) авыл Жирлеге Советының эшен оештыра, утырышлар жыя авыл Жирлеге Советының һәм председателствует аларда;
- 3) таләп итәргә хаклы чираттан тыш Совет утырышы шәһәр жирлеге;
- 4) имза сала һәм аны халыкка игълан итә билгеләнгән тәртиптә Устав, хокукый актлар кабул ителгән Советы Жирлеге;
- 4) издает үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлары эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча Советы Жирлеге;
- 5) имза сала авыл Жирлеге Советы утырышлары беркетмәләре;
- 6) имза сала һәм аны халыкка игълан итә билгеләнгән тәртиптә Устав, хокукый актлар кабул ителгән Советы тарафыннан шәһәр жирлеге;
- 7) кабул итү оештыра хокукый акт авыл Жирлеге Советының гамәлгә ашыру буенча карарлар кабул ителгән юлы белән турыдан-туры ихтыяр белдерүнең гражданныр, закон нигезендә һәм әлеге Устав белән;
- 8) житәкчелек эше Советы аппараты Жирлеге;
- 9) катнаша чаралары белән тәэмин итү буенча хәбәрдарлык һәм жәмәгать фикерен исәпкә алу эшендә Советы Жирлеге;
- 10) таләп итәргә хаклы чираттан тыш утырыш Советы Жирлеге;
- 11) катнаша буенча чаралар тәэмин итү һәм мәнфәгатьләрен яклау Жирлеге " дәүләт һәм бүтән органнарында, россиянең гариза судка, кире бирә ышаныч кәгазе;
- 12) тәэмин итә, кирәкле үзара жирле узидарә органнары Жирлеге белән территориаль органнары тарафыннан федераль башкарма хакимият органнары, бүтән федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, тиешле Жирлек территориясендә;
- 13) исеменнән Жирлеге шартнамәләр һәм килешүләр төзи, дәүләт хакимияте органнары белән, жирле узидарә органнары башка муниципаль берәмлекләрнең хезмәттәшлек итү турында икътисади һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә килешүләр һәм үзара бәйләнеше турында килешү органнары белән Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының эшчәнлеген координацияләү;
- 14) карарлар кабул өлкәсендә муниципально-хосусый партнерлыкны гамәлгә ашыру турында проектның муниципально-хосусый партнерлык, әгәр публичным партнеры булып тора муниципаль берәмлеге йә үткәрү планлаштырыла уртак конкурс катнашында муниципаль мәгариф (очрактан анда үткәрү планлаштырыла уртак конкурс катнашында Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъекты), шулай ук тормышка ашыру, башка вәкаләтләре Федераль законда каралган 13 июлендәге 2015 елның №224-ФЗ номерлы «дәүләти-хосусый партнерлык ТУРЫНДА, муниципально-хосусый партнерлык Россия Федерациясе үзгәрешләр кертү хакында " Россия Федерациясенә аерым закон актларына», башка федераль законнарға һәм Россия Федерациясе норматив хокукый актлары, норматив хокукый актлары, Россия

Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлек Уставы белән «Осиново авыл жирлеге»;

15) билгели, жирле үзидарә органы, вәкаләтле вәкил, бу вәкаләтләрне гамәлгә ашыру каралган статьясындагы 2 өлеше Федераль законның 18 нче, 13 июльдә 2015 елның №224-ФЗ номерлы «дәүләти-хосусый партнерлык ТУРЫНДА, муниципально-хосусый партнерлык Россия Федерациясендә үзгәрешләр кертү хакында " Россия Федерациясенә аерым закон актларына;

16) жиберә органына, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте проекты муниципально-хосусый партнерлык өчен уздыру нәтижәләлеген бәяләү проектын билгеләү һәм аның чагыштырма өстенлекләре өлешләре нигезендә 2 - 5 Федераль законның 9 статьясындагы 13 июльдә 2015 елның №224-ФЗ номерлы «дәүләти-хосусый партнерлык ТУРЫНДА, муниципально-хосусый партнерлык Россия Федерациясендә үзгәрешләр кертү хакында " Россия Федерациясенә аерым закон актларына;

17) башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра отнесенные федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары карамагына муниципаль берәмлекләр башлыклары, шулай ук башка вәкаләтләрне отнесенные Устав карарлары авыл жирлеге Советының компетенциясенә авыл жирлеге Башлыгы.

48 Статья. Авыл Жирлеге Башлыгы Урынбасары

1. Тәкъдиме буенча авыл Жирлеге Башлыгы Жирлек Советы депутатлары арасынан сайлана урынбасары-авыл Жирлеге Башлыгы.

2. Депутат авыл Жирлеге Советының сайланган дип санала урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы, әгәр аны сайлау яртысынан артыграгы тавыш биргән нче билгеләнгән санынан Советы депутатлары, Жирлек.

3. Урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы башкара функцияләре нигезендә бүлү бурычларын билгеләнгән Регламент нигезендә, Жирлек Советы, йөкләмәләрен үти авыл Жирлеге Башлыгы очракта, аны вакытлыча булмаган (сәбәпле болезнью яки отпуском) яки булмавы үтәү, аларга үз бурычларын йә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган гамәлгә ашыра Жирлеге Башлыгы вазыйфаларын башкаручы.

4. Урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы гамәлгә ашыра һәм үз вәкаләтләрен неосвобожденной нигезендә очрактан күрсәтелгән пунктта " 2 статья әлеге законның 46 Уставының.

5. Урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы гамәлгә ашыручы үз вәкаләтләрен даими нигездә хокуклы түгел:

1) шөгыйльләнергә эшкурарлык эшчәнлеге белән шәхсэн яисә аша доверенных затлар;

2) катнашырга идарәсендә коммерция яки коммерцияле булмаган оешма кала, түбәндәге очраклар:

ә) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлек катнашкан съезд (конференция) яки гомуми жыелышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт хужалары күчемсез милек;

б) катнашу түлөүсөз нигездә идарәсендә коммерцияле булмаган оешма (катнашудан тыш идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлекнең катнашу съезд (конференция) яки гомуми жылышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт күчемсөз милек хужалары) белән башлангыч уведомлением Татарстан Республикасы Президенты форма буенча, билгеләнгән Татарстан Республикасы законы белән ел, 28 июль 2004 июле, № 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасында жирле үзидарә (алга таба - Законы №45-ЗРТ);

в) тамаша түлөүсөз нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлеге советында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр, башка берләшмәләр, муниципаль берәмлекләреннән, шулай ук аларның органнарында идарә итү;

г) тамаша түлөүсөз нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек идарә органнарында һәм ревизия комиссиясе оештыру, гамәлгә куючы (акционер катнашкан), анда булып тора муниципаль берәмлеге нигезендә муниципаль хокукый актлары, определяющими тәртибе муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль вәкаләтләрен гамәлгә куючы оешма яки идарә итү тәртибе находящимися муниципаль милектәге итүне (долями устав капиталында);

д) башка очраклары да каралган федераль законнар;

3) шөгыйльләнергә башка оплачиваемой эшчәнлеге кала, мөгаллимлек, фәнни һәм бүтән ижат эшчәнлеге. Шул ук вакытта преподавательская, фәнни һәм бүтән ижат эшчәнлеге алмый финансироваться бары тик акчалары исәбеннән чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнын һәм граждандлығы булмаган затларны, әгәр дә башкасы Россия Федерациясеннән халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары;

4) керә составына идарә органнары, попечительлек яисә наблюдательных советлары, бүтән органнары һәм чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм гамәлдәге Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре каралмаган булса, Россия Федерациясеннән халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары.

6. Урынбасары, авыл Жирлеге Башлығы тиеш үтәргә чикләүләр, тыюлар, вазыйфаларын башкара, алар урнаштырылган, Федераль закон нигезендә, 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» һәм башка федераль законнар. Вәкаләтләре Советы депутаты шәһәр жирлеге, прекращаются очракларда вакытыннан алда үтәмәү һәм чикләүләр, тыюлар, бурычларын үтәмәгән билгеләнгән Федераль закон от 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА учасоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре» Федераль закон ел, 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар», әгәр дә башкасы Федераль законда ел, 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә.

7. Вәкаләтләре урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы прекращаются вакытыннан алда нигезләр буенча предусмотренным статьясы нигезендә әлеге законның 43 Уставының.

Вәкаләтләре урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы прекращаются очрақларда вакытыннан алда үтәмәү һәм чикләүләр, Федераль законда билгеләнгән оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә».

8. Урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы теләсә кайсы вакытта булырга мөмкин, шулай ук, отозван вазыйфасыннан карары нигезендә, Жирлек Советы, принимаемому инициативасы буенча авыл Жирлеге Башлыгы яки таләбе буенча депутатлар төркеме саны кимендә өчтән нче билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек. Карар алу турында урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы күпчелек тавышы белән кабул ителә билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек.

49 Статья. Вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату авыл Жирлеге Башлыгы

1. Вәкаләтләр авыл Жирлеге Башлыгы прекращаются очрақларда вакытыннан алда:

1. үлү;
2. отставкасын үз теләге белән;
3. отставкага статьясы нигезендә, 74.1 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»;
4. отрешения вазыйфасыннан статьясы нигезендә 74 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»;
5. тану суд тарафыннан недееспособным яки чикләнгән дееспособным;
6. тану суд тарафыннан безвестно отсутствующим яки игъланнар умершим;
7. керү карата аның үз көченә кәргән көннән судның гаепләү;
8. чыгу Россия Федерациясе чикләреннән даими яшәү урыны;
9. туктату гражданлығы Россия Федерациясе гражданлығын туктату, чит ил, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенә алар нигезендә чит ил гражданы ия булу хокукы сайланган жирле үзидарә органнары; сатып алу, аларга чит ил гражданлығы йә дәүләт алу, аларга төре, тору кәгазен яки башка раслаучы документны хокукы даими яшәү гражданы Россия Федерациясе территориясендә, чит ил дәүләте түгел булып саналган катнашкан халыкара килешү Россия Россия федерациясе, аның нигезендә Россия Федерациясе гражданы булган, гражданлығы, чит ил дәүләте, хокуклы булырга сайланган жирле үзидарә органнары;
10. кире сайлаучылар;

11. билгелэнгән суд тәртибендә стойкой неспособности сәламәтлеге буенча гамәлгә ашырырга вәкаләтләрән авыл Жирлеге Башлыгы;

12. үзгәртеп кору муниципаль берәмлек уставлары нигезендә өлешләрәнә, 3, 5, 7.2 статьясындагы 13 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә очракта, шулай ук упразднения муниципаль берәмлеге;

13. бу очракта уртаклаша жирлеге белән чиктәш жирдә статусын муниципаль берәмлеге белән бәйле рәвештә, аның берләшмәсе белән шәһәр округом;

14. бу очракта сайлаучыларның санын арттыру жирлеге артык 25 процентка, произошедшего нәтижәсендә чикләрен үзгәртү жирлеге яки берләшмәсе жирлеге белән шәһәр округом;

2. Вәкаләтләр авыл Жирлеге Башлыгы прекращаются вакытыннан алда шулай ук элемтә белән үтәмәү чикләүләр, тыюларны, бурычларын үтәмәгән, алар гы Федераль законда билгелэнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, №230-ФЗ «ТУРЫНДА участоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре,» Федераль закон тарафыннан ел, 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләрәнә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләрне чит ил банкларында урнашкан татарстаннан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар» эгәр дә башкасы Федераль закон 06.10.2003, № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында "Россия Федерациясендә жирле үзидарә".

3. Мәсьәләне караганда турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага утырышы уза рәислегендә Советы депутаты Жирлеге, вәкил бу Жирлек Советы.

4. Вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очракта авыл Жирлеге Башлыгы йә куллану аңа суд карары буенча чаралар процессуаль принуждения рәвешендә төзү сак астына алынган яки вакытлыча вазыйфасыннан азат итү, аның вәкаләтләрән вакытлыча башкара урынбасары-авыл Жирлеге Башлыгы.

5. Вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очракта авыл Жирлеге Башлыгы нигезләр буенча, күрсәтелгән подпунктах 1-11 пунктының 1 статьяның сайлау яңа авыл Жирлеге Башлыгы башкарыла, якындагы утырышында авыл Жирлеге Советы.

6. Вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очракта Жирлек Башлыгы Жирлек башлыгын сайлау, сайланулы Жирлек Советы үз составыннан яки арасыннан кандидатлар тәкъдим ителгән конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтижәләре буенча гамәлгә ашырыла дә соңга калмыйча аша алты ай тулу мондый вәкаләтләрә туктатылган.

Шул ук вакытта, эгәр кадәр вәкаләтләрә авыл Жирлеге Советының калды кимендә алты ай, Жирлек башлыгын сайлау Советы составыннан Жирлеге башкарыла беренче утырышында яңа сайланган авыл Жирлеге Советы, ә Жирлек башлыгын сайлау арасыннан кандидатлар тәкъдим ителгән конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтижәләре буенча, - шул көннән өч ай эчендә сайлау Советы Жирлеге правомочном составында.

7. Әгәр Жирлек Башлыгы, вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган нигезендә хокукый акт турында Татарстан Республикасы Президенты отрешении вазыйфасыннан авыл Жирлеге Башлыгы йә кабул иткән карар нигезендә, Жирлек Советы турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага обжалует әлеге хокукый акт яки карар, суд тәртибендә, авыл Жирлеге Советы да үз хокукында карар кабул сайлау турында авыл Жирлеге Башлыгы, сайланулы Жирлек Советы үз составыннан яки арасыннан кандидатлар тәкъдим ителгән конкурс комиссиясе конкурс нәтижәләре буенча кадәр кәргән суд карары закон көченә кәргән.

Мәкалә 50. Удаление авыл Жирлеге Башлыгы отставкага китте

1. Авыл Жирлеге советы Федераль закон нигезендә ел, 6 октябрь, 2003, № 131-ФЗ оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә хокуклы бетерә Жирлеге Башлыгын отставкага депутатлары инициативасы буенча авыл Жирлеге Советының яисә Татарстан Республикасы Президенты инициативасы буенча.

2. Основаниями өчен чагылыш табарга тиеш Жирлек Башлыгы отставкага булып тора:

1) карарлар, гамәлләр (үтәмәү) авыл Жирлеге Башлыгы повлекшие (повлекшее) наступление нәтижәләрен каралган пунктлары, 2 һәм 3 статьясындагы 1 өлешенә 75 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»;

2) үтәмәгән өч һәм аннан да күбрәк ай бурычларын хәл итү буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне гамәлгә ашыру вәкаләтләре Федераль законда каралган ел, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә», башка федераль законнар, әлеге Устав һәм (яки) бурычларын тәмин итү буенча гамәлгә ашыру жирле үзидарә органнары тарафыннан тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары;

3) неудовлетворительная бәяләү эшчәнлеге Жирлек Башлыгы Жирлек Советы нәтижәләре буенча еллык хисапны алдында Жирлек Советы, әлеге ике тапкыр рәттән;

4) үтәмәү чикләүләр, тыюларны, бурычларын үтәмәгән, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА» участоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре» Федераль закон нигезендә 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләрне чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар»;

5) допущение авыл Жирлеге Башлыгы, Башкарма комитеты, Жирлек, башка органнар һәм урындагы затлар тарафыннан жирле үзидарә Жирлеге һәм ведомство оешмалары, массакүләм бозу буенча дәүләт гарантияләре тигезлек хокукларын һәм ирекләрен карап расы, милләт, тел, караш, дин һәм башка шартлар, чикләүләр хокукларын һәм дискриминация билгеләре раса, милли, тел яки дини кирәк-яраклары,

әгәр бу повлекло бозу, милләтара һәм конфессияара татулык һәм нигезендә барлыкка килүгә милләтара (татарстанда милләтара һәм конфессиональара конфликтларны.

3. Инициативасы " депутатлар Советы Жирлеге турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага выдвинутая бер өлешенән дә ким булмаган нче билгеләнгән саныннан Советы депутатлары Жирлеге рәсмиләштерелә мөрәжәгать рәвешендә, ул кертелә авыл Жирлеге Советы. Күрсәтелгән мөрәжәгәте кертелә карар проекты белән бергә авыл Жирлеге Советының турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага китте. Тәкъдим итү турында әлеге инициативаны авыл Жирлеге Башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президенты уведомляются көннән дә соңга калмый, киләсе өчен көне кертү, күрсәтелгән мөрәжәгать дәүләт Советы Жирлеге.

4. Карау инициативасы Советы депутатлары, Жирлек турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага башкарыла фикерен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Президенты.

5. Әгәр тикшергәндә инициативасы Советы депутатлары, Жирлек турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага күздә тотыла карау кагылышлы мәсьәләләрне гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) гамәлләренә (гамәл кылмавына) авыл Жирлеге Башлыгы повлекших (повлекшего) наступление нәтижеләрен каралган пунктлары, 2 һәм 3 статьясындагы 1 өлешенә 75 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында « жирле үзидарә органнарының һәм» Россия Федерациясендә турында карар удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага кабул ителергә мөмкин булганда гына дус, тату, Татарстан Республикасы Президенты.

6. Инициативасы турында Татарстан Республикасы Президенты удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага рәсмиләштерелә мөрәжәгать рәвешендә тарафыннан кертелә, аңа дәүләт Советы Жирлеге проекты белән бергә тиешле карарлар Жирлек Советы. Тәкъдим итү турында әлеге инициативаны авыл Жирлеге Башлыгы уведомляется көннән дә соңга калмый, киләсе өчен көне кертү, күрсәтелгән мөрәжәгать дәүләт Советы Жирлеге.

7. Карау инициативасы Советы депутатлары, Жирлек яки турында Татарстан Республикасы Президенты удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага башкарыла Советы Жирлеге дэвамында көннән бер айдан кертү, тиешле мөрәжәгать итү.

8. Карар Советы Жирлеге турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага санала кабул ителгән булса, аның өчен проголосовало кимендә өчтән икесе билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек.

9. Карар Советы Жирлеге турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага подписывается депутаты, рәислек итүче Совет утырышында Жирлек.

10. Тикшергәндә һәм карар кабул итү Жирлек Советы турында карар удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага белән тәмин ителергә тиеш:

1) заблаговременное алу, аларга турында мәгълүмат дата һәм үткәрү урыны тиешле утырыш, шулай ук танышу мөрәжәгәте Советы депутатлары, Жирлек яисә Татарстан Республикасы Президенты һәм карар проекты белән авыл Жирлеге Советы турында удалении аның отставкага;

2) бирү, аңа мөмкинлекләр бирергә Жирлеге Советы депутатларына, аңлатмалар уңаеннан хәлләрне выдвигаемых нигез сыйфатында отставкага.

11. Әгәр Жирлек Башлыгы белән килешмим карары нигезендә, Жирлек Советы турында удалении аның отставкага, ул хокуклы язмача изложить үзенең аерым үз фикерен белдерде.

12. Карар Советы Жирлеге турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага кичермәячәк рәсми опубличованио (обнародованио) дә соңга калмыйча аша биш көн эчендә кабул ителгән көненнән. Әгәр Жирлек Башлыгы, язмача изложил үзенең аерым фикерен мәсьәләсе буенча чагылыш табарга тиеш, аны отставкага, ул алынырга тиеш опубличованио (обнародованио) белән бер үк вакытта күрсәтелгән карары белән авыл Жирлеге Советы.

13. Әгәр инициатива Советы депутатлары, Жирлек яки турында Татарстан Республикасы Президенты удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага тәкъдим ителә Жирлек Советы, сорау турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага мөмкин чыгарылды кабат карау, Жирлек Советы иртәрәк булмаган көннән алып, ике айдан үткәрү Советы утырышы Жирлеге тикшерелде әлеге мәсьәлә.

14. Авыл Жирлеге башлыгы карата аның Жирлек Советы турында карар кабул ителде удалении аның отставкага мөрәжәгать итәргә хокуклы турында гариза белән обжалованио күрсәтелгән карарлар судка көннән соң 10 көн эчендә рәсми бастырып мондый хәл итү.

Суд карарга тиеш, гариза һәм карар кабул итәргә дә соңга калмыйча аша 10 көн гариза бирү.

51 Статъя. Чикләүләр һәм йөкләмәләр, налагаемые бу муниципаль вазыйфа биләгән затларның

1. Гражданнар дэгъва кылучы биләүгә авыл Жирлеге Башлыгы урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы һәм зат биләүче авыл Жирлеге Башлыгы урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы, коммунистлар турында мәгълүматлар үзләренең керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре үз ире (ир белән хатынга) һәм балигы булмаган балаларының Татарстан Республикасы Президентына билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән.

2. Турында мәгълүматлар керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы тәкъдим ителгән затлар, замещающими биләп авыл Жирлеге Башлыгы урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы урнаштырыла мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә сайтында яшел Үзән муниципаль районы һәм (яки) бирелә бастырып чыгару өчен массакуләм мәгълүмат чараларына билгеләнә торган тәртиптә муниципаль хокукий актларда.

3. Тикшерү турында мәгълүматларның тулылыгы һәм дөрөслеген керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре бирелә торган өлеше нигезендә әлеге статъяның 1 өлешендә гамәлгә ашырыла Президенты карары буенча Татарстан Республикасы тәртиптә билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән.

4. При выявлении тикшерү нәтижәсендә, осуществленной 3 өлеше нигезендә әлеге статъяның очрак үтәмәү зат вазыйфаларын башкаручы вазыйфасына авыл Жирлеге Башлыгы урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы, чикләүләр, тыюларны, бурычларын үтәмәгән, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, №

273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА учасоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре», 7 маендагы федераль закон 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләрне чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар», Татарстан Республикасы Президенты, гариза белән мөрәжәгать итә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында затлар замещающего вазыйфасына авыл Жирлеге Башлыгы урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы, яки куллану карата күрсәтелгән затларның башка чаралар жаваплылык Жирлек Советына вәкил кабул итәргә тиешле карар, яки судка.

БАШЛЫГЫ V. УВОЛЬНЕНИЕ (ВАЗЫЙФАСЫННАН азат итү) МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФА биләгән ЗАТЛАРНЫҢ ЖИРЛЕКТӘ СӘБӘПЛЕ, УТРАТОЙ ДОВЕРИЯ

52 Статъя. Увольнение (вазыйфасыннан азат итү) муниципаль вазыйфа биләгән затларның, шул сәбәпле утратой доверия

1. Зат замещающее муниципаль вазыйфасы, каралган тәртиптә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль норматив хокукый актлары, кичермәчәк увольнению (освобождению вазыйфасыннан) белән бәйле утратой доверия очракта:

1) непринятия зат булдырмау буенча чаралар һәм (яисә) мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу, урап, аның ул тора;

2) непредставления зат турындагы мәгълүматларны үз керемнәре, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук керемнәре, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, хатынының (ире) һәм балигы булмаган балаларының йә бирү заведомо недостоверных яки тулы булмаган мәгълүмат бирү башкача билгеләнмәгәндә) федераль законнар;

3) катнашу затның түләүле нигездә органы эшчәнлегә идарәсе коммерция оешмасы очрактардан тыш, федераль законда билгеләнгән;

4) гамәлгә ашыру зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген;

5) керү затлар составына идарә органнары, попечительлек яисә наблюдательных советлары, бүтән органнары һәм чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм гамәлдәге Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре каралмаган булса, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары.

2. Зат замещающее муниципаль вазыйфа, аңа билгеле булды турында әгәр у подчиненного аңа затлар, шәхси кызыксыну, китерә торган яисә китерергә мөмкин конфликт мәнфәгатьләрен, кичермәчәк увольнению (освобождению вазыйфасыннан) белән бәйле утратой доверия шулай ук очракта непринятия зат нияте белән, муниципаль вазыйфасы, булдырмау буенча чаралар һәм (яисә) мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу, читләтеп булып подчиненное аңа йөзе.

3. Мәгълүматлар куллану турында мөрәжәгать затка, замещающему муниципаль вазыйфасы, түләтү рәвешендә эштән (вазыйфасыннан азат итү) белән бәйле утратой доверия кылган өчен коррупционного хокук бозулар кушылалар жирле үзидарә

органы, анда бу зат замещало тиешле вазыйфасы, реестрына затлар, эштән жиберелгән кешеләрнең белән бәйле утратай доверия статьяда Федераль законның 15 ел, 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА».

Башлыгы VI. БАШКАРМА КОМИТЕТ ЖИРЛЕГЕ

53 Статья. Башкарма комитет Жирлек – башкарма-боеру органы, жирле үзидарә Жирлеге

1. Башкарма комитет Жирлек булып тора башкару-идарә итү органы, жирле үзидарә Жирлеге, наделенным Устав вәкаләтләрен жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары.

2. Башкарма комитет Жирлек булып тора вәкаләтле орган тарафыннан гамәлгә ашыручы муниципаль контроль. Оештыру структурасы, вәкаләтләре, функцияләре һәм эшчәнлек тәртибе Башкарма комитеты Жирлеге буларак, вәкаләтле орган, ошуществляющего муниципаль контроле, билгеләмә вазыйфаи затлар исемлеген, күрсәтелгән органның һәм аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашырыла нигезендә муниципаль хокукый актларда авыл Жирлеге.

3. Рәсми атамасы Башкарма комитеты Жирлеге Башкарма комитеты, " Осиново авыл жирлеге».

4. Башкарма комитет Жирлек алдында хисап тотә һәм подконтролен Советына Жирлеге халкына Жирлеге.

5. Башкарма комитет Жирлек, юридик зат булып тора, бар мөһер, бланклары белән, үз исеме.

6. Чыгымнар эшчәнлеген тәмин итү Жирлек Башкарма комитеты карала бюджетында Жирлеге аерым киләчәк нигезендә, квалификациясенә чыгымнарны бюджетларның Россия Федерациясе.

54 Статья. Исполнительный комитет Жирлеге

1. Исполнительный комитет тарафыннан раслана Советы Жирлеге башлыгы тәкъдиме буенча Башкарма комитет Житәкчесе.

2. Башкарма комитет структурасына түбәндәге Жирлеге керә Башкарма комитеты Житәкчесе Урынбасары, Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге, башка вазыйфаи затлар Башкарма комитеты.

3. Ярдәм күрсәтү өчен эшчәнлегендә Жирлек Башкарма комитеты, мәсьәләне хәл итү бурычларын хәл итү буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне караган, аны компетенция каршындагы Башкарма комитетында авыл Жирлеге карары белән район Башкарма комитеты Житәкчесе мөмкин образываться координация, эксперт һәм башка ижтимагый (консультатив) киңәшләр. Күрсәтелгән советлары, Башкарма комитет структурасына түбәндәге Жирлеге керми. Эш алар ижтимагый башлангычларда гамәлгә ашырыла

55 Статья. Башкарма комитеты вәкаләтләре

1. Башкарма комитет Жирлеге башлыгы:

1) өлкәсендә планлаштыру, бюджет, финанслар һәм исәп алу:

- тәшкил итә һәм карый бюджетты проекты, Жирлекнең бюджет үтәлеше турында Жирлек эзерли проекты социаль-икътисади үсеш стратегиясе Жирлеге;

- Жирлек бюджетының үтәлешен тәмин итә, оештыра башкару социаль-икътисади үсеш стратегиясе Жирлеге;

- эзерли үтәлеше турында хисап Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тотты социаль-икътисади үсеш стратегиясе Жирлеге;

- статистик күрсәткечләрне жыоны оештыра, характерлаучы халәтен икътисад һәм социаль өлкә Жирлеге һәм тамаша күрсәтелгән белешмәләрне дәүләт хакимияте органнарына билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте;

2) өлкәсендә муниципаль милек белән идарә итү, үзара мөнәсәбәтләрне белән предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар авыл Жирлеге территориясендә:

- ул милек, муниципаль милектә булган Жирлеге хәл итә, сораулар төзү, сатып алу, файдалану, кушуу һәм арендау объектларын муниципаль милек;

- очрактарда определяемых Советы карары нигезендә, Жирлек эзерли һәм кертә килештерү (раслау) Жирлек Советы тәкъдимнәр муниципаль милекне читләштерү турында, шул исәптән аны хосусыйлаштыру;

- төзи белән предприятиеләр, оешмалар, түгел находящимися муниципаль милектәге, шартнамәләр хезмәттәшлек итү турында икътисади һәм социаль үсеше Жирлеге; урнаштыруга ярдәм булдыру, Жирлек территориясендә предприятиеләр, төрле милек формасындагы өлкәсендә халыкка хезмәт күрсәтү;

- нигезендә билгеләнгән Жирлек Советы, тәртип булдыра, муниципаль предприятиеләре һәм учреждениеләре, билгели максатлары, шартлары һәм тәртибе, аларның эшчәнлеген, раслый, аларның уставларын тәмин итә финанслау муниципаль казна учреждениеләре мәсьәләсен хәл итә үзгәртеп оештыру һәм бетерү, муниципаль учреждениеләр һәм предприятиеләр, билгели контракт нигезендә һәм освобождает от биләп аларның житәкчеләре;

- тәмин итә тормышка ашыру өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр күрсәтү өчен муниципаль ихтыяжларын тәмин итү; гамәлгә ашыра финанс белән тәмин итү үтәү муниципаль биремнәр бюджет һәм автономияле муниципаль учреждениеләр; заказчысы төзекләндерү эшләре авыл Жирлеге, коммуналь хезмәт күрсәтү, халык, төзелеш һәм ремонт, социаль инфраструктура объектларын, продукция житештерү, хезмәт күрсәтү өчен кирәкле канәгәтләндерү көнкүреш һәм социаль – мәдәни ихтыяжларын халыкның бу кулланып башка эшләр башкару каралган, моның өчен үзләренең матди һәм финанс чараларын Жирлеге;

3) куллану өлкәсендә, жир һәм башка табигать ресурсларын саклау, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау:

- планлаштыра һәм оештыра жирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны, муниципаль милектә булган;

- бирә һәм изымает, билгеләнгән тәртиптә, жир участокларын авыл Жирлеге территориясендә;

- турында халыкка хәбәр итә, экологик шартларда үтте, дип хәбәр итә, тиешле органнарға предприятие, учреждение, оешма, рес угрозу әйләнә-тирә мохиткә, боза торган законнар турында природопользовании;

4) өлкәсендә авыл хужалыгын үстерү һәм эшкуарлык:

- булдыра үсеше өчен шартлар авыл хужалыгы базарын киңәйтү, житештерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек өчен шартлар булдыра " кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү;

5) өлкәсендә, торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү:

- әзерли, раслый һәм гамәлгә ашыра программасын комплекслы үсеше коммуналь инфраструктура системаларын Жирлеге башлыгы, комплекслы рәвештә транспорт инфраструктурасын үстерү Жирлеге программасын комплекслы социаль инфраструктурасы үсеше Жирлек, таләпләр, алар Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә, шулай ук кертә авыл Жирлеге Советы, аларның үтәлеше турында хисаплар;

- булдыра өчен шартлар тәмин итү, Жирлекнең хезмәтләр, элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү, базар һәм ярминкәләр оештыра;

- шартлар тудыра күпләп ял итү, Жирлекнең һәм оештыра төзекләндерү халык күпләп ял итә торган кертәп, тәмин итү, ирекле гражданның файдалану мөмкинлеген спорт объектлары, гомуми файдалану һәм аларны береговым полоса;

- оештыра күрсәтү акчаларын ритуаль хезмәтләр күрсәтү һәм тәмин итә, күмү урыннарын карап тоту;

- Жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу, тәмин итү, халыкны ягулык белән тәмин итә вәкаләтләре чикләрендә, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән;

б. төзекләндерү сферасында һәм транспорт:

- катнаша эшчәнлеген оештыру буенча жыю (шул исәптән раздельному жыю) һәм транспортированию каты коммуналь калдыклар;

- кертә раслауга авыл Жирлеге Советы төзекләндерү кагыйдәләре Жирлек территориясендә гамәлгә ашыру тикшереп, аларның үтәлешен оештыру, жирлек территориясендә төзекләндерү нигезендә, әлеге Кагыйдәләре;

- аларга адреслары объектлары адресации, үзгәртә, аннулирует адресларны урнаштыра мәгълүматны дәүләт адреслы һәм индивидуаль алым реестрында;

7) саклау өлкәсендә гражданның хокукларын һәм ирекләрен тәмин итү, законлылык:

- тәмин итә Жирлек территориясендә үтәү закон актларын дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының, гражданның хокук һәм ирекләрен саклауны;

- обжалует билгеләнгән тәртиптә, шул ук исәптән судта яки арбитраж судта, хокук бозучы жирле үзидарә органнары актларына дәүләт хакимияте органнары, дәүләт урындагы затлары, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның;

- тәмин итә беренчел чаралар, янғын куркынычсызлыгы, Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә;

- ярдәм күрсәтә һәм гражданның, аларның берләшмәләренә, урнаштыруда катнашучы жәмәгать тәртибен саклау өчен шартлар булдыра эшчәнлеген халык дружиналары;

- гамәлгә ашыра оештыру ягыннан һәм матди-техник тәмин итү, әзерләү һәм үткәрү, муниципаль сайлаулар, жирле референдум, тавыш бирү буенча отзыву Жирлеге депутаты, тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү Жирлек, үзгәрешләр Жирлеге;

- оештыра, профессиональ эзерлек һәм квалификация күтәрү сайланулы вазыйфай затларын, жирле үзидарә органнарының сайланулы органнары эгъзаларына, жирле үзидарә органнары, депутатлар, Жирлек Советы, шулай ук алу өчен өстәмә һөнәри белем бирү муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләре хезмәткәрләрен;

- гамәлгә ашыра законнарда каралган чаралар үткәрү белән бәйләп җыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар, оешма, спорт, тамаша һәм башка массакуләм иҗтимагый чаралар;

- булдыра гамәлгә ашыру өчен шартлар булдыруга юнәлдерелгән чаралар һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, саклап калу һәм телләргә үстерү, мәдәният һәм халыклар Россия Федерациясә территориясендә яшәүче Жирлегә, социаль һәм мәдәни архан мигрантлар профилактикалау, милләтара (халыкара) низагларны;

8) өлкәсендә, мәдәният, спорт һәм балалар белән эшләү һәм яшьләр:

- шартлар тудыра ялын оештыру һәм тәмин итү, Жирлекнең хезмәтеннән мәдәният оешмалары;

- тәмин итә үсеш өчен шартлар, Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спортны, үткәрүне оештыра рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын Жирлегә;

- оештыра һәм гамәлгә ашыра буенча чаралар балалар һәм яшьләр белән эшләү Жирлектә;

9) өлкәсендә үтәү тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына Жирлегә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары;

- аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, жирле хакимият органнарына бирелгән кайбер Жирлегә нигезендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары;

- исәбен алып бара һәм урынлы кулланылышын тәмин итә, материал һәм финанс чараларын дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен;

- хисаплар тәкъдим итә гамәлгә ашыру турында тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен билгеләнгән тәртиптә тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары;

- тәмин итә өстәмә куллану матди ресурслар һәм финанс чаралары, хакимият органнары карамагында булган авыл Жирлегә үзидарә органнарының башкару өчен аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен Советы карары нигезендә, Жирлек;

10) хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә:

- тиешле муниципаль хокукый актлар өлкәсендә хокук бозуларны кисәтү;

- булдыра координация органнары өлкәсендә хокук бозуларны кисәтү;

- бетерү чараларын күрә сәбәпләргә кылу һәм хокук бозуларны;

- хезмәттәшлекне тәмин итә, катнашучы затларның хокук бозуларны профилактикалау, муниципаль берәмлегә территориясендә;

- гамәлгә ашыра һәм профилактикалау, хокук бозуларны формалары, профилактика йогынтысын каралган пунктлары 1, 7-10 статьяның 1 өлешендә 17 Федераль закон нигезендә, 23 нче июнь 2016 елның № 182-ФЗ номерлы федераль закон нигезләре Турында «хокук бозуларны профилактикалау системасын» Россия Федерациясендә;

- тормышка ашыра башка хокук өлкәсендә хокук бозуларны кисәтү;

11. башка вәкаләтләр:

- гамәлгә ашыра оештыру, хокукий, мәгълүмати, матди - техник һәм башкача тәмин итү эшчәнлегә авыл Жирлегә Башлыгы;
- архив фондларын булдыруны тәмин итә Жирлегә;
- кабул жәлеп итү турындагы карар гражданнарның үтәү теләкләре буенча социаль әһәмияткә ия булган авыл Жирлегә өчен эш башкару (шул исәптән кизү) максатларында жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү Жирлегә каралган подпунктами 4, 9 статьясындагы 1 пунктының 7 әлегә законның Уставының, һәм аларны үткәрү эшләрен оештыра;

Социаль әһәмиятле эшләренә мөмкин өтнесенә гына эш таләп ителә торган махсус һөнәри әзерләү.

К үтәү, социаль әһәмиятле эшләренә ала жәлеп ителәргә совершеннолетние хезмәткә сәләтле халкы Жирлегә буш төп эш яки уку вакытта түләүсез нигездә түгел, артык бер тапкыр өч ай. Шул ук вакытта озынлыгы социаль әһәмиятле эшләренә алмый тан дүрт сәгать рәттән.

- башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча тыш, Жирлекнең вәкаләтләренә караган законнар, әлегә Устав, карарлар Жирлек Советы компетенциясенә Советы Жирлегә яки башка органнары, жирле үзидарә Жирлегә.

2. Башкарма комитет Жирлек түбәндәгә вәкаләтләренә тормышка ашыра мәсьәләләренә хәл итү дә кертелгән жирле әһәмияттәгә мәсьәләләренә Жирлегә башлыгы:

- булдыра музейлар Жирлегә;
- кыла нотариальные гамәлләр законнарда каралган булмаган очракта, Жирлектә нотариус;
- тормышка ашыруда катнаша эшчәнлегә буенча опека һәм попечительлек;
- гамәлгә ашыру өчен шартлар булдыра эшчәнлегә белән бәйлә хокукларын гамәлгә ашыруны жирле милли-мәдәни Жирлек территориясендә;
- ярдәм күрсәтә, милли-мәдәни үсешенә, Россия Федерациясә халыкларының чараларын тормышка ашыру өлкәсендә милләтара мөнәсәбәтләренә Жирлек территориясендә;
- катнаша, оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча чаралар мобилизация әзерлек, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр территориясендәгә Жирлегә;
- булдыра муниципаль янгын саклауга;
- шартлар тудыра туризмны үстерү;
- ярдәм күрсәтә жәмәгать күчәтчеләк комиссияләргә гамәлгә ашыручы ижтимагый контрольдә тотуны тәмин итү, кеше хокукларын һәм булышлык затларга мәжбүри тоту урыннарында.
- ярдәм күрсәтә жәмәгать оешмаларына инвалидлар, шулай ук ачылган тарафыннан гомумроссия жәмәгать берләшмәләре, инвалидлар оешмаларына әлегә Федераль закон нигезендә, 24 ноябрь, 1995 ел, №181-ФЗ номерлы федераль закон инвалидларны социаль яклау ТУРЫНДА «Россия Федерациясә»;
- бирә гражданнарға торак бинаны муниципаль торак фондыннан найм шартнамәләре буенча торак биналарны торак фондыннан социаль файдалану нигезендә торак законнары;
- буенча эшчәнлекне тормышка ашыру мөрәжәгатә белән хайваннар килеш хужаларын, обитающими авыл жирлегә территориясендә;

- чараларны тормышка ашыру хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә Федераль законда каралган ел, 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон нигезләре Турында «хокук бозуларны профилактикалау системасын» Россия Федерациясендә;

- күрсәтүне үстерүгә ярдәм итү, физик культура һәм спорт инвалидлар, мөмкинлекләре чикле кешеләр, адаптив физик культура һәм адаптивного спорт;

- чараларны тормышка ашыру кулланучылар хокукларын яклау буенча Законда каралган Россия Федерациясе нче 7 февраль, 1992 ел, № 2300-1 «кулланучылар хокукларын яклау Турында».

56 Статья. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе

1. Башкарма комитет Жирлек житәкли Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе.

2. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе булып тора вазыйфаи зат тарафыннан жирле үзидарә Жирлеге, назначаеым әлеге вазыйфага контракт буенча.

3. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе гамәлгә ашыра һәм үз вәкаләтләрен даими нигездә.

4. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе хокуклы түгел эшмәкәрлек белән шөгыльләнергә, шулай ук башка оплачиваемой эшчәнлеге кала, мөгаллимлек, фәнни һәм бүтән ижат эшчәнлеге. Шул ук вакытта преподавательская, фәнни һәм бүтән ижат эшчәнлеге алмый финансироваться бары тик акчалары исәбеннән чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнырын һәм гражданлыгы булмаган затларны, әгәр дә башкасы Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары. Аппараты Житәкчесе комитет Жирлеге хокуклы түгел керә составына идарә органнары, попечительлек яисә наблюдательных советлары, бүтән органнары һәм чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм гамәлдәге Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре каралмаган булса, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары.

5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе үтәргә тиеш чикләүләр, тыюлар, вазыйфаларын башкара, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА участоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре,» Федераль закон тарафыннан ел, 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә чит ил банкларында, урнашкан, территориясе чикләрендә Россия Федерациясе ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар».

6. Гамәлгә ашыру өчен аерым оештыру-эш бирү функцияләрен Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе ия урынбасарлары. Бу очракта вакытлыча булмаган (сәбәпле болезнью яки отпуском) Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге яки булмавы үтәү, аларга үз бурычларын йә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган аның вәкаләтләрен гамәлгә ашыра урынбасарларының берсе Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге нигезендә билгеләнгән бурычларын бүлү.

7. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе:

1) подконтролен һәм хисап тота Советына Жирлеге;

2) тәкъдим итә Жирлеге Советына еллык хисаплар эшчәнлеге нәтижәләре турында һәм эшчәнлеге Жирлек Башкарма комитеты, шул исәптән хәл итү турында мәсьәләләргә, куелган Советы Жирлеге;

3) тәмин итә гамәлгә ашыру Башкарма комитеты Жирлеге башлыгы вәкаләтләрен жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү һәм тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары.

57 Статья. Тәртибен билгеләү Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге

1. Жирлек Башкарма комитетының Житәкчесен билгеләү үткәрелә конкурс нигезендә.

2. Шартлар Башкарма комитеты Житәкчесе өчен контракт Жирлеге Советы тарафыннан раслана Жирлеге гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшәндә вәкаләтләрен жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү һәм Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшәндә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары.

3. Кандидатлар Житәкчесе вазыйфасына Башкарма комитеты Жирлеге ия булырга тиеш:

- югары белеме;

- муниципаль хезмәт стажы ике елдан да ким булмаган яки хезмәт стажы буенча белгечлеге, әзерләү юнәлешә, ким дигәндә дүрт ел;

- тәҗрибә идарә эшчәнлеге вазыйфаларда житәкче урынбасары, оешма житәкчесә, барлык милек рәвешендәгә, дәүләт органы, жирле үзидарә органы, шулай ук граждан хезмәтә житәкчеләре һәм аларның структур бүлекчәләре кимендә биш ел. Астында идарә эшчәнлеге күздә тотыла эш вазыйфаларда житәкче урынбасары, оешма житәкчесә, дәүләт органы, муниципаль орган, шулай ук граждан хезмәтә житәкчеләре һәм аларның структур бүлекчәләре;

- эшлекле сыйфатларын һәм күнекмәләр күләмендә, необходимом вазыйфаи бурычларын үтәү өчен Башкарма комитеты Житәкчесә, устанавливаемые карары белән авыл Жирлеге Советы.

4. Конкурс Башкарма комитеты Житәкчесә вазыйфасын Жирлеге үткәрелә билгеләнгән тәртиптә Устав һәм Советы карары белән Жирлеге.

5. Конкурс шартлары, турында мәгълүматлар көне, вакыты һәм урыны, аны уздыру, проект контракт булырга тиеш басылып чыккан массакуләм мәгълүмат чараларында да соңга калмыйча 20 көн конкурсны үткәрү.

6. Конкурс уздыру өчен хасил була конкурс комиссиясе.

7. Гомуми саны конкурс комиссиясе әгъзаларының билгеләнә Советы Жирлеге. Формалаштырганда конкурс комиссиясе конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы билгеләнә Жирлек Советы, ә икенче яртысы – Башкарма комитет Житәкчесә, яшел Үзән муниципаль районы.

8. Зат вазыйфага билгеләнә Башкарма комитеты Житәкчесә Жирлеге Советы Жирлеге арасыннан кандидатлар тәкъдим ителгән конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтижәләре буенча.

9. Контракт белән Башкарма комитет Житәкчесә Жирлеге төзелә авыл Жирлеге Башлыгы.

58 Статъя. Вәкаләтләре Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге

1. Контракт белән Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге төзелә бу Советы вәкаләтләре срогы Жирлеге, принявшего итеп билгеләп кую турындагы карар затлар вазыйфасына Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге (көнгә кадәр башлады эшләү авыл Жирлеге Советының яңа чакырылыш), ләкин кимендә ике елга түгел, артык биш ел.

2. Вәкаләтләре чоры тәмамлангач, авыл Жирлеге Советы Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге дәвам итә гамәлгә ашыру вәкаләтләрен билгеләнгәнче, билгеләнгән тәртиптә яңа Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге.

59 Статъя. Вәкаләтләре Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге

Башкарма комитеты житәкчесе:

1) эшчәнлеге белән идарә итә Жирлек Башкарма комитеты принципларында шәхси идарә өчен шәхсән җаваплы үтәләшен Башкарма комитеты Жирлеге составына керүче аның компетенциясенә вәкаләтләре;

2) тәкъдим итә Башкарма комитеты Жирлеге узидарә Советы Жирлеге, авыл Жирлеге Башлыгы, башка жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлек һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар;

3) Совет утырышына тәкъдим итә Жирлеге проектлар Жирлек бюджетының һәм хисаплар турында, аның үтәләше;

4) Совет утырышына тәкъдим итә Жирлеге проектлар социаль-икътисади үсеш стратегиясе Жирлеге һәм хисаплар, аларның үтәләше турында;

5) кертә раслауга авыл Жирлеге Советының проекты структурасын Башкарма комитеты, раслый, штат расписаниесе Жирлек Башкарма комитеты нигезендә расланган структурасы, билгеләнгән предельной хезмәткәрләренәң саны һәм хезмәт өчен түләү фонды;

6) билгели һәм вазыйфадан азат итә урынбасарлары, Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге арасында бурычларны бүлә алар, вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, муниципаль хезмәткәрләре һәм башка хезмәткәрләренәң Жирлек Башкарма комитеты, контрольне гамәлгә ашыра, аларның эшчәнлеген, куллана аларга кызыксындыру чаралары һәм дисциплинар җаваплылыкка тарту;

7) распоряжается чаралары Жирлеге нигезендә расланган бюджет вәкаләтләре чикләрендә судта чыгыш ясыи муниципаль берәмлек исеменнән вәкиле буларак ответчика судка мөрәҗәгатьләре буенча мөрәҗәгать муниципаль мәгариф:

каплау турында зыян китерелгән физик яки юридическому затка нәтижәдә, законсыз гамәлләре (гамәл кылмавына) дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары яки вазыйфаи затлар әлеге органнар буенча ведомство кирәк-яраклары, шул исәптән нәтижәдә басмалар актларын дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары да, тиешле закон яки башка нормативному хокукый акту;

дәгъвалар тәртиптә субсидиарной җаваплылык буенча денежным йөкләмәләре карамагындагы бюджет учреждениеләре турындагы Нигезләмә буенча, финанс органында;

8) гамәлгә ашыра карар нигезендә авыл Жирлеге Советы, муниципаль бурыч алулар юлы белән, муниципаль кыйммәтле кәгазьләрен чыгару, кредит алу, тапшыру залогка муниципаль милек һәм бирүне, муниципаль гарантияләр;

9) издаёт-хокукый актларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча отнесенным компетенциясенә Жирлек Башкарма комитеты, шулай ук оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар эшләү Жирлек Башкарма комитеты;

10) кимендә елына бер тапкыр яки таләбе буенча, авыл Жирлеге Башлыгы, авыл Жирлеге Советы тәкъдим итә Советына Жирлеге турында хисаплар үз эшчәнлегенә һәм Башкарма комитеты эшчәнлегенә Жирлеге;

11) кимендә елына бер тапкыр яки таләбе буенча, авыл Жирлеге Башлыгы, авыл Жирлеге Советы, тәкъдим итә Советына Жирлеге турында хисаплар үз эшчәнлегенә һәм Башкарма комитеты эшчәнлегенә Жирлеге үтәләше һәм вәкаләтләрен башкару-распорядительного жирле үзидарә органы Жирлеге йөкләнгән Башкарма комитет Жирлеге;

12) даими рәвештә халыкка хәбәр итә эшчәнлегенә хакында Жирлек Башкарма комитеты, кабул итүне оештыра, гражданнарның Жирлеге Башкарма комитеты хезмәткәрләре, гамәлгә ашыра кимендә бер тапкыр айга шәхси кабул итү, гражданнар, карый тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карап гражданнар кабул итә, алар буенча карарлар;

13) катнаша буенча чаралар тәэмин итү һәм мәнфәгатьләрен яклау Жирлеге " дәүләт һәм башка органнары, Башкарма комитеты исемнән Жирлеге бармый гариза судка, кире бирә ышаныч кәгазе;

14) раслауга тәкъдим итә, Жирлек Советы турында нигезләмә проектларын органнарында Жирлек Башкарма комитеты;

15) вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә органнары житәкчеләренә Жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә Советы Жирлеге;

16) бүтән вәкаләтләренә гамәлгә ашыра законнар нигезендә, Устав, карарлар Жирлек Советы, башка муниципаль хокукый актлар һәм төзелгән контракты.

Мәкалә 60. Вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату, Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге

1. Вәкаләтләре Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге прекращаются очрактарда вакытыннан алда:

1) үлү;

2) үз теләге белән отставкага киткәннән;

3) өзү контракт нигезендә өләшләренә, әлегә статьяның 2 һәм 3;

4) отрешения вазыйфасыннан статьясы нигезендә 74 Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»;

5) тану суд тарафыннан недееспособным яки чикләнгән дееспособным;

6) тану суд тарафыннан безвестно отсутствующим яки игъланнар умершим;

7) керү карата аның үз көченә кергән көннән судның гаепләү;

8) ачыклаганнар Россия Федерациясе чикләреннән даими яшәү урыны;

9) туктату гражданлыгы Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенә алар нигезендә чит ил гражданы ия булу хокукы сайланган жирле үзидарә органнарына, сатып алу, аларга

чит ил гражданлыгы йә дәүләт алу, аларга төре, тору кәгазен яки башка раслаучы документны хокукы даими яшәү гражданы Россия Федерациясе территориясендә, чит ил дәүләте түгел булып саналган катнашкан халыкара килешү Россия Федерациясе нигезендә белән алар Россия Федерациясе гражданы булган, гражданлыгы, чит ил дәүләте, хокуклы булырга сайланган жирле үзидарә органнары;

10) хәрби хезмәткә яки юнәлешләр заменяющую аны альтернатив гражданлык хезмәтенә җибәреләчәк.

11) үзгәртү муниципаль берәмлек уставлары нигезендә өлешләре 3, 3.2, 4 - 6, 6.1, 6.2, 7, 7.1, 7.2 13 статьясындагы Федераль законның 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә очракта, шулай ук упразднения муниципаль берәмлеге;

12) санын арттыру сайлаучыларның Жирлеге артык 25 процентка, произошедшего нәтижәсендә чикләрен үзгәртү Жирлеге;

13) вазыйфасына керешү авыл Жирлеге Башлыгы исполняющего вәкаләтләре Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге;

14) уртаклаша жирлеге белән чиктәш жирдә статусын муниципаль берәмлеге белән бәйлә рәвештә, аның берләшмәсе белән шәһәр округом;

2. Контракт белән Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге мөмкин расторгнут яklar килешүе буенча яисә суд тәртибендә гариза нигезендә:

1) Жирлек Советы яки авыл Жирлеге Башлыгы - бозуга бәйлә контракт шартларына ашыруга кагылышлы өлешендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү, шулай ук элементә үтәмәү белән билгеләнгән чикләүләр Федераль закон белән 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»;

2) Татарстан Республикасы Президенты - бозуга бәйлә контракт шартларына гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук элементә үтәмәү белән билгеләнгән чикләүләр Федераль закон белән 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә»;

3) Башкарма комитеты Житәкчесенә авыл Жирлеге белән бәйлә рәвештә бозып контракт шартларын жирле үзидарә органнары Жирлеге һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары.

3. Контракт белән Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге мөмкин расторгнут суд тәртибендә гаризасы нигезендә Татарстан Республикасы Президенты сәбәплә үтәмәү чикләүләр, тыюларны, неисполнением бурычларын, алар гы Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә ел, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА учасоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре,» Федераль закон тарафыннан ел, 7 май, 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категорияләренә затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар», выявленными нәтижәдә, дәрәсләген һәм тулылыгын тикшерү турында керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы

йөкләмәләре бирелә торган закон нигезендә, Россия Федерациясендә коррупциягә каршы тору турында.

4. Вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге йә куллану аңа суд карары буенча чаралар процессуаль принуждения рәвешендә төзү сак астына алынган яки вакытлыча вазыйфасыннан азат итү, аның вәкаләтләрен вакытлыча башкара урынбасарларының берсе Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге.

61 Статья. Үзара бәйләнеш нигезләрен Советы Жирлеге, авыл Жирлеге Башлыгы, Башкарма комитет, авыл Жирлеге һәм башка органнары, жирле үзидарә Жирлеге

1. Нигезендә разделением вәкаләтләрен билгеләнгән Устав, авыл Жирлеге Советы, авыл Жирлеге Башлыгы һәм Башкарма комитет Жирлеге гамәлгә ашыралар һәм үз вәкаләтләрен мөстәкыйль.

2. Авыл Жирлеге советы һәм Башкарма комитеты Жирлеге итәргә бурычлы әлеге законда, әлеге Устав формалары максатларында нәтижәле идарә итү процесслары, икътисади һәм социаль үсеш Жирлеге мәнфәгатләрен кайгыртып, аны халык.

3. Авыл Жирлеге советы һәм Башкарма комитеты Жирлеге направляют берберсенә кабул ителгән хокукый актлар семидневный көннән аларның кул кую.

4. Авыл Жирлеге советы, авыл Жирлеге Башлыгы мөрәжәгать итәргә хокуклы Житәкчесенә Жирлек Башкарма комитеты тәкъдиме белән кабул итү турында, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки дополнении хокукый актлары Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге, башка вазыйфаи затлар Жирлек Башкарма комитеты, шулай ук өстеннән шикаять бирергә хокуклы аларны суд тәртибендә.

5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе мөрәжәгать итәргә хокуклы дәүләт Советы Жирлеге Башлыгына Жирлеге тәкъдиме белән кабул итү турында, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки дополнении хокукый актлар Советы Жирлеге, авыл Жирлеге башлыгы, шулай ук өстеннән шикаять бирергә хокуклы аларны суд тәртибендә.

6. Авыл Жирлеге башлыгы жибәрә Житәкчесе Жирлек Башкарма комитеты, эш планнары авыл Жирлеге Советының һәм карарлар проектларын Жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә авыл Жирлеге Советы.

7. Утырышларында авыл Жирлеге Советы һәм аның органнары утырышларында, уздырыла торган авыл Жирлеге Башлыгы, катнашырга хокуклы киңәш бирү тавышы хокукы белән Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе, аның урынбасары яки вәкаләтле алар затлар катнашты. Вазифаи затлар Жирлек Башкарма комитеты булганда, язмача чакыру бурычлы утырышларында авыл Жирлеге Советы.

8. Утырышларында үткәрелә торган Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге катнашырга хокуклы Жирлек Башлыгы, депутатлар, авыл Жирлеге Советы.

62 Статья. Рөхсәт бәхәсләрне жирле үзидарә органнары арасында Жирлеге

Бәхәсләр жирле үзидарә органнары арасында Жирлеге гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча, аларның вәкаләтләрен юлы белән чишелә үткәрү согласительных процедуралары йә суд тәртибендә.

ЖИРЛЕГЕ

63 Статъя. Нең ревизия комиссиясе, авыл Жирлеге

1. Нең ревизия комиссиясе, авыл Жирлеге даими эшләүче, коллегиальным органы тарафыннан финанс контроле вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, аның Районның Контроль-хисап палатасы.

2. Оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, вәкаләтләре Районның Контроль-хисап палатасы билгеләнә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы федераль законнарда ел, 7 февраль, 2011 ел, № 6-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм контроль-хисап органнары эшчәнлеге Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләре», 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә», башка федераль законнар һәм башка норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе Нигезләмә турында Район Контроль-хисап палатасы расланган Район советы, башка муниципаль норматив хокукый актлары.

Очрактарда һәм тәртиптә чыгып китүне федераль законнарда, хокукый жайга салу һәм оештыру эшчәнлеге Районның Контроль-хисап палатасы гамәлгә ашырыла, шулай ук Татарстан Республикасы законнары.

64 Статъя. Сайлау комиссиясе Жирлеге

1. Сайлау комиссиясе Жирлек булып тора муниципаль органы, ул керми жирле үзидарә органнары структурасын жирлеге, организуojим депутатларын сайлауларны эзерләүгә һәм үткәрүгә Жирлек Советы, жирле референдумда тавыш бирү буенча отзыву Советы депутаты Жирлеге, тавыш бирү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр чикләрен билгеләү Жирлек, үзгәрешләр Жирлеге.

2. Сайлау комиссиясе Жирлеге формалаша Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә.

3. Вәкаләтләре срогы сайлау комиссиясе Жирлеге биш ел тәшкил итә.

4. Сайлау комиссиясе Жирлеге формалаша составында 6 әгъзалары белән хәлиткеч тавыш бирү хокукына ия.

5. Финанс эшчәнлеген тәмин итү, Сайлау комиссиясе Жирлеге бюджетында күздә тотыла Жирлеге аерым киләчәк нигезендә, квалификациясенә чыгымнарны бюджетларның Россия Федерациясе.

6. Вәкаләтләре Сайлау комиссиясе, авыл Жирлеге, тәртибе һәм гарантияләре, аның эшчәнлеген жайга салына федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав.

7. Вәкаләтләре Сайлау комиссиясе Жирлеге карары белән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе, кабул ителгән мөрәжәгәте нигезендә, Жирлек Советы, ала возлагаться бу территориальную сайлау комиссиясенә яшел Үзән муниципаль районы.

Башлыгы VIII. ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЕ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ ЖИРЛЕГЕ

65 Статъя. Жирле үзидарэ Жирлеге, обладающие юридик зат хокукларына ия

Федераль закон нигезендэ һәм әлеге Уставы, юридик зат хокукларына ия наделаятса авыл Жирлеге Советы һәм Башкарма комитеты, Жирлек.

Основаниями өчен дәүләт теркәве органнары Башкарма комитеты сыйфатында юридик зат булып тора карар Советы Жирлеге булдыру турында тиешле органы рәвешендэ муниципаль казна учреждениесе һәм раслау турында анда Жирлек Советы тәкъдиме буенча Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге.

Мәкалә 66. Жирле үзидарэ Жирлеге, обладающие юридик зат хокукларына ия

Федераль закон нигезендэ һәм әлеге Уставы, юридик зат хокукларына ия наделаятса авыл Жирлеге Советы һәм Башкарма комитеты, Жирлек.

Основаниями өчен дәүләт теркәве органнары Башкарма комитеты сыйфатында юридик зат булып тора карар Советы Жирлеге булдыру турында тиешле органы рәвешендэ муниципаль казна учреждениесе һәм раслау турында анда Жирлек Советы тәкъдиме буенча Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге.

67 Статъя. Финанслау жирле үзидарэ органнарының Жирлеге

1. Финанс белән тәмин итү жирле үзидарэ органнары эшчәнлегенә һәм муниципаль органнары жирлеге башкарыла бары тик үз керемнәре исәбенә Жирлек бюджетының.

2. Бу очракларда да законда каралган, Устав, карарлары Советы, Жирлек чыгымнарын тәмин итү өчен жирле үзидарэ органнары эшчәнлеге Жирлеге бюджетында карала Жирлеге аерым киләчәк нигезендә, квалификациясенә чыгымнарны бюджетларның Россия Федерациясе.

Башлыгы IX. СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР БАШЛЫГЫ ЖИРЛЕГЕ ҺӘМ БАШКА МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФА БИЛӘГӘН ЗАТЛАРНЫҢ ЖИРЛЕГЕ

68 Статъя. Социаль һәм башка гарантияләр бирелә торган авыл Жирлеге Башлыгына, аның урынбасары

1. Социаль һәм башка гарантияләр эшчәнлеге авыл жирлеге Башлыгы, аның урынбасары, билгеләнә Татарстан Республикасы Законы нигезендә ел, 12 февраль 2009 ел № 15-ТРЗ «вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре ТУРЫНДА муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы депутаты, сайланулы вазыйфай заты, жирле үзидарэ органнарының һәм» Татарстан Республикасында Советы карары жирлеге.

2. Авыл жирлеге башлыгына, аның урынбасары эшләүче даими гарантияләнгән түләү бер тапкыр кызыксындыру сәбәпле, пенсиягә чыгу. Шартлар күләме һәм аны түләү тәртибе бер тапкыр бүләкләү билгеләнә торган норматив хокукый акты белән авыл жирлеге Советы.

Гарантия каралган беренче абзацы әлеге пункт да кулланыла туктатылган очракта, вәкаләтләрне авыл жирлеге Башлыгы, аның урынбасары, эшләүчеләрнен даими нигезләр буенча предусмотренным абзацы жиденче өлешендә, 16 статьясының 35 пунктларына, 2.1, 3, 6 - 8 өлешендә 36 статьясындагы 6 өлешенә 7.1 пунктларына, 5 - 7 өлешендә 10, бер өлеше 10.1 статьясындагы 40, 1 һәм 2 өлешләрендә, 73 статьясының Федераль законның 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә бәйле.

69 Статья. Социаль һәм башка гарантияләр башка вазыйфай затлар

1. Урынбасары, авыл Жирлеге Башлыгы, осуществляющему үз вәкаләтләрнен неосвобожденной нигезендә, бурычларын үтәгәндә авыл Жирлеге Башлыгы каралган очрактарда Устав түләнә бүлөк күләмендә 90% айлык акчалата бүлөкләү авыл Жирлеге Башлыгы.

3. Ревизия комиссиясе әгъзаларына Жирлеге башлыгы һәм Сайлау комиссиясе Жирлеге вакытында эшендә катнашу бу органнары түләнә торган акчалата компенсация законнар нигезендә, авыл Жирлеге Советының карарлары.

Мәкалә 70. Гарантия неприкосновенности авыл Жирлеге Башлыгы, депутатлар Советы Жирлеге

1. Гарантияләре депутатлар Советы Жирлеге, шул исәптән, авыл Жирлеге Башлыгы каршындагы жәлеп итү, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка, тоткарлауда, аресте, обыске, сорау алган вакытта, совершении карата алар бүтән жинаять-бөтен процессуаль һәм административ-бөтен процессуаль гамәлләр, шулай ук үткәргәндә оператив-эзләү чараларын карата депутатлар, занимаемого алар торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның багаж алып, шәхси һәм хезмәт, транспорт чаралары, язышу, алар тарафыннан файдаланыла торган элемент чараларын, принадлежащих аларга документлар федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә Советы депутаты Жирлеге башкара алмый жинаять яки административ жаваплылыкка өчен высказанное фикерен, позициясен, выраженную тавыш биргәндә һәм башка гамәлләр тиешле аның статусы авыл Жирлеге Башлыгы, шул исәптән вакыты чыккач аның вәкаләтләрнен. Әлеге нигезләмә кагылмый очрактары Советы депутаты Жирлеге иде допущены ачык оскорбления, клевета яки башка хокук бозулар өчен жаваплылык, алар каралган, федераль закон нигезендә.

Башлыгы Х. ЖАВАПЛЫЛЫК ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРНЫҢ, ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ, КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ ҺӘМ КҮЗӘТЧЕЛЕК ӨЧЕН АЛАРНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕ

71 статьясы. Жаваплылык жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге

Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге жаваплы жаваплылык халык алдында Жирлек, дәүләт, физик һәм юридик затлар федераль законнар нигезендә.

72 Статья. Җаваплылык органнары һәм вазыйфаи затлар һәм җирле үзидарә Җирлеге алдында физик һәм юридик затлар

Җаваплылык җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар һәм җирле үзидарә Җирлеге алдында физик һәм юридик затлар җитә билгеләнгән тәртиптә федераль законнар.

73 Статья. Җаваплылык Советы депутатлары Җирлеге башлығы халык алдында авыл Җирлеге

1. Җаваплылык Советы депутатлары, Җирлек, шул исәптән, авыл Җирлеге Башлығы, халык алдында Җирлек җитә нәтижәдә уртаклаша ышаныч халыкның Җирлеге нәтижәсендә кабул итү противоправных карарлар яки кылган гамәлләрдән (гамәл кылмавына) очракта, аларны исбатлау суд тәртибендә.

2. Утративший ышаныч халкы Җирлеге Советы депутаты Җирлеге, шул исәптән Җирлек Башлығы булырга мөмкин отозван, Җирлек халкы очрақларда һәм тәртиптә әлеге законның 15 маддәсендә күрсәтелгән Уставының.

74 Статья. Җаваплылык җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларын, җирле үзидарә органнарының һәм дәүләт алдындагы

Җаваплылык җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар һәм җирле үзидарә дәүләт алдындагы җитә кабул иткән карар нигезендә, тиешле суд бозылган очракта, алар Конституциясенә һәм Россия Федерациясе федераль конституцион законнар, федераль законнар, конституция (устав), Татарстан Республикасы законнары, устав, муниципаль берәмлекнең очракта, шулай ук тиешенчә гамәлгә ашыру, әлеге органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен.

Башлығы XI. МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАР ҖИРЛЕГЕ

75 Статья. Система муниципаль хокукый актлар Җирлеге

1. Системасына муниципаль хокукый актлар Җирлеге керә:

- 1) Уставына Җирлеге;
- 2) хокукый актлар кабул ителгән җирле референдумда;
- 3) норматив һәм башка хокукый актлары Советы Җирлеге;
- 4) норматив һәм башка хокукый актлары авыл Җирлеге Башлығы, Җирлек Башкарма комитеты, башка органнар һәм урындагы затларның, җирле үзидарә каралган Устав.

2. Уставына Җирлеге һәм оформленные рәвешендә хокукый актлар кабул ителгән карарлар җирле референдумы булып тора актлар югары юридик көче системасында муниципаль хокукый актларны, ия, турыдан-туры гамәлдә була һәм кулланыла бөтен территориясендә Җирлеге.

Башка муниципаль хокукый актларына каршы килмәскә тиеш чынлап Уставы һәм хокукый актларга, кабул ителгән җирле референдумда.

3. Рөхсәт ителми противоречие Уставының Жирлеге, муниципаль хокукый акт үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында чын Уставына, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнарға, һәм башкарыла торган чараларга алар нигезендә Татарстан Республикасы законнарына.

4. Муниципаль хокукый актлар кабул ителгән органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан жирле үзидарә тиеш, обязательному бөтен территориясендә үтәү Жирлеге.

5. Муниципаль хокук актларын үтәмәү кебек гражданныр, оешмалар житәкчеләре, вазыйфай затлар, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары жаваплы жаваплылык федераль законнар нигезендә һәм Татарстан Республикасы Кодексына административ хокук бозулар турында.

6. Муниципаль хокукый актлар Жирлеге каршы килмәскә тиеш, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституция законнарына, федераль законнарға һәм башка норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, законнарына, бүтән норматив хокукый актларға, Татарстан Республикасы.

76 Статья. Кабул ителгән карарлар юлы белән гражданнырның турыдан-туры ихтыярын белдерү

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү турыдан-туры гражданныр Жирлеге юлы белән башкарыла турыдан-туры ихтыяр белдерүнең халыкның Жирлеге, выраженного жирле референдумда (гражданныр жыенында).

2. Әгәр гамәлгә ашыру өчен карарлар кабул ителгән юлы белән турыдан-туры ихтыярын Жирлеге, өстәмә таләп ителә кабул итү (басма) муниципаль хокукый акт, жирле үзидарә органы яки вазыйфай зат жирле үзидарә Жирлеге башлыгы да, аларның компетенциясенә керә кабул итү (басма) күрсәтелгән акт, бурычлы 15 көн эчендә үз көченә кергән көннән соң карарлар кабул ителгән референдумда билгеләргә, әзерләү вакыты һәм (яки) кабул итү тиешле муниципаль хокукый акт. Әлеге срок артмаска тиеш өч ай.

3. Срогын бозган басмалар муниципаль хокукый акт гамәлгә ашыру өчен кирәкле карарлар кабул ителгән юлы белән турыдан-туры ихтыяр белдерүнең гражданныр өчен нигез булып кире авыл Жирлеге Башлыгы эштән Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге яки вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган авыл Жирлеге Советы.

77 Статья. Төрләрен муниципаль хокукый актлар кабул ителә торган органнары һәм урындагы затлары тарафыннан жирле үзидарә Жирлеге

1. Органныр һәм вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге үтәү йөкләнгән аларның вәкаләтләрен издают түбәндәге муниципаль хокукый актлар:

1) авыл Жирлеге Советы – хәл Советы Жирлеге;

2) Жирлек Башлыгы – чирмешән муниципаль район Башлыгы карарлары Жирлеге;

3) Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе – карарлары һәм боерыклары һәм Башкарма комитеты, Жирлек.

2. Башка вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге издают күрсәтмә һәм боерыклары үз вәкаләтләре чикләрендә билгеләнгән әлеге Регламентлары, башка муниципаль хокукый актларда, определяющими аларның статусы.

78 Статья. Әзерлек муниципаль хокукый актлар

1. Проектларын, муниципаль хокукый актларны ала вноситься авыл Жирлеге Башлыгы, депутатлар, Жирлек Советы, Башкарма комитеты Житәкчесе, яшел үзән шәһәр прокуроры органнары, территориаль жәмәгать үзидарә органнары, инициативными төркемнәре гражданныр, шулай ук Ревизия комиссиясе Жирлеге мәсьәләләре буенча аны алып бару, шулай ук субъектлары правотворческой инициативасы чыгып китүне Жирлеге уставы.

2. Кертү тәртибе проектларын, муниципаль хокукый актлар исемлеге һәм формасы прилагаемых аларга документлар белән билгеләнә норматив хокукый акты, Регламент нигезендә, Жирлек Советы, авыл Жирлеге Башлыгы, каравына кертелә торган күрсәтелгән проектлар.

3. Яшел үзән шәһәр прокуроры каршындагы билгеләү барышында үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру кирәклегә камилләштерү, гамәлдәге норматив-хокукый актларга кертергә хокуклы жирле үзидарә органнарына Жирлеге, обладающие хокукы закон чыгару инициативалары, тәкъдимнәр үзгәртү турында, хакында дополнении, бетерү турында яки кабул итү, муниципаль хокукый актларга.

4. Проектлар муниципаль норматив хокукый актлары, затрагивающие тормышка ашыру мәсьәләләре эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген тиеш, жайлау йогынтысын бәяләү үткәрелә торган жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнгән тәртиптә муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә Татарстан Республикасы Законы белән ел, 28 июль 2004 елгы № 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасында жирле үзидарә».

Жайлау йогынтысын бәяләү муниципаль норматив хокукый актлар проектларын нигезләмәләренә ачыклау максатларында ясала, вводящих избыточные вазыйфаларын башкаручы, тыюлар һәм чикләүләр өчен субъектларының эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге яки күтәрергә, аларны гамәлгә кертү, шулай ук нигезләмәләрен күтәрергә барлыкка килүгә нигезсез чыгымнар субъектларының эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге һәм жирле бюджетлардан.

5. Экспертиза муниципаль норматив хокукый актларны гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген нигезләмәләренә ачыклау максатларында ясала, нигезсез затрудняющих гамәлгә ашыру эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге.

6. Экспертиза муниципаль норматив хокукый актлары үткәрелә, жирле үзидарә органнары (вазыйфай затлары жирле үзидарә органнары) нигезендә утврждаемыми тиешле жирле үзидарә органнарында планнары билгеләнгән тәртиптә муниципаль норматив хокукый актлары нигезендә Татарстан Республикасы Законы белән ел, 28 июль 2004 елгы № 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасында жирле үзидарә».

79 Статья. Хокукый актлар Советы Жирлеге

1. Авыл Жирлеге советы мәсьәләләр буенча отнесенным аның компетенциясе федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав белән Жирлек,

карарлар кабул билгели торган кагыйдэләрен, мәжбүри үтәү өчен авыл Жирлеге территориясендә, Регламент авыл Жирлеге Советы карар турында удалении авыл Жирлеге Башлыгы отставкага китте, ә шулай ук хәл эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча авыл Жирлеге Советының һәм башка мәсьәләләр отнесенным аның компетенциясе федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав белән Жирлек.

2. Карарлар Жирлек Советы кабул ителә билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән депутатлар Советы Жирлеге очрактардан тыш, законнарда билгеләнгән, Устав.

3. Хәл Советы Жирлеге күздә тотучы билгеләүне, үзгәртүне һәм гамәлдән чыгуга, жирле салымнар һәм жыемнар, чыгымнарны гамәлгә ашыру бюджетыннан Жирлеге мөмкин каравына кертелде авыл Жирлеге Советының гына инициативасы буенча Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге яки булганда, аны төзү. Күрсәтелгән бәяләмә тапшырыла Советына Жирлеге тридцатидневный көннән тапшыру проектын хәл итү Башкарма комитет Жирлек.

4. Хәл Советы Жирлеге Башлыгы тарафыннан имзалана Жирлеге өч көнлек көннән аларны кабул итү һәм обнародуются аларга билгеләнгән тәртиптә Устав.

Мәкалә 80. Жибәергә муниципаль хокукый актлар Жирлеге һәм приостановление аларның гамәлләре

Муниципаль хокукый актлар Жирлеге мөмкин отменены яки аларны гамәлгә мөмкин туктатылган жирле үзидарә органнары Жирлек яки вазыйфай затлары жирле үзидарә органнары, принявшими (издавшими) тиешле муниципаль хокукый акт очракта упразднения мондый органнары яисә тиешле вазыйфалары йә үзгәрешләр исемлеген вәкаләтләрен күрсәтелгән органнар яки вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә органнары Жирлек яки вазыйфай затлары тарафыннан жирле үзидарә органнарының вәкаләтләренә керә, алар бу мизгелдә кире кагу яки туктатып тору гамәлләре муниципаль хокукый акт отнесено кабул итү (басма) тиешле муниципаль хокукый акт, шулай ук суд тарафыннан; ә өлешендә, көйләү органнары тарафыннан гамәлгә ашыру өчен жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, - вәкаләтле дәүләт хакимияте органы Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы, Татарстан Республикасы).

Гамәлгә кертү, муниципаль хокукый акт түгел ия булган норматив характердагы, кичекмәстән приостанавливается итүче (издавшим), аның жирле үзидарә органы яки вазыйфай зат тарафыннан жирле үзидарә очракта, алу, тиешле күрсәтмәләр вәкаләтле Вәкил Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшқуарлар хокукларын яклау буенча, выданного законнар нигезендә Россия Федерациясе буенча вәкаләтле затлар турында эшқуарлар хокукларын яклау. Үтәләше турында полученного күрсәтмәләр башкару-распорядительные жирле үзидарә органнары яки вазыйфай затлар жирле үзидарә хәбәр итәргә бурычлы Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшқуарлар хокукларын яклау буенча өч көнлек сөрөккә, ә жирле үзидарәнең вәкиллекле органнарына - өч көннән дә соңга калмыйча кабул ителгән көннән алар хәл.

81 Статъя. Хокукый актлар авыл Жирлеге Башлыгы

Жирлек башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә законнарда билгеләнгән, Устав, карарлар Жирлек Советы, күрсәтмәләр чыгара эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча авыл Жирлеге Советының, шулай ук карар буенча Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә бәйле сораулар һәм мәсьәләләр буенча гамәлгә ашыру белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына Жирлеге федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук күрсәтмәсе буенча эш оештыру Жирлек Башкарма комитеты.

Авыл Жирлеге башлыгы күрсәтмәләр чыгара бүтән мәсьәләләре буенча, отнесенным аның компетенциясе Устав нигезендә Федераль закон тарафыннан ел, 6 октябрь 2003 елның № 131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә», башка федераль законнар.

82 Статья. Хокукый актларына, Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге

Башкарма комитет житәкчесе вәкаләтләре чикләрендә Жирлек Башкарма комитеты, билгеләнгән законнар, Устав һәм карарлар Жирлек Советы, издает Башкарма комитет карарлары мәсьәләләре буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә бәйле гамәлгә ашыру белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнарына Жирлеге федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук күрсәтмәсе Жирлек Башкарма комитеты мәсьәләләре буенча эш оештыру Жирлек Башкарма комитеты.

83 Статья. Тәртип бастырып чыгару (обнародования) һәм аларның үз көченә керү муниципаль хокукый актлар

1. Карарлар Жирлек Советы үз көченә керә соң 10 көннән аларны имзалау авыл Жирлеге Башлыгы, башкача билгеләнмәгән булса, үзләренә билгеләнгән карары белән.

Хокукый актлар авыл Жирлеге Советының салымнар һәм җыемнар турында үз көченә керә нигезендә Россия Федерациясе Салым кодексы.

Карарлар Жирлек Советы кабул итү турында Жирлеге Уставының яки үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү чын Уставы үз көченә керә билгеләнгән тәртиптә федераль закон нигезендә, Устав.

2. Хокукый актлар авыл Жирлеге Башлыгы, башка вазыйфаи затлар һәм жирле үзидарә органнары үз көченә керә көннән аларның кул кую билгеләнмәгән булса үзләре актлар.

3. Муниципаль норматив хокукый актлар затрагивающие хокуклары, ирекләре һәм вазыйфаларын, кеше һәм гражданның хокукый статусын билгели торган оешма, гамәлгә куючы, алар чыгыш ясый муниципаль берәмлеге, шулай ук килешүләр, заключаемые жирле үзидарә органнары арасында, үз көченә керә соң, аларны рәсми бастырып чыгару (обнародования).

Өчен рәсми бастырып чыгару (обнародования) муниципаль хокукый актлар һәм килешүләрне жирле үзидарә хокукы, шулай ук, челтәр кулланырга басма. Бу очракта бастырып чыгару (урнаштыру) тулы текст муниципаль хокукый акт рәсми сетевом басма күләмле график һәм табличные кушымтаның аңа печатном басма мөмкин түгел приводиться.

4. һәр муниципаль хокукый акт тиеш карап торырга, аның реквизитлар: исеме, датасы, аны кую өчен хокукый акт кабул ителгән Советы Жирлеге башлыгы – шулай ук датасын, аны кабул итү Советы Жирлеге), теркәү номеры, атамасы вазыйфай затлар подписавшего хокукый акт.

5. Хәл Советы Жирлеге бюджеты турында Жирлеге турында хисабында турында, аның үтәлеше турында билгеләү, жирле салымнар һәм җыемнар, Регламент авыл Жирлеге Советы, башка норматив-хокукый актлар кабул ителгән Жирлек Советы, авыл Жирлеге Башлыгы булырга тиеш рәсми басылып чыккан (обнародованы) бу десятидневный көннән аларның кул кую кала, муниципаль хокукый актларны яки аларның аерым нигезләмәләрен үз эченә алган мәгълүмат тарату, аларда чикләнгән федераль закон.

6. Аларны рәсми бастырып чыгару мәжбүри (обнародованию) тиеш, шулай ук ненормативные хокукый актлар итеп билгеләп кую турында муниципаль сайлаулар, жирле референдум, тавыш бирү буенча отзыву Советы депутаты Жирлеге мәсьәләсе буенча чикләрен үзгәртү, үзгәртеп Жирлеге, сайлау Жирлек Башлыгы һәм аның урынбасары, билгеләп кую Башкарма комитеты Житәкчесе урынбасары Жирлеге һәм башка актлары нигезендә законнар белән билгеләнгән.

7. Ненормативные муниципаль хокукый актларга, рәсми бастырып чыгару (обнародование), алар законнар нигезендә яки Устав түгел булып тора мәжбүри булырга мөмкин, басылып чыккан (обнародованы) карары буенча издавших аларны органнары яки вазыйфай затлар һәм жирле үзидарә Жирлеге.

8. Шул нәшер итү (обнародовании) указываются реквизитлар муниципаль хокукый акт.

9. Рәсми бастырып чыгару (обнародование) муниципаль хокукый актларны гамәлгә аша:

- урнаштыру текст хокукый акт махсус стендларында территориясендә торак пункт Жирлек буенча адреслар: с. Осиново (янында административ бинасы жирлеге), с. Осиново урамы буенча Светлая ур. буенча Юбилей, с. Ремплер урамы буенча Пионерлар, авылында Яңа Тура урамы буенча Кооперативная. п. Новониколаевский буенча, Центральная урамы, һәм/ яки

- урнаштыру текст хокукый акт белән «хокукый мәгълүмат Рәсми порталында» Татарстан Республикасы <http://pravo.tatarstan.ru> һәм/ яки.

- сайтның яшел Үзән муниципаль район составында муниципаль берәмлекләр Порталының, Татарстан Республикасы (<http://zelenchloedolsk.tatarstan.ru>) мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә.

10. Шул нәшер итү (обнародовании) муниципаль хокукый акт күрсәтелергә тиеш дата обнародования тиешле акт, алар туры килергә тиеш көне башлады рассылки (тарату) акт һәм аны урнаштыру өчен мәгълүмат стенды янында.

11. Муниципаль норматив хокукый актлар затрагивающие хокуклары, ирекләре һәм вазыйфаларын, кеше һәм гражданның хокукый статусын билгели торган жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр жибәрелә авыл Жирлеге Башлыгы юстиция Министрлыгына кертү өчен, Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкы Татарстан Республикасы тәртиптә һәм билгеләнгән вакытларда законнар.

12. Бастырып чыгару (обнародование) килешүүләр төзелгән органнары арасында жирле самоуправлениями гамәлгә ашырыла 3 өлеше нигезендә әлеге статьяның Уставының.

84 Статья. Эчтәлек территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен Жирлеге

1. Төзекләндерү кагыйдәләре Жирлек территориясендә - муниципаль хокукый акт, устанавливающий нигезендә Россия Федерациясе законнары һәм башка норматив хокукый актларын Россия Федерациясендә, шулай ук Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының таләпләр төзекләндерү һәм элементар территориясендә, Жирлек территориясендә чаралар исемлеге буенча, Жирлек территориясендә төзекләндерү, тәртип һәм периодичность, аларны үткәрү.

2. Төзекләндерү кагыйдәләре Жирлек территориясендә раслана Советы Жирлеге.

3. Төзекләндерү кагыйдәләрен Жирлеге мөмкин җайга салу мәсьәләләре:

1) тоту, территорияләрен һәм, гомуми файдалану һәм файдалану тәртибен мондый территорияләр;

2) тышкы күренешенә фасадларны һәм оградящих конструкцияләр биналарны, корылмаларны;

3) проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм төзекләндерү элементларын төзекләндерү, шул исәптән уздырганнан соң, жир эшләрен;

4) оештыру яктырту, Жирлек территориясендә, шул исәптән архитектурную подсветку биналарны, корылмаларны;

5) оештыру, Жирлек территориясендә, яшелләндерү, шул исәптән тәртип булдыру, карап тоту, саклау һәм яңадан торак пунктлары чикләрендә урнашкан газонов, цветников һәм башка территорияләрен шөгыльләнүче травянистыми үсемлекләр;

6) мәгълүмат урнаштыру Жирлек территориясендә, шул исәптән урнаштыру күрсәткечләр белән наименованиями урам һәм йорт номерлары, вывесок;

7) урнаштыру һәм карап тоту, балалар һәм спорт майданчыклары, урамда йөртү өчен майданчыклар хайваннар, парковкалар (парковка урыннары), кече архитектура формалары;

8) оештыру җәяүлеләр коммуникацияләр, шул исәптән тротуарлар, аллея, сукмак тропинок;

9) обустройства Жирлек территориясендә тәмин итү максатларында, каршылыксыз хәрәкәт итү буенча күрсәтелгән территорияне инвалидлар һәм аз хәрәкәтләнүче башка халык төркемнәре;

10) урып-жыю, Жирлек территориясендә, шул исәптән, кышкы чорда;

11) оештыру стоков яңгыр суларын;

12) үткәрү тәртибен жир эшләрен;

13) катнашу, шул исәптән финанс, хужалары һәм (яки) бүтән законлы хужаларын, биналарны, корылмаларны, жир кишәрлекләрен (кала, хужалары һәм (яки) бүтән законлы хужаларын фатирлы йортлардагы, жир кишәрлекләре астында торган түгел, белемле яки белемле чикләре буенча, мондый йорт) янындагы территорияләрен карап тоту;

14), тирә-юнь территорияләре чикләрен билгеләү тәртибе нигезендә билгеләнгән Татарстан Республикасы законы;

- 15) бәйрәм рәсмиләштерү, Жирлек территориясендә;
- 16) катнашу тәртибен, гражданның һәм оешмаларның чараларын тормышка ашыру буенча төзекләндерү Жирлеге;
- 17) гамәлгә ашыру кагыйдәләрен үтәүне контрольдә төзекләндерү, территория, Жирлек.

Башлыгы XII. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТЕ

85 Статья. Жайга салу, муниципаль хезмәт

Хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт, шул исәптән таләпләр муниципаль вазыйфалары муниципаль хезмәт, билгеләмә муниципаль хезмәткәрнең статусын, шартлары һәм тәртибе муниципаль хезмәт үтү гамәлгә ашырыла һәм федераль закон нигезендә, шулай ук кабул ителгән, аның нигезендә Татарстан Республикасы законы нигезендә, устав һәм башка муниципаль хокукый актларда авыл жирлеге.

86 Статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасын

1. Вазыйфасы муниципаль хезмәт - вазифасын жирле үзидарә органында, Сайлау комиссиясе аппаратында Жирлеге торган образуются нигезендә әлеге Устав белән билгеләнгән әйләнә-тирдә бурычларын тәмин итү буенча вәкаләтләрне башкару жирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе жирлеге яки зат замещающего муниципаль вазыйфа.

2. Вазыйфасы муниципаль хезмәт тарафыннан билгеләнә Жирлек Советы тәкъдиме буенча авыл Жирлеге Башлыгы нигезендә компанияләр реестры белән муниципаль хезмәт вазыйфалары, Татарстан Республикасында утврждаемым Татарстан Республикасы законы.

3. Төзегәндә һәм раслау штаттагы расписаниесен жирле үзидарә органы аппараты, Сайлау комиссиясе Жирлеге кулланыла исемен муниципаль хезмәт вазыйфалары каралган компанияләр реестры муниципаль хезмәт вазыйфалары һәм Татарстан Республикасы.

87 Статья. Муниципаль хезмәте жирлеге

1. Муниципаль хезмәте жирлеге – һөнәри эшчәнлеге, гражданның, ул даими нигездә гамәлгә ашырыла вазыйфаларында хезмәт куя муниципаль хезмәт, замещаемых төзү юлы белән хезмәт шартнамәсен (контрактын).

2. Нанимателем (эш бирүче) өчен муниципаль хезмәткәрнең булып тора муниципаль берәмлеге исемән, аның вәкаләтләрен эшкә яллаучы (эш бирүче) гамәлгә ашыра, эшкә яллаучы вәкиле (эш бирүче), аның нигезендә мөмкин авыл Жирлеге Башлыгы житәкчесе, жирле үзидарә органы, жирлекнең Сайлау комиссиясе рәисе жирлекнең яки башкача, уполномоченное вазыйфаларын башкара яллаучы вәкиленең (эш бирүченең).

3. Чагыштырмасын муниципаль хезмәт вазыйфалары Жирлеге һәм дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларының Татарстан Республикасы исәпкә алып, квалификация таләпләрен тиешле вазыйфалары муниципаль хезмәт һәм дәүләт

граждан хезмәте вазыйфалары Татарстан Республикасы Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә

4. Муниципаль хезмәте Жирлеге нигезендә гамәлгә ашырыла Россия Федерациясе Конституциясе, Федераль закон, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе» һәм башка федераль законнар, башка норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасының бүтән норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Устав һәм Нигезләмә муниципаль хезмәт турында Жирлеге, утврждаемым карары белән авыл Жирлеге Советы. Муниципаль хезмәткәрләр тарала гамәлгә законнарны Россия Федерациясе турында хезмәттә үзенчәлекләре белән, предусмотренными Федераль закон нигезендә ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе».

5. Идарәсе " муниципаль хезмәте Жирлеге башкарыла Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге турыдан-туры һәм (яисә) вәкаләтле вәкил аларга вазыйфаи зат тарафыннан Жирлек Башкарма комитеты.

6. Финанслау муниципаль хезмәт жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла жирлеге.

88 Статья. Муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәткәрләргә булып, гражданин, достигший 18 яше, башкаручы билгеләнгән тәртиптә Устав нигезендә, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары башкаручы вазыйфасы буенча муниципаль хезмәт жирлеге өчен акчалата тотуга, выплачиваемое бюджеты акчалары исәбеннән Жирлеге.

2. Зат исполняющие вазыйфаларын буенча техник эшчәнлеген тәэмин итү жирле үзидарә органнары, сайлау комиссиясе жирлекнең түгел замещаюот вазыйфасы " муниципаль хезмәт һәм булып муниципаль хезмәткәрләр.

89 Статья. Муниципаль хезмәткә керү

1. Муниципаль хезмәткә керергә хокуклы гражданныр, 18 яшькә житкән, белүче дәүләт телендә, Россия Федерациясенен һәм тиешле квалификация белән билгеләнгән таләпләргә ярашлы рәвештә, Федераль закон тарафыннан ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «» Россия Федерациясендә вазыйфаларын биләү өчен муниципаль хезмәт булмаганда хәлләрне пунктында күрсәтелгән әлеге статьяның 2 сыйфатында чикләүләр белән бәйле муниципаль хезмәте.

Хезмәткә кергәндә, шулай ук аны узганда рөхсәт ителми билгеләүне нинди булмасын, турыдан-туры яки косвенных чикләүләр яки өстенлекләр карап, идән, расы, милләт, происхождения, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, караш, дин, карашлар, кирәк-яраклары к жәмәгать оешмаларына, шулай ук башка шартларга бәйле булмаган профессиональ һәм эшлекле качествами муниципаль хезмәткәрнең.

2. Гражданин түгел, бәлки кабул муниципаль хезмәткә, һәм булу, хезмәттә очракта:

1) тану, аның недееспособным яки чикләнгән дееспособным суд карары белән кергән закон көченә кергән;

2) осуждения аны жэзага, исключающему мөмкинлеге вазыйфаи бурычларын үтәү буенча муниципаль хезмәт вазыйфасын, суд карары буенча, вступившему закон көченә кергән;

3) баш тарту процедурасын узу рәсмиләштерү рөхсәт белешмәләрдән, составяющим дәүләт һәм бүтән охранияемую федераль законнар хәбәрләшү, әгәр үтәү вазыйфа буенча биләүче муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә аның дөгъвалый гражданин, яисә биләгән муниципаль хезмәткәрләргә вазыйфасы муниципаль хезмәт белән бәйле кулланып, мондый мөгълүматларны;

4) булу комагаулый торган авыруларның булуы муниципаль хезмәткә кабул ителү яки аны узуга һәм подтвержденного карары медицина оешмасы. Диспансерлаштыру узу тәртибе, андый авырулар һәм формасы бәяләмә медицина оешмасы тарафыннан билгеләнә вәкаләтле вәкиллең Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан федераль башкарма хакимият органы тарафыннан;

5) якын туганлык яки үзлекләре (әти-әнисе, хатыны, балалары, абыйлары, апалары, шулай ук абыйлары, апалары, әти-әниләре, балалар-хатынлы һәм хатынының бала) белән Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге, әгәр биләүгә муниципаль хезмәт белән бәйле непосредственной подчиненностью яки подконтрольностью моңа вазифаи затка яки муниципаль хезмәткәргә, әгәр биләүгә муниципаль хезмәт белән бәйле непосредственной подчиненностью яки подконтрольностью берсен икенчесенә;

6) туктату гражданлыгы Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенә алар нигезендә чит ил гражданыны хокукына ия булу, хезмәттә, сатып алу, аларга чит ил гражданлыгы йә дәүләт алу, аларга төре, тору кәгазен яки башка раслаучы документны хокукы даими яшәү гражданы Россия Федерациясе территориясендә, чит ил дәүләте түгел булып саналган катнашкан халыкара килешү Россия Федерациясе, аның нигезендә гражданин Россия Федерация булган чит ил гражданлыгын дәүләт хокукына ия булу, муниципаль хезмәттә;

7) булу гражданлыгы чит дәүләт (чит дәүләтләреннән), очраклардан тыш, муниципаль хезмәткәр чит ил гражданы да булып тора, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенә алар нигезендә чит ил гражданыны хокукына ия булу, муниципаль хезмәттә;

8) тапшыру ялган документлар яки заведомо ложных мөгълүматларны хезмәткә кергәндә;

9) непредставления Федераль законда каралган ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА»,» Россия Федерациясенә Федераль законы, 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» һәм башка федераль законнар белешмәләрне яки тапшыру заведомо недостоверных яки тулы булмаган белешмәләр хезмәткә кергәндә.

10) непредставления мөгълүматларны статьясында каралган 98 Уставының Жирлеге;

11) тану түгел, аны үткән призыв буенча түгел, була торып, ягъни законлы нигез нигезендә хәрби хезмәткә чакыру комиссиясе карары (кала, гражданныр, узган хәрби хезмәткә контракт буенча) - 10 ел дэвамында көннән срогы чыккач, билгеләнгән шикаять бирү өчен, күрсәтелгән бәяләмә чакырылыш комиссиясен Россия Федерациясенә тиешле субъекты, әгәр күрсәтелгән бәяләмә һәм (яки) карар хәрби

хезмәткә чакыру комиссиясе һәм Россия Федерациясенен тиешле субъекты шикаяте буенча әлеге бәяләмә иде обжалованы судка, - 10 ел дәвамында кергән көннән көченә керә суд аларга танылды, дип хокукы гражданның чыгарганда күрсәтелгән бәяләмә һәм (яки) хәл итү хәрби хезмәткә чакыру комиссиясе һәм Россия Федерациясенен тиешле субъекты шикаяте буенча әлеге бәяләмәсе түгел иде бозылган.

3. Хезмәткә кергәндә граждан тәкъдим итә:

1) гариза сорап килүе турында хезмәткә һәм замещении вазыйфасы муниципаль хезмәт;

2) собственноручно заполненную һәм подписанную анкета формасы буенча, билгеләнгән Россия Федерациясе Хөкүмәте;

3) паспорты;

4) хезмәт книжку һәм (яки) турында белешмәләр, хезмәт эшчәнлеге, оформленные законнарда билгеләнгән тәртиптә, очрақлардан тыш, хезмәт шартнамәсе (контракт) төзелә беренче тапкыр;

5) документ мәгариф турында;

6) раслий торган документ теркәү системасында индивидуаль (персонифицированного) исәпкә алу, очрақлардан тыш, хезмәт шартнамәсе (контракт) төзелә беренче тапкыр;

7) турында таныклык физик затның салым органында исәпкә яшәү урыны буенча Россия Федерациясе территориясендә;

8) хәрби исәпкә алу документлары өчен, запастагы гражданның затларның армиягә чакырылырга тиешле гражданның хәрби хезмәткә;

9) медицина оешмасы бәяләмәсе булмавы турында комачаулый торган авыруларның булуы хезмәткә;

10) керемнәре турында белешмәләр ел эчендә, алдагы елда керү хезмәткә турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре;

11. башка документлар каралган федераль законнар, Россия Федерациясе Президентының май указлары һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары.

12) непредставления мәгълүматларны статьясында каралган 98 Уставының Жирлеге;

4. Гражданин килә, хезмәткә хезмәт килешүе шартларында, заключаемого бу неопределенный вакыты яки срогын биш елдан артык.

5. Каралган очрақларда федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук әлеге Устав һәм Нигезләмә муниципаль хезмәт турында Жирлеге вакантлы муниципаль хезмәт башкарыла конкурс нигезендә.

6. Керү гражданның муниципаль хезмәткә рәсмиләштерелә муниципаль хокукый акты белән эшкә яллаучы вәкиле итеп билгеләп кую турында аның вазыйфасына муниципаль хезмәт.

7. Соң вазыйфага муниципаль хезмәт, муниципаль хезмәткәргә бирелә эш таныклығын. Бирү тәртибе һәм формасы хезмәт таныклығын муниципаль хезмәткәрнең раслана авыл Жирлеге Башлыгы.

8. Узу муниципаль хезмәт чагыла шәхси эшендә муниципаль хезмәткәрнең.

9. Гражданин алмый итеп билгеләнде Башкарма комитеты Житәкчесе Жирлеге контракт буенча, ә муниципаль хезмәткәр алмый бетерергә вазыйфасына Башкарма комитеты Житәкчесенен авыл Жирлеге буенча контракт очрақта, якин туганлык яки үзлекләре (эти-әнисе, хатыны, балалары, абыйлары, апалары, шулай ук абыйлары,

апалары, эти-эниләре, балалар-хатынлы һәм хатынының бала) белән авыл Жирлеге Башлығы.

10. Гражданин алмый итеп вазыйфаларына рәисе, рәисе урынбасары һәм аудитора контроль-счетного органы Жирлеге, ә муниципаль хезмәткәр алмый бетерергә вазыйфасын рәисе, рәисе урынбасары һәм аудитора контроль-счетного органы Жирлеге очракта, якин туганлык яки үзлекләре (эти-энисе, хатыны, балалары, абыйлары, апалары, шулай ук абыйлары, апалары, эти-эниләре, балалар-хатынлы һәм хатынының бала) рәисе вәкиллеке органы Жирлеге, авыл Жирлеге Башлығы, Башкарма комитет Житәкчесе Жирлеге житәкчеләре, суд һәм хокук саклау органнарының, территориясендә урнашкан Жирлеге.

11. Гражданин түгел, бәлки кабул хезмәткә соң ирешү аларга яшьтәге 65 ел - чик яшенә билгеләнгән вазыйфасын биләү өчен муниципаль хезмәт.

12. Муниципаль хезмәткәр булган житәкчесе, жирле үзидарә органы аппараты, сайлау комиссиясе Жирлеге башлығы урынбасары күрсәтелгән муниципаль хезмәткәрнең максатларында төшереп калдыру мәнфәгатьләр алмый мәнфәгатьләрен яклау, муниципаль хезмәткәрләрнең выборном профсоюзном органында әлеге жирле үзидарә органы аппараты, сайлау комиссиясе Жирлеге чорында вазыйфасын биләү алар тиешле вазыйфаларны.

90 Статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокукы

1. Муниципаль хезмәткәр хокуклы:

1) танышу, документлар белән, устанавливающими аның хокуклары һәм бурычлары буенча биләгән муниципаль хезмәт, критериями сыйфатын бәяләү вазыйфай бурычларын үтәү һәм шартлары алга таба мавыктыру буенча хезмәт;

2) тәмин итү, оештыру-техник шартлар өчен кирәкле булган вазыйфай бурычларын үтәү;

3) хезмәт өчен түләү һәм башка түләүләр нигезендә хезмәт законнары законнары, муниципаль хезмәт турында һәм хезмәт килешүендә (контракты);

4) ял обеспечиваемый билгеләү нормальной дөвамлылығына эш (хезмәт) вакыты, сорап, ял көннәрен һәм эшләми торган бәйрәм көннәре, шулай ук еллык оплачиваемого отпуск;

5) алу билгеләнгән тәртиптә мәгълүмат һәм материаллар, тиешле вазыйфай бурычларын үтәү өчен, шулай ук тәкъдимнәр кертү эшчәнлеген камилләштерү турында жирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе жирлеге;

6) катнаша, үз инициативасы буенча конкурста вакантлы вазыйфасын биләүгә муниципаль хезмәт;

7) алу өчен өстәмә һөнәри белем бирү нигезендә муниципаль хокукый акты белән жирле бюджет хисабына;

8) яклап, үз шәхси мәгълүматларны;

9) танышу, барлык материаллар үзенә шәхси эше белән отзывами һөнәри эшчәнлегә һәм башка документлар кадәр кертү, аларны аның шәхси эше, шулай ук приобщение к шәхси эш, аны язмача аңлатма бирегез;

10) хокукын да кертәп, берләшергә, һөнәр берлекләре төзү, үз хокукларын яклау өчен, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен;

11) карау, индивидуаль хезмэт бәхәсләрен нигезендә, хезмэт законнары, яклауга үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен муниципаль хезмәттә дә кертәп, обжалование судка аларны бозу;

12) пенсия белән тәэмин итү нигезендә, Россия Федерациясе законнары.

2. Муниципаль хезмәткәр очрактан тыш, муниципаль хезмәткәрнең, замещающего вазыйфасына Башкарма комитеты Житәкчесе контракт буенча хокуклы белән алдан язмача уведомлением яллаучы вәкиленең (эш бирүче) үтәргә бүтән оплачиваемую эшен, әгәр бу повлечет артыннан конфликт мәнфәгатьләрен һәм әгәр дә башкасы Федераль законда ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе».

91 Статья. Таләпләр муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи үз-үзен тотыш

1. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) вазыйфа йөкләмәләрен намус белән, югары профессиональ дәрәжәдә;

2) тәэмин итәргә равное, беспристрастное мөнәсәбәт барысына да физик һәм юридик затларга һәм оешмаларга да күрсәтергә өстенлек нинди дә булса ижтимагый яки дини оешмаларына, һөнәри яки социаль төркемнәре, гражданнырга һәм оешмаларга һәм юл куймаска предвзятости карата мондый берләшмә, төркем, оешмалар һәм гражданныр;

3) түгел гамәлләр кылу белән бәйле йогынтысы нинди дә булса шәхси, мөлкәти (финанс) һәм бүтән мәнфәгатьләр комачаулаучы добросовестному вазыйфаи бурычларын үтәү;

4) үтәргә нейтральность, исключающую мөмкинлеге йогынты үз һөнәри служебную эшчәнлеге карарлар сәяси партияләр, башка ижтимагый һәм дини берләшмәләр һәм башка оешмалар;

5) күрсәтергә корректность белән эш итүдә гражданныр;

6) хөрмәт күрсәтергә, әхлакый горәф-гадәтләренә һәм традицияләренә, Россия Федерациясе халыкларының;

7) исәпкә алырга мәдәни һәм башка үзенчәлекләре, төрле этник һәм социаль төркемнәрнең, шулай ук конфессияләренә;

8) ярдәм межнациональному һәм межконфессиональному согласию;

9) юл куймаска конфликтлы ситуацияләренә, сәләтле нанести зыян аның репутации яки авторитету муниципаль органы.

2. Муниципаль хезмәткәр булган житәкчесе, бурычлы юл куймаска очрактары принуждения муниципаль хезмәткәрләренә катнашырга эшчәнлегенә сәяси партияләр, башка ижтимагый һәм дини берләшмәләр;

92 Статья. Вазыйфаларын башкаручы муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) сакларга, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга, башка норматив-хокукый актлары, Россия Федерациясе Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы, чын Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфа йөкләмәләрен нигезендә должностной инструкцией;

3) үтәргә үтәгәндә вазыйфаи бурычларын хокукларын, иреген һәм законлы мәнфәгатьләрен, кеше һәм гражданның бәйсез рәвештә расы, милләт, тел, караш, дин һәм башка шартлар, шулай ук хокук һәм законлы мәнфәгатьләрен оешмалары;

4) үтәргә билгеләнгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында жирлеге кагыйдәләре эчке хезмәт тәртип, должностную инструкцию, эш тәртибе белән хезмәт мәгълүмат;

5) ярдәм итәргә дәрәжәсе, квалификация өчен кирәкле вазыйфаи бурычларын тиешенчә үтәү;

6) түгел разглашать мәгълүматлар, куркынычсызлыкның дәүләт һәм бүтән охраняемую федераль законнар хәбәрләшү, шулай ук мәгълүматлар рәвешенә әйләнгән, аңа күренекле үтәүгә бәйле рәвештә вазыйфа, шул исәптән мәгълүматлар кагылышлы шәхси тормышы һәм гражданның сәламәтлеген яки затрагивающие аларның намусына;

7) сакларга, дәүләт һәм муниципаль милек, шул исәптән предоставленное аңа вазыйфаи бурычларын үтәү өчен;

8) тәкъдим билгеләнгән тәртиптә каралган Россия Федерациясе законнары турында мәгълүматлар үзенә һәм әгъзалары үз гаиләсе;

9) хәбәр яллаучы вәкиленә (эш бирүче) турында катнашмасыннан Россия Федерациясе гражданлыгы көнендә чыгу Россия Федерациясе гражданлыгы яки сатып алу турында гражданлыгы ил дәүләте көндә гражданлыгы алу, чит ил дәүләте;

10) үтәргә чикләүләр, йөкләмәләр үтәргә, бозмаска, тыюлар, алар гы Федераль законда билгеләнгән ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе» һәм башка федераль законнар;

11) уведомлять язма рәвештә эшкә яллаучы вәкиле (эш бирүче) турында шәхси кызыксыну үтәгәндә вазыйфаи бурычларын, ул китерергә мөмкин конфликту мәнфәгатьләрен, һәм чаралар күрү һәм булдырмау буенча мондый конфликт;

2. Муниципаль хезмәткәр хокуклы түгел башкара әлеге аңа хокукка каршы кушты. Алган вакытта нче тиешле житәкчесе кушуы булган, аның фикеренчә, муниципаль хезмәткәрнең, неправомерным, муниципаль хезмәткәр тәкъдим итәргә тиеш житәкчесе, давшему йөкләмә, язма рәвештә нигезләү неправомерности әлеге йөкләмәсен күрсәтеп нигезләмәләренең федераль законнар һәм башка норматив хокукый актларын, Россия Федерациясе законнары һәм башка норматив хокукый актларын, Россия Федерациясе субъекты, муниципаль хокукый актларны ала торган бозылган башкарганда әлеге йөкләмә. Бу очракта исбатлау житәкчесе әлеге йөкләмә язма рәвештә муниципаль хезмәткәр бурычлы баш тартырга, аны үтәү. Бу очракта үтәү неправомерного йөкләмәсен муниципаль хезмәткәр һәм давший бу йөкләмә житәкчесе жаваплы жаваплылык Россия Федерациясе законнары нигезендә.

93 Статъя. Тамаша турындагы мәгълүматларны керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы

1. Гражданныр дэгъва кылучы вакантлы муниципаль хезмәт вазыйфалары кертелгән тиешле исемлеге, муниципаль хезмәткәрләр, алмаштыручы күрсәтелгән вазыйфаларны, бурычлы данын яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) турында мәгълүматлар, үз керемнәре, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук мәгълүматлар керемнәре турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы

йөкләмәләре, хатынының (ире) һәм балигъ булмаган балаларының. Күрсәтелгән белешмәләр тапшырыла тәртибе, вакыты һәм формасы буенча, алар, билгеләнгән тапшыру өчен йөкләмәләре хакында белешмәләр бирү турында, мөлкәте һәм йөкләмәләре мөлкәти характердагы дәүләт гражданский хезмәткәрләр Татарстан Республикасы.

2. Муниципаль хезмәткәр, замещающий вазыйфасы муниципаль хезмәт, включенную тиешле исемлеге, бурычлы белешмәләр бирергә турында үз чыгымнары турында, шулай ук үз хатынының (ире) һәм балигъ булмаган балаларының тәртиптә һәм форма буенча, алар, билгеләнгән тәкъдим итү өчен белешмәләр бирү турында керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре дәүләт гражданский хезмәткәрләр, Россия Федерациясе субъектларының.

3. Контрольдә тоту чыгымнары керемнәренә муниципаль хезмәткәрнең, аның хатынының (ире) һәм балигъ булмаган балалар, аларның керемнәре башкарыла каралган тәртиптә Федераль закон нигезендә, 25 декабрь, 2008 ел, №273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» Федераль закон нигезендә контрольдә тоту Турында «чыгымнары керемнәренә дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре,» норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе Президенты, законнар һәм башка норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль хокукый актларда.

4. Тапшырмаган муниципаль хезмәткәрләргә турындагы мәгълүматларны үз керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, хатынының (ире) һәм балигъ булмаган балаларының очракта, тамаша, мондый белешмәләр бирү мәжбүри, йә тамаша заведомо недостоверных яки тулы булмаган мәгълүмат булып тора правонарушением, влекущим увольнение муниципаль хезмәткәрнең белән муниципаль хезмәт.

5. Тикшерү дәрәслеген һәм тулылыгын керемнәре турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре бирелә торган гражданнар претендующими вакантлы муниципаль хезмәт вазыйфалары кертелгән тиешле исемлеге турында мәгълүматларның тулылыгы һәм дәрәслеген керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре бирелә торган муниципаль хезмәткәрләр, замещающими күрсәтелгән вазыйфаларны, дәрәслеген һәм тулылыгын, бирелә торган гражданнар хезмәткә кергәндә нигезендә Россия Федерациясе норматив хокукый актлары, үтәү муниципаль хезмәткәрләр чикләүләр һәм тыюлар, таләпләрнең турында кисәтү яки турында урегуливировании мәнфәгатьләр үтәү алар тарафыннан вазыйфаларын, Федераль законда билгеләнгән 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» һәм башка норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе гамәлгә ашырыла белән билгеләнгән тәртиптә норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Президенты.

6. Гражданнар дэгъва кылучы вакантлы Башкарма комитеты Житәкчесе вазыйфасын контракт буенча һәм зат замещающее күрсәтелгән вазыйфа, коммунистлар турында мәгълүматлар үзләренә керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук керемнәре турында белешмәләр, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре үз ире (ир белән хатынга) һәм балигъ булмаган балаларының Татарстан

Республикасы Президентына билгелэнгән тәртиптә Россия Федерациясе субъекты законы белән.

7. Турында мәгълүматлар керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы тәкъдим ителгән зат нияте белән жирле администрация башлыгы вазыйфасына контракт буенча рәсми сайтында урнаштырыла, жирле үзидарә органы мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәре һәм (яки) бирелә бастырып чыгару өчен массакуләм мәгълүмат чараларына билгеләнә торган тәртиптә муниципаль хокукый актларда.

8. Тикшерү турында мәгълүматларның тулылыгы һәм дөрөсләгән керемнәре, чыгымнары турында, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре бирелә торган өлеше нигезендә, әлегә статьяның 6 өлешендә гамәлгә ашырыла Президенты карары буенча Татарстан Республикасы законында билгелэнгән тәртиптә Татарстан Республикасы.

9. При выявлении тикшерү нәтижәсендә, осуществленной өлеше нигезендә 8 статьяның очрак үтәмәү зат вазыйфаларын башкаручы вазыйфасына Башкарма комитеты Житәкчесе контракт буенча чикләүләр, тыюларны, бурычларын үтәмәгән, алар гы Федераль законда билгелэнгән ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА«» Россия Федерациясенә Федераль законы, 3 декабрь, 2012 ел, № 230-ФЗ «ТУРЫНДА учасоклары дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның, һәм башка затларның, аларның керемнәре», 7 маендагы федераль закон 2013 ел, № 79-ФЗ «тыю ТУРЫНДА аерым категория затлар ачарга һәм ия счетлар (вклады), сакларга кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә чит ил банкларында урнашкан читтә Россия Федерациясе территориясендә, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлар», Татарстан Республикасы Президенты гариза белән мөрәжәгать итә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында затлар замещающего вазыйфасына Башкарма комитеты Житәкчесе контракт буенча, яки куллану аңа карата башка чаралар җаваплылык Жирлек Советына вәкил кабул итәргә тиешле карар, яки судка.

94 Статья. Чикләүләр һәм тыюлар белән бәйле муниципаль хезмәте

1. Гражданин түгел, бәлки кабул муниципаль хезмәткә, ә муниципаль хезмәткәр алмый булу, хезмәттә очракта:

1) тану, аның недееспособным яки чиклэнгән дееспособным суд карары белән кергән закон көченә кергән;

2) осуждения аны жәзага, исключающему мөмкинлеге вазыйфай бурычларын үтәү буенча муниципаль хезмәт вазыйфасын, суд карары буенча, вступившему закон көченә кергән;

3) баш тарту процедурасын узу рәсмиләштерү рөхсәт белешмәләрдән, составляющим дәүләт һәм бүтән охрәнәемую федераль законнар хәбәрләшү, әгәр үтәү вазыйфа буенча биләүче муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә аның дэгъвалый гражданин, яисә биләгән муниципаль хезмәткәрләргә вазыйфасы муниципаль хезмәт белән бәйле кулланып, мондый мәгълүматларны;

4) булу комачаулый торган авыруларның булуы муниципаль хезмәткә кабул ителү яки аны узуга һәм подтвержденного карары медицина учреждениеләре. Диспансерлаштыру узу тәртибе, андый авырулар һәм формасы бәяләмә медицина учреждениесе тарафыннан билгеләнә вәкаләтле вәкилнең Россия

Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан федераль башкарма хакимият органы тарафыннан;

5) якин туганлык яки үзлекләре (эти-энисе, хатыны, балалары, абыйлары, апалары, шулай ук абыйлары, апалары, эти-эниләре, балалар-хатынлы һәм хатынының бала) белән муниципаль берәмлек башлыгы житәкли жирле администрациягә тапшырыла, әгәр биләүгә муниципаль хезмәт белән бәйле непосредственной подчиненностью яки подконтрольностью моңа вазифаи затка яки муниципаль хезмәткәргә, әгәр биләүгә муниципаль хезмәт белән бәйле непосредственной подчиненностью яки подконтрольностью берсен икенчесенә;

б) туктату гражданлығы Россия Федерациясе гражданлығын туктату, чит ил, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенә алар нигезендә чит ил гражданыны хокукына ия булу, хезмәттә, сатып алу, аларга чит ил гражданлығы йә дәүләт алу, аларга төре, тору кәгазен яки башка раслаучы документны хокукы даими яшәү гражданы Россия Федерациясе территориясендә, чит ил дәүләте түгел булып саналган катнашкан халыкара килешү Россия Федерациясе, аның нигезендә гражданин Россия Федерация булган чит ил гражданлығын дәүләт хокукына ия булу, муниципаль хезмәттә;

7)булу гражданлығы чит дәүләт (чит дәүләтләрнең), очрактардан тыш, муниципаль хезмәткәр чит ил гражданы да булып тора, дәүләт - катнашучы халыкара килешү Россия Федерациясенә алар нигезендә чит ил гражданыны хокукына ия булу, муниципаль хезмәттә;

8) тапшыру ялган документлар яки заведомо ложных мәгълүматларны хезмәткә кергәндә;

9) непредставления Федераль законда каралган 2 март 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон «Муниципаль хезмәт турында» Россия Федерациясе Федераль закон нигезендә, 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА» һәм башка материалларын законсыз законнар белән белешмәләрне яки тапшыру заведомо недостоверных яки тулы булмаган белешмәләр хезмәткә кергәндә.

10) непредставления мәгълүматларны статьясында каралган 98 Уставының Жирлеге;

11) тану түгел, аны үткән призыв буенча түгел, була торып, ягъни законлы нигез нигезендә хәрби хезмәткә чакыру комиссиясе карары (кала, гражданнар, узган хәрби хезмәткә контракт буенча) - 10 ел дәвамында көннән срогы чыккач, билгеләнгән шикаять бирү өчен, күрсәтелгән бәяләмә чакырылыш комиссиясен, Татарстан Республикасы, әгәр күрсәтелгән бәяләмә һәм (яки) карар Татарстан Республикасы армиягә чакыру комиссиясе шикайте буенча әлегә бәяләмә иде обжалованы судка, - 10 ел дәвамында кергән көннән үз көченә кергән суд, аларга танылды, бу хокук гражданин чыгарганда күрсәтелгән бәяләмә һәм (яки) хәл итү Татарстан Республикасы армиягә чакыру комиссиясе шикайте буенча әлегә бәяләмәсе түгел иде бозылган.

2. Шул сәбәпле барышы муниципаль хезмәт, муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр тыела:

1) бетерергә вазыйфасы муниципаль хезмәт очракта:

ә) сайлау яки билгеләү дәүләт вазыйфасына Россия Федерациясе йә дәүләт вазыйфасына Россия Федерациясе субъекты очракта, шулай ук вазыйфага дәүләт хезмәте;

б) сайлау яки билгеләү муниципаль вазыйфа;

в) сайлау өчен оплачиваемую сайлау вазыйфасына органында һөнәри берлеге, шул исәптән выборном органында беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлеге:

2) катнашырга идарәсендә коммерция яки коммерцияле булмаган оешма кала, түбәндәге очраklar:

ә) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлек катнашкан съезд (конференция) яки гомуми жылышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт хужалары күчемсез милек;

б) катнашу түләүсез нигездә идарәсендә коммерцияле булмаган оешма (катнашудан тыш идарәсендә сәяси партиясе органы һөнәри берлеге, шул исәптән органының сайлана торган вәкаләтле органы беренчел профсоюз оешмасы төзелгән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлекнең катнашу съезд (конференция) яки гомуми жылышта башка ижтимагый оешмалар, торак, торак-төзелеш, гаражного кооперативлары, ширкәт күчемсез милек хужалары) рөхсәте белән яллаучы вәкиленең, ул алынган билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы нигезендә;

в) тамаша түләүсез нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлеге муниципаль берәмлекләр советында Россия Федерациясе субъекты, башка берләшмәләр, муниципаль берәмлекләреннән, шулай ук аларның органнарында идарә итү;

г) тамаша түләүсез нигездә мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек идарә органнарында һәм ревизия комиссиясе оештыру, гамәлгә куючы (акционер катнашкан), анда булып тора муниципаль берәмлеге нигезендә муниципаль хокукый актлары, определяющими тәртибе муниципаль берәмлек исемненнән муниципаль вәкаләтләрен гамәлгә куючы оешма яки идарә итү тәртибе находящимися муниципаль милектәге итүне (долями устав капиталында);

д) башка очраklары да каралган федераль законнар;

3) шөгыльләнергә эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсэн яисә аша доверенных затлар;

4) булырга поверенным яки вәкиле өченче затлар эшләре буенча жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе, муниципаль берәмлек, аларда ул замещает муниципаль хезмәт вазыйфасына йә алар турыдан-туры подчинены яки подконтрольны аңа, әгәр дә башкасы федераль законнар;

5) алырга белән бәйле вазифаи хәле яки үтәүгә бәйле рәвештә вазыйфа акчалата түләү нче физик һәм юридик затлар (бүләкләр, акчалата бүләк, ссуды, хезмәтләр күрсәтүгә түләү өчен күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка акчалата түләү). Бүләкләр алган муниципаль хезмәткәрләргә бәйле рәвештә протокольными чаралар белән служебными командировками һәм башка рәсми чаралар, таныла муниципаль милек һәм тапшырыла муниципаль хезмәткәрләргә буенча акту татарстанда жирле үзидарә органына, сайлау комиссиясенә муниципаль берәмлек бар, аларда ул замещает вазыйфасы муниципаль хезмәт очраklардан тыш, билгеләнгән Граждан кодексы Россия Федерациясе. Муниципаль хезмәткәр, сдавший бүләк, " әлеге юнәлештә алынган, аларга бәйле рәвештә протокольным чарасы белән

хезмэт командировкой яки башка рәсми чарасы, бәлки, аның шул итеп сатып алырга тәртибе, устанавливаемом Россия Федерациясе норматив хокукый актлары;

6) выезжать бу командировкалар лъчен акчалары исәбеннән физик һәм юридик затларның гайре командировок тормышка ашырылучы бу үзара нигезендә килешенеп, жирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе, муниципаль берәмлек органнары белән жирле үзидарә органнары, сайлау комиссияләре, башка муниципаль берәмлекләр, шулай ук дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил коммерциячел булмаган оешмалар;

7) куллану максатында белән бәйлә булмаган үтәлешен, вазыйфаи бурычларын, акча, матди-техник, финанс һәм башка тәэмин итү, башка муниципаль милек;

8) разглашать яки кулланырга максатларында белән бәйлә булмаган муниципаль хезмәте, белешмәләр, отнесенные федераль законнар нигезендә к алынган мәгълүматлар конфиденциального характердагы, яки служебную мәгълүматны рәвешенә әйләнгән, аңа күренекле үтәүгә бәйлә рәвештә вазыйфа;

9) юл куярга ачык высказывания, фикерләр һәм бәя бирү, шул исәптән массакуләм мәгълүмат чараларында карата жирле үзидарә органы эшчәнлеге, сайлау комиссиясе, муниципаль берәмлек һәм аларның житәкчеләрен, әгәр дә ул керми һәм аның бүлә.

10) кабул итмичә язма рөхсәт муниципаль берәмлеге башлыгының бүләкләрен, мактаулы һәм махсус исем (кала, фәнни), чит ил дәүләтләре, халыкара оешмалар, шулай ук сәяси партияләр, башка ижтимагый берләшмәләр һәм дини берләшмәләренә, әгәр аны хезмәт вазыйфаларын керә белән үзара бәйләнештә, әлеге оешмалар һәм берләшмәләр;

11) өстенлеген файдаланырга вазыйфаи хәлен өчен сайлау алды агитациясе өчен, шулай ук агитации мәсәләләре буенча референдум;

12) кулланырга, үз вазыйфаи нигезләмә мәнфәгатләрендә сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр, шулай ук ачыктан-ачык выразать мөнәсәбәт күрсәтелгән берләшмәләренә сыйфатында муниципаль хезмәткәрнең;

13) булдырырга жирле үзидарә органнарында, башка муниципаль органнарда структурасын сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр (кала, һөнәри берлекләре, шулай ук ветераннар һәм башка органнары, ижтимагый үзешчән сәнгать) яки этәргеч булдыру, күрсәтелгән структуралары;

14) туктатырга вазыйфаи бурычларын үтәү максатыннан чыгып, жайга салу, хезмәт бәхәс;

15) керә составына идарә органнары, попечительлек яисә наблюдательных советлары, бүтән органнары һәм чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм гамәлдәге Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре каралмаган булса, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары;

16) белән шөгыйльләнергә башка язма рөхсәт яллаучы вәкиленә (эш бирүченә) оплачиваемой эшчәнлеге финанслана бары тик акчалары исәбеннән чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнын һәм гражданлыгы булмаган затларны, әгәр дә башкасы Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнары.

3. Гражданин азат ителгәннән соң муниципаль хезмәт хокуклы түгел разглашать яки кулланырга мәнфәгатләрендә оешмалар йә физик затларның мәгълүматлар

конфиденциального характердагы яки служебную мәгълүматны рәвешенә әйләнгән, аңа күренекле үтәүгә бәйле рәвештә вазыйфа.

4. Гражданин, замещавший вазыйфасы муниципаль хезмәт, включенную вазыйфалары исемлегенә, билгеләнгән норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе дәвамында ике елга азат ителгәннән соң муниципаль хезмәт хокукы түгел бетерергә хезмәт килешүе шартларында вазыйфасында оештыру һәм (яки) башкарырга, әлеге оешманың эшен шартларында гражданлык-хокукый шартнамә белән каралган очракларда федераль законнар, әгәр аерым функцияләре муниципаль(административ) идарәсенәң әлеге оешма входили үз вазыйфаи (хезмәт) бурычлары, муниципаль хезмәткәрнең, башка татулык тиешле комиссия буенча хезмәт тәртибенә таләпләрне үтәү һәм муниципаль хезмәткәрләрнең һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу, аны бирелә тәртиптә устанавливаемом Россия Федерациясе норматив хокукый актлары.

5. Гражданин алмый итеп билгеләнде Башкарма комитеты Житәкчесе контракт буенча, ә муниципаль хезмәткәр алмый бетерергә вазыйфасына Башкарма комитеты Житәкчесе контракт буенча очракта, якин туганлык яки үзлекләре (әти-әнисе, хатыны, балалары, абыйлары, апалары, шулай ук абыйлары, апалары, әти-әниләре, балалар-хатынлы һәм хатынының бала) белән авыл Жирлеге Башлыгы.

6. Муниципаль хезмәткәр булган житәкчесе максатларында, төшереп калдыру мәнфәгатьләр жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль берәмлеге алмый мәнфәгатьләрен яклау, муниципаль хезмәткәрләрнең выборном профсоюзном органында әлеге жирле үзидарә органы аппараты, сайлау комиссиясе, муниципаль берәмлек чорында вазыйфасын биләү аларга күрсәтелгән вазыйфаларны.

95 Статья. Түләтү үтәмәгән өчен чикләүләр һәм тыюлар, таләпләрнең турында кисәтү яки турында урегулирования мәнфәгатьләр һәм бурычларын үтәмәгән билгеләнгән коррупциягә каршы көрәш максатларында

1. Үтәмәгән өчен муниципаль хезмәткәрләргә чикләүләр һәм тыюлар, таләпләрнең турында кисәтү яки турында урегулирования мәнфәгатьләр һәм бурычларын үтәмәгән билгеләнгән коррупциягә каршы көрәш максатларында Федераль закон тарафыннан ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе» Федераль закон нигезендә, 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА һәм башка федераль законнар, налагаются түләтү Федераль закон нигезендә ел, 2 март, 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «» Россия Федерациясендә статьясында каралган 32 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы.

2. Муниципаль хезмәткәр алынырга тиеш увольнению белән муниципаль хезмәт белән бәйле утратой доверия очракларда кылу каралган хокук бозуларны статьялары 17 һәм 18 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы.

3. Түләтү, статьяларында каралган 17, 18 һәм 32 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кулланыла эшкә яллаучы вәкиле (эш бирүче) карары нигезендә:

1) нәтижеләре турындагы нотык тикшерү бүлекләре кадрлар хезмәте тиешле муниципаль органның буенча коррупцион һәм башка хокук (алга таба - кадрлар хезмәте бүлекчәсе хокук бозуларны профилактикалау буенча);

2) тәкъдимнәр буенча комиссиянең, вазифа тәртибе таләпләрен үтәү һәм муниципаль хезмәткәрләренең һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу очракта докладтын тикшерү нәтижеләре турында направлялся комиссиясенә;

3) доклад кадрлар хезмәте бүлекчәләре тиешле муниципаль органның буенча коррупцион һәм башка хокук турында совершении коррупционного хокук бозулар, анда излагаются хакыйкый обстоятельства аның кылу һәм язма аңлатмалар муниципаль хезмәткәрнең бары тик аның ризалыгы белән һәм шарты тану, аларга очрагы кылу коррупционного хокук бозулар гайре куллану түләтү рәвешендә, эштән азат итү белән бәйлә утратай доверия);

4) аңлатма бирегез муниципаль хезмәткәрнең;

5) башка материаллар.

4. Нигез өчен, тикшерү бүлекләре кадрлар хезмәте хокук бозуларны профилактикалау буенча булып тора достаточная мәгълүмат чыгыш ясаган язмача:

1) хокук саклау органнары, башка дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары һәм аларның урындагы затлары тарафыннан;

2) региональ яисә жирле бүлекләренең сәяси партияләр, шулай ук зарегистрированными закон нигезендә региональ жәмәгать берләшмәләре түгел генә булган сәяси партияләр;

3) жәмәгать советы тарафыннан ачылган һәм тиешле муниципаль берәмлектә;

4) массакуләм мәгълүмат чаралары.

5. Анонимные хәбәрләр өчен нигез була алмый, тикшерү бүлекләре кадрлар хезмәте хокук бозуларны профилактикалау буенча.

6. Кадәр, тикшерү бүлеге кадрлар хезмәте хокук бозуларны профилактикалау буенча тиеш затребовать нче муниципаль хезмәткәрнең аңлатма язма рәвештә. Әгәр үткәннән соң ике эш көне күрсәтелгән аңлатма муниципаль хезмәткәрләргә түгел, тәкъдим ителгән булса, төзелә, тиешле акт. Тапшырмаган муниципаль хезмәткәрләргә аңлатмалар да булып тора каршылыкка өчен, тикшерү.

7. Кылган очракта муниципаль хезмәткәрләргә хокук бозулар каралган өлеше 5 яки 7 статьясындагы 17 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы нәтижеләре турында доклад тикшерү, язма аңлатма муниципаль хезмәткәрнең һәм башка материаллар тапшырыла бүлекләре кадрлар хезмәте буенча хокук бозуларны профилактикалау буенча комиссиягә хезмәт тәртибенә таләпләрне үтәү һәм муниципаль хезмәткәрләренең һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу, ул әзерли тәкъдимнәрне эшкә яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) куллану буенча к муниципаль хезмәткәргә дисциплинар жәза.

Кылган очракта муниципаль хезмәткәрләргә башка хокук бозулар нәтижеләре турында доклад тикшерү, язма аңлатма муниципаль хезмәткәрнең һәм башка материаллар тапшырыла бүлекләре кадрлар хезмәте хокук бозуларны профилактикалау буенча эшкә яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә).

8. Кулланганда, взысканий статьяларда каралган 17, 18 һәм 32 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы исәпкә алына характерда совершенного муниципаль хезмәткәрләргә коррупционного хокук бозулар, аның авырлыгын, обстоятельства, шул аларда ул кылынган үтәүгә муниципаль

хезмәткәрләргә башка чикләүләр һәм тыюлар, таләпләрнең турында кисәтү яки турында урегуливировани мәнфәгатьләр һәм үтәү, аларга бурычларын билгеләнгән коррупциягә каршы тору максатларында, шулай ук, кызганыч, соңгы үтәү нәтижәләре муниципаль хезмәткәрләргә үзләренең вазыйфай бурычларын.

9. Түләтү, статьяларында каралган 17, 18 һәм 32 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кулланыла да соңга калмыйча көннән соң алты ай эчендә керү турында мәгълүмат совершении муниципаль хезмәткәрләргә коррупционного хокук бозулар исәпкә алмаганда чорларны вакытлы нетрудоспособности муниципаль хезмәткәрнең, мәсхәрәләү, аны ялда, һәм да соңга калмыйча өч ел тулуга кылу, аларга коррупционного хокук бозулар. Күрсәтелгән вакыты да кертелә вакытта житештерү буенча уголовному эш.

10. Актта куллану турында мөрәжәгать муниципаль хезмәткәргә түләтү кылган очракта аларга коррупционного хокук бозулар буларак нигез куллану түләтү күрсәтелә өлеше 1 яки 2 статьясындагы 27.1 Федераль закон 2 март 2007 ел, № 25-ФЗ номерлы федераль закон Муниципаль хезмәт турында «Россия Федерациясе».

11. Күчермәсе акт куллану турында мөрәжәгать муниципаль хезмәткәргә түләтү күрсәтеп, хокук бозу һәм норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә алар исемендәге бозылган, яки баш тарту турында куллану к муниципаль хезмәткәргә шундый жәза күрсәтеп, бизәкләр төшереп ясаган тапшырыла, муниципаль хезмәткәргә астында расписку өч эш көннән басмалар тиешле акт. Әгәр муниципаль хезмәткәр отказывается бирергә күрсәтелгән расписку булса төзелә, тиешле акт.

12. Озак түләnmәгән мөмкин обжаловано муниципаль хезмәткәрләргә, федераль закон нигезендә.

13. Әгәр бер ел дәвамында көннән куллану түләтү муниципаль хезмәткәр түгел иде көчәнешләргә дисциплинарному эзләтеп алу, предусмотренному пункты 1 яки 2 статьяның 1 өлешендә 32 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы, ул санала ия түгел түләтү.

14. Эшкә яллаучы вәкиле (эш бирүче) хокуклы төшерергә белән муниципаль хезмәткәрнең дисциплинарное озак түләnmәгән, предусмотренное пункты 1 яки 2 статьяның 1 өлешендә 32 Кодексының муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы вакыты чыкканга кадәр бер ел тулу куллану дисциплинар түләтү буенча үз инициативасы буенча, язмага гаризасы муниципаль хезмәткәрнең яки үтенече буенча аны иткән көнгә житәкчесе.

15. Мәгълүматлар куллану турында мөрәжәгать муниципаль хезмәткәргә түләтү рәвешендә, эштән азат итү белән бәйле утратай доверия кушылалар жирле үзидарә органы, анда муниципаль хезмәткәр узды муниципаль хезмәткә, реестрына затлар, эштән жибәрелгән кешеләрнең белән бәйле утратай доверия статьяда Федераль законның 15 ел, 25 декабрь, 2008 ел, № 273-ФЗ «коррупциягә каршы тору ТУРЫНДА».

96 Статья. Акчалата тотуга муниципаль хезмәткәрнең

1. Акчалата тотуга муниципаль хезмәткәрнең тора вазыйфай оклад муниципаль хезмәткәрнең нигезендә биләгән аларга вазыйфасы муниципаль хезмәт (алга таба - должностной оклад), шулай ук айлык һәм башка өстәмә түләүләр, определяемых Кодексы " муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы.

2. Күләме вазыйфаи оклад, шулай ук күләме, айлык һәм башка өстәмә түләүләр һәм аларны тормышка ашыру тәртибе билгеләнә карарлары Советы жирлеге, издаваемыми нигезендә Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары белән.

3. Әгәр Поселению бирелә дотация финанс мөмкинлекләрен тигезләү максатларында очракларда һәм тәртиптә, билгеләнгән федераль законнар, хезмәт хакы күләме муниципаль хезмәткәрләрнең нигезендә билгеләнә предельными нормативами, предусмотренными Татарстан Республикасы законы.

Статья 97. Гарантиясе өчен муниципаль хезмәткәрнең

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантируются:

1) эш шартлары тәмин итә алырлык үтәү, аларга вазыйфаи бурычларын нигезендә должностной инструкцией;

2) хокукын үз вакытында һәм тулы күләмдә алу өчен акчалата тоту;

3) ял итү, обеспечиваемый билгеләү нормальной дөвамлылыгына эш (хезмәт) вакыты, сорап, ял көннәрен һәм эшләми торган бәйрәм көннәре, шулай ук еллык оплачиваемого отпуск;

4) медицина хезмәте, муниципаль хезмәткәрнең һәм аның гаилә әгъзаларына, шул исәптән чыкканнан соң муниципаль хезмәткәр пенсиягә;

5) пенсия белән тәмин итү тиешле еллар эшләгән өчен һәм элементә инвалидлыгы булган, шулай ук пенсия белән тәмин итү, гаилә әгъзаларына, муниципаль хезмәткәрнең очракта, аны үлем, наступившей бәйле һәм үтәлешен, аларга вазыйфаи бурычларын башкару;

6) мәжбүри дөүләт иминиятләштерүе бу очрак зыян китерүне сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә муниципаль хезмәткәрнең үтәүгә бәйле рәвештә, аларга вазыйфаи бурычларын башкару;

7) мәжбүри дөүләт социаль иминияте бу очрак авыруның яки уртаклаша трудоспособности чорында узу муниципаль хезмәткәрләргә муниципаль хезмәтнең яки соң, аны туктату, эмма наступивших үтәүгә бәйле рәвештә, аларга вазыйфаи бурычларын башкару;

8) яклау, муниципаль хезмәткәрнең һәм аның гаилә әгъзаларының нче көч, янаулар, башка неправомерных гамәлләр үтәүгә бәйле рәвештә, аларга вазыйфаи бурычларын очракларда, тәртиптә һәм шартларда билгеләнгән федераль законнар;

9) алу өчен өстәмә һөнәри белем бирү бюджеты акчалары исәбеннән Жирлеге саклау белән акчалата керем билгеләнгән очракларда законнары, Торышы, муниципаль хезмәт турында Жирлегендә;

10) тыш, гарантияләр, Хезмәт кодексында каралган Россия Федерациясе законнары, Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының муниципаль хезмәт турында, муниципаль хокукый актларда авыл Жирлеге, өстәмә гарантияләне бер тапкыр бирелә торган бүләкләр тапшыру каралган сәбәпле, пенсиягә чыгу. Шартлар күләме һәм аны түләү тәртибе күрсәтелгән гарантияләре билгеләнә торган норматив хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы.

2. Муниципаль хезмәткәргә законнар нигезендә, Нигезләмә муниципаль хезмәт турында Жирлегендә возмещаются чыгымнары һәм бирелә башка компенсацияләү белән бәйле рәвештә, служебными командировками, аларны каршы алудан

муниципаль хезмәткә, тәржемә икенче вазыйфасы муниципаль хезмәт юнәлеше хезмәткә жир жире, шулай ук возмещаються белән бәйле транспорт чыгымнары һәм чыгымнар торак өчен түләүгә.

3. Муниципаль хезмәткәргә шартларыннан узу аларга " муниципаль хезмәт бирелә служебный транспорт яки

возмещаються бәйле чыгымнар кулланып, шәхси транспортны эш максатларында, очракларда һәм тәртиптә Нигезләмә белән билгеләнгән муниципаль хезмәт турында Жирлегендә.

4. Хезмәт килешүен өзгән вакытта белән муниципаль хезмәткәrlәргә бетерү белән бәйле жирле үзидарә органы, Сайлау комиссиясе Жирлеге яисә кыскарту штат хезмәткәrlәре жирле үзидарә органы аппараты, Сайлау комиссиясе, авыл Жирлеге, муниципаль хезмәткәргә бирелә гарантияләр билгеләнгән хезмәт законнары хезмәткәrlәре өчен очракта, аларны эштән бетерү белән бәйле оештыру йә кыскарту хезмәткәrlәренә штаты оештыру.

5. Рөхсәт ителә озайту срогын табылу муниципаль хезмәттә муниципаль хезмәткәrlәренә тулган чик яшенә билгеләнгән вазыйфасын биләү өчен муниципаль хезмәт. Однократное озайту срогын табылу муниципаль хезмәттә муниципаль хезмәткәренә рөхсәт ителә түгел, артык бер елга.

6. Чыгымнар белән бәйле гарантияләр бирү муниципаль хезмәткәrlәр өчен башкарыла бюджет хисабына Жирлеге, әгәр дә башкасы федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән.

98 Статья. Тамаша мәгълүматларны урнаштыру турында мәгълүмат " мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет»челтәрендә

1. Турында мәгълүматлар адресах сайтлар һәм (яки) биттән сайтларының мәгълүмати-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә булган гражданин, претендующий биләүгә муниципаль хезмәт, муниципаль хезмәткәр размещали общедоступную мәгълүмат, шулай ук әлеге мөмкинлек бирә торган, аларны идентифицировать, яллаучы вәкиленә тапшыралар:

1) гражданин, претендующий биләүгә муниципаль хезмәт - укырга кәргәндә хәрби хезмәткә өч календарь ел елда елда керү хезмәткә;

2) муниципаль хезмәткәр ел саен өчен календарь елга, алдагы елда тапшыру күрсәтелгән мәгълүмат очраклардан тыш, урнаштыру общедоступной мәгълүмат үтәү кысаларында вазыйфа муниципаль хезмәткәренә.

2. Мәгълүматлар 1 өлешендә күрсәтелгән, әлеге статьяның тапшырыла гражданныр претендующими биләүгә муниципаль хезмәт, хезмәткә кәргәндә, шулай да муниципаль хезмәткәrlәр - дә соңга калмыйча, киләсе елның 1 апреленнән өчен хисап. Мәгълүматлар 1 өлешендә күрсәтелгән, әлеге статьяның тапшырыла форма буенча, билгеләнгән Россия Федерациясе Хөкүмәте.

3. Хәл итү буенча яллаучы вәкиленә вәкаләтле аларга муниципаль хезмәткәrlәр башкара эшкәртүне общедоступной мәгълүмат урнашкан претендентами вакантлы вазыйфасы " муниципаль хезмәт һәм муниципаль хезмәткәrlәр мәгълүмати-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә, шулай ук тикшерү дөреслеген һәм тулылыгын каралган өлеше әлеге статьяның 1.

99 Статья. Бүләкләр тапшыру каралган муниципаль хезмәткәр

1. Намуслы һәм нәтижәле үтәү муниципаль хезмәткәрләргә үзләренең вазыйфай бурычларын мактауга лаеклы хезмәте, биремнәр үтәү махсус мөһимлегә һәм катлаулылыгы, аның янына кулланыла ала түбәндәге төрләрән поощрений:

- 1) рәхмәт белдерү;
- 2) түләү бер тапкыр акчалата кызыксындыру;
- 3) бүләкләү кыйммәтле бүләк;
- 4) бүләкләү министрлыгының мактау грамотасы белән яки башка төрле бүләкләр, чыгып китүне жирле үзидарә органнары;
- 5) дәүләт бүләкләре белән бүләкләү законнар нигезендә;
- 6) башка төрләрән кызыксындыру, билгеләнгән муниципаль берәмлек уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар нигезендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары.

2. Тәртибе һәм шартлары, куллану поощрений каралган әлеге статьяның 1 өлешендә, муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

Мәкалә 100. Дисциплинарная җаваплылык муниципаль хезмәткәрнең

1. Хокук бозулар өчен дисциплинар проступка - үтәмәве яки тиешенчә үтәмәве муниципаль хезмәткәрләргә аның гаебе белән йөкләнгән аңа хезмәт бурычларын эшкә яллаучы вәкиле (эш бирүче) хокуклы кулланырга түбәндәге дисциплинарные түләтү:

- 1) кисәтү ясый;
- 2) каты шелтә белдерелде;
- 3) увольнение белән муниципаль хезмәт буенча тиешле нигезләр.

2. Муниципаль хезмәткәр, допустивший дисциплинар проступок, бәлки, вакытлыча (әмма артык бер-аена кадәр мәсьәләне хәл итү турында, аны дисциплинар җаваплылыкка, отстранен нче вазыйфай бурычларын үтәү саклау белән акчалата керем. Отстранение муниципаль хезмәткәрнең нче вазыйфай бурычларын үтәү мондый очракта житештерелә муниципаль хокукый акты.

3. Куллану тәртибе һәм исәптән төшерү дисциплинарных взысканий билгеләнә хезмәт законнарында каралган очрактардан тыш, Федераль закон тарафыннан ел, 2 март, 2007 ел, №25-ФЗ номерлы федераль закон муниципаль хезмәт ТУРЫНДА «Россия Федерациясе».

Башлыгы XIII. ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ ЖИРЛЕГЕ

101 Статья. Икътисади нигезе Жирлеге

Икътисади нигезен Жирлеге тәшкит итә булган муниципаль милектәге Жирлеге милек, акча Жирлек бюджетының, шулай ук имущественные хокук Жирлеге.

102 Статья. Муниципаль милек Жирлеге

Исемлеге муниципаль милкендә булган милекне Жирлеге билгеләнә Федераль закон, 6 октябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә». Владение,

кулланышка күрсәтмәсе муниципаль милек белән Жирлеге, мэгариф, муниципаль предприятие, учреждение, хужалык жәмгыятьләрен гамәлгә ашырыла гамәлдәге законнар нигезендә.

103 Статья. Хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары муниципаль милек Жирлеге

1. Тәртибе һәм шартлары муниципаль милекне хосусыйлаштыру билгеләнә карарлары авыл Жирлеге Советы федераль законнар нигезендә.

2. Файдаланудан керемнәр һәм муниципаль милекне хосусыйлаштыру килә Жирлек бюджетына.

104 Статья. Муниципаль предприятие, учреждение һәм хужалык жәмгыяте

1. Муниципаль берәмлек үз вәкаләтләре чикләрендә билгеләнгән Устав хокуклы булдырырга, реорганизовывать һәм бетерү, муниципаль предприятиеләре һәм учреждениеләре, катнашырга, хужалык жәмгыятьләре булдыруда, шул исәптән муниципальара, кирәкле вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү. Функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә куючы карата муниципаль предприятиеләре һәм учреждениеләре гамәлгә ашыралар вәкаләтле органнарына жирле үзидарә органнарының.

2. Жирле үзидарә Жирлеге исемнән Жирлек субсидиарно жаваплы йөкләмәләр буенча муниципаль учреждениеләре һәм аларның үтәлешен тәмин итәләр билгеләнгән тәртиптә федераль закон.

105 Статья. Мөнәсәбәтләр жирле үзидарә органнары Жирлеге белән предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар тарафыннан түгел, находящимися муниципаль милектәге

Мөнәсәбәтләр жирле үзидарә органнары Жирлеге белән предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, түгел находящимися муниципаль милектә булган, шулай ук физик затлар тарафыннан төзелә килешү нигезендә билгеләнмәгән булса, федераль закон, Татарстан Республикасы законы.

Башлыгы XIV. ФИНАНС НИГЕЗЕ ЖИРЛЕГЕ

106 Статья. Жирлек Бюджеты

1. Жирлеге бар, үз бюджетына.

2. Жирлек бюджеты эшләнә һәм раслана формасында норматив хокукый акт авыл Жирлеге Советы.

3. Бюджетта Жирлеге аерым-аерым карала керемнәре, направляемые тормышка ашыру вәкаләтләрен жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү Жирлеге һәм субвенция бирелгән өчен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлеге тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук хисабына гамәлгә ашырыла торган, күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр тиешле бюджет чыгымнары Жирлеге.

4. Жирле үзидарэ Жирлеге билгелэнгэн тэртиптэ федераль законнар һәм кабул ителгэн, шулар нигезендэ бүтэн норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе коммунистлар федераль дэүлэт хакимияте органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы дэүлэт хакимияте органнарына хисаплар бюджеты үтэлеше турында Жирлек.

107 Статъя. Бюджет процессы Жирлегендэ

1. Формалаштыру, раслау, бюджет үтэлеше, Жирлекнең һәм контрольдэ аның үтэлешен гамэлгэ ашырыла жирле үзидарэ органнары Жирлеге мөстэкыйль. Тэртип формалаштыру, раслау һәм үтэү бюджеты Жирлеге билгеләнэ, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм кабул ителгэн, шулар нигезендэ Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары.

2. Бюджет проекты жирлеге Советы карар Жирлек бюджетын раслау, Жирлекнең еллык хисап турында, аның үтэлеше, квартал турында мәгълүматлар барышында бюджет үтэлешенең Жирлеге һәм халык саны муниципаль хезмэткэрлэрнең, жирле үзидарэ органнары хезмэткэрлэре муниципаль учреждениелэре күрсәтеп, факттагы чыгымнар өчен түләүгэ, аларның хезмэт рәсми рәвештэ басылып чыгарга тиеш (обнародованию).

3. Муниципаль хокукый актлар авыл Жирлеге Советы карарына үзгәрешлэр кертү турында муниципаль хокукый актлар турында жирле салымнар, муниципаль хокукый актлар авыл Жирлеге Советының жайга сала торган бюджет правоотношения, приводящие к үзгәртү керемнэр бюджетлар Россия Федерациясе бюджет системасының, вступающие үз көченэ чираттагы финанс елында һәм план чорында, кабул ителергэ тиеш түгел, сонрак, 10 көн кертү Жирлеге Советы проекты турында карар жирле бюджетта чираттагы финанс елына һәм план чорына.

4. Бюджет проекты Жирлеге төзелэ һәм раслана срогы өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына).

5. Бюджет проекты Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелэ нигезендэ социаль-икътисадый үсеш фаразын Жирлеге финанс ягыннан тээмин итү максатларында чыгым йөкләмэлэрен Жирлеге.

6. Бюджет проектының төзү Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына нигезләнэ:

1) нигезлэмэлэре юлламасын Россия Федерациясе Федераль Жыелышына Россия Федерациясе билгеләүче бюджет сәясәтен (таләплэр бюджет сәясәте), Россия Федерациясенен;

2) Татарстан Республикасы Президенты юлламасында Татарстан Республикасы Дэүлэт Советына;

3) төп юнәлешлэре бюджет сәясәте Жирлеге һәм салым сәясәтенең төп юнәлешлэре жирлеге;

4) социаль-икътисади үсеш фаразы Жирлеге;

5) бюджет фаразы Жирлеге (проекты бюджет фаразын, проекты үзгәрешлэр бюджет фаразын) һәм ул озак сроклы чорга;

6) муниципаль программаларында Жирлеге (проектларында, муниципаль программалар, проектлар үзгәрешлэр күрсәтелгэн программаларны).

7. Бюджет проектының төзү Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына нигезләнэ:

1) Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасына;

2) Татарстан Республикасы Президенты Юлламасында Татарстан Республикасы Дәүләт Советына;

3) социаль-икътисади үсеш Фаразы Жирлеге;

4) Төп юнәлешләре бюджет һәм салым сәясәтенең Жирлеге.

8. Хәл бюджеты турында Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына тиеш содержаться төп характеристикасы бюджеты, аларга түбәндәгеләр керә керемнәренең гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләме, бюджет кытлыгы.

9. Хәл бюджеты турында Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына тиеш содержаться бүлү нормативлары керемнәр бюджетлар арасында Россия Федерациясе бюджет системасының очракта, алар куелмаган бюджет кодексы, Россия Федерациясе законнарында, шулай ук прогнозируемые күләме бюджеты керемнәренең Жирлеге буенча төркемнәре, подгруппам һәм маддәләре код, төр керемнәр.

10. Карары белән бюджеты турында жирлеге белән билгеләнә:

1) исемлеге баш администраторларының бюджет керемнәренең Жирлеге;

2) исемлеге чыганакларының баш администраторларының бюджет кытлыгын финанслау Жирлеге;

3) бүлү бюджет ассигнованиеләре түбәндәге бүлекләр буенча язылды, подразделам, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре классификациясе чыгымнары бюджет чыгымнарының ведомство структурасы " чираттагы финанс елына һәм план чорына;

4) гомуми күләме бюджет ассигнованиеләре юллана торган ытһн гавами норматив йөкләмәләрне;

5) күләме бюджетара трансфертлар, получаемых башка бюджетларыннан һәм (яки) бирелә торган башка бюджетларына Россия Федерациясе бюджет системасының чираттагы финанс елында һәм план чорында;

6) гомуми күләме шартлы рәвештә утврждаемых (расланган) чыгымнар бюджеты Жирлеге беренче ел план чоры күләмендә, ким дигәндә 2,5 проценты чыгымнарның гомуми күләменнән Жирлеге, икенче ел план чоры күләмдә 5 проценттан да ким булмаган гомуми күләме бюджет чыгымнарының Жирлеге;

7) бюджеты дефицитын финанслау чыганакларына Жирлек статьясында билгеләнгән 96 Россия Федерациясе Бюджет кодексының чираттагы финанс елына һәм план чорына;

8) югары чик муниципаль эчке бурыч 1 гыйнварына киләсе елның өчен, чираттагы финанс елы һәм елдан-ел план чоры күрсәтеп, шул исәптән өске чиге бурычының, муниципаль гарантиям;

9) башка күрсәткечләр бюджеты Жирлеге билгеләнгән тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексы. һәм кабул ителгән, аның нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы муниципаль хокукый актларда авыл Жирлеге Советы.

11. Карар проектын бюджеты турында Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына тарафыннан раслана үзгәртү юлы белән план чорының параметрларын чорга расланган бюджет һәм добавления аларга параметрларын икенче ел план чоры бюджет проектының.

Карар проектын бюджеты турында Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына уточняет күрсәткечләр расланган бюджет план чорының һәм раслый күрсәткечләр икенче ел план чоры составяемого бюджеты.

План чорының параметрларын төгәлләштерү чоры утврждаемого бюджеты Жирлеге күздә тотта:

1) Раслау, уточнений күрсәткечләре булган предметы проектын карау турында карар бюджеты Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына;

2) Раслау, арттыру яки киметү расланган күрсәткечләр ведомство структурасын бюджеты чыгымнарын Жирлеге йә кертү аңа бюджет ассигнованиеләре буенча өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) чыгымнар төрләре Жирлек бюджетының.

12. Бер үк вакытта карар проектын белән бюджеты турында Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл Жирлеге Советы тапшырыла:

- төп юнәлешләре бюджет һәм салым сәясәтенәң Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына;

- якынча социаль-икътисади үсеш нәтижәләре Жирлеге узган чорда агымдагы финанс елының һәм көтелгән социаль-икътисадый үсеш нәтижәләре Жирлеге агымдагы финанс елы;

- социаль-икътисади үсеш фаразын Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына;

- фараз төп характеристикаларын (керемнәренәң гомуми күләме, чыгымнарның гомум күләме, бюджеты кытлыгын) берләштерелгән бюджеты Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына;

- пояснительная хат проектын бюджет Жирлеге;

- методикасын (проектлар методикаларын) һәм исәп-хисап бүлү бюджетара трансфертлар;

- югары чик муниципаль эчке бурычны һәм (яисә) югары чик муниципаль тышкы бурычының 1 гыйнварына киләсе елның өчен, чираттагы финанс елы һәм елдан-ел план чорына (чираттагы финанс елы);

бәяләү үтәләшен бюджетының агымдагы финанс елы;

- программасы проектын, муниципаль эчке бурыч алулары, чираттагы финанс елына һәм план чорына;

- проектларны, программаларны, муниципаль гарантияләр чираттагы финанс елына һәм план чорына;

- программа проектын бирү бюджет кредитлары чираттагы финанс елына һәм план чорына;

- бәяләү үтәләшен бюджетының агымдагы финанс елы;

- тәкъдим ителгән вәкиллекле органнары Жирлеге органнары, суд системасы органнары, муниципаль финанс контроле тудырылган шартлар вәкиллекле органнары Жирлеге, проектлар бюджет смет күрсәтелгән органнары, представляемые очракта, килеп чыккан аңлашылмаучанлыклар белән Финанс органы Жирлеге карата күрсәтелгән бюджет смет;

- башка документлар һәм материалларны билгеләнгән Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм кабул ителгән, аның нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлегә Устав белән.

13. Бюджет проектын төзү Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына башкарыла Финанс органы Жирлеге нигезендә, Россия Федерациясе Бюджет

кодексы, федераль законнар кабул ителгән, шулар нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары.

14. Башкарма комитет Жирлек каравына кертә авыл Жирлеге Советы карар проектын бюджетты турында Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына вакытында, соңга калмыйча, агымдагы елның 15 ноябрендә.

15. Проектны карау тәртибе турында карар бюджетты Жирлеге " чираттагы финанс елына һәм план чорына һәм аны раслау, билгеле бер муниципаль хокукый акты белән авыл Жирлеге Советы тиеш тәмин итү, карау һәм раслау күрсәтелгән проект башланганчыга кадәр, чираттагы финанс елы һәм план чоры.

16. Карар бюджетты турында Жирлеге үз көченә керә 1 гыйнварда һәм 31 декабрә кадәр гамәлдә була финанс елы каралмаган булса, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яки) карары белән бюджетты турында Жирлеге.

Карар бюджетты турында Жирлеге кичермәчәк рәсми опубликованио дә соңга калмыйча, ун көннән соң, аның кул кую билгеләнгән тәртиптә.

17. Жирле үзидарә жирлеге тәмин итәләр сбалансированность жирлек бюджетының һәм үтәү билгеләнгән федераль законнарны һәм Татарстан Республикасы законнарын жайга салу буенча бюджет правоотношений, гамәлгә ашыру бюджет процессының күләме кытлыгы, күләмен һәм структурасын муниципаль бурыч, үтәү һәм бюджет йөкләмәләре Жирлеге.

18. Бюджет керемнәре Жирлеге формалаша бюджет кодексы нигезендә Россия Федерациясе законнары, кануннары турында, салымнар һәм жыемнар турында законнар һәм бүтән мәжбүри түләүләр мәсьәләсенә.

19. Бюджет чыгымнары Жирлеге нигезендә гамәлгә ашырыла Россия Федерациясе Бюджет кодексы.

20. Гамәлгә ашыру бюджет чыгымнарын Жирлеге финанслау вәкаләтләре дәүләт хакимиятенә федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының рөхсәт ителми торган очраклардан тыш, билгеләнгән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары.

21. Бюджет инвестицияләре объектлары муниципаль милек нигезендә гамәлгә ашырыла Россия Федерациясе Бюджет кодексы.

Статья 108. Сатып алу муниципаль ихтыяжларын тәмин итү өчен

1. Сатып алулар, товарлар, эшләр, хезмәтләр күрсәтү өчен муниципаль ихтыяжларын тәмин итү гамәлгә ашырыла Россия Федерациясе законнары нигезендә өлкәсендә контракт системасы турында товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр белән тәмин итү өчен дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны.

2. Сатып алулар, товарлар, эшләр, хезмәтләр күрсәтү өчен муниципаль ихтыяжларын тәмин итү гамәлгә ашырыла бюджетты акчалары исәбеннән Жирлеге.

109 Статья. Финанс ягыннан һәм башкача тәмин итүне гамәлгә ашыру инициативалы проектлар

1. Чыганагы финанс белән тәмин итү гамәлгә ашыру инициативалы проектлар каралган Устав булып тора каралган карары белән бюджетты турында жирлеге бюджет ассигнованиеләре тормышка ашыру өчен инициативалы проектлар формируемые шул исәптән исәпкә алып, күләмен инициативалы түләүләрнең һәм (яки) бюджетара

трансфертлар Татарстан Республикасы бюджетыннан бирелгән финанс ягыннан тәэмин итү максатларында, тиешле чыгым йөкләмәләрен жирлеге.

2. Астында инициативными платежами понимаются акчалар гражданнар, шәхси эшмәкәрләр һәм белемле бу Россия Федерациясе законнары нигезендә юридик затлар, уплачиваемые теләкләре һәм зачисляемые нигезендә Бюджет кодексы Россия Федерациясе жирле бюджетка гамәлгә ашыру максатларында конкрет инициативалы проектлар.

3. Әгәр инициативный проекты да гамәлгә ашырылды, инициативалы түләүләр тиеш кайтару затларга (шул исәптән оешмаларга), осуществившим аларны күчерүне жирлек бюджетына. Бу очракта мөгариф гамәлгә ашыру нәтижәләре буенча инициативалы проектын калдык инициативалы түләүләр дә кулланылган гамәлгә ашыру максатларында инициативалы проектын күрсәтелгән түләүләргә тиеш кайтару затларга (шул исәптән оешмаларга), осуществившим аларны күчерүне жирлек бюджетына.

Исәпләү тәртибе һәм кире кайтару суммасы инициативалы түләүләр, тиешле кайтару затларга (шул исәптән оешмаларга), осуществившим аларны күчерүне жирлек бюджетына билгеләнә норматив хокукый акты белән авыл жирлеге Советы.

4. Гамәлгә ашыру инициативалы проектлар ала обеспечиваться шулай ук формада ирекле мөлкәти һәм (яки) хезмәт катнашу кызыксынучы затлар катнашты.

110 Статья. Үзара салым акчалары, гражданнарның Жирлеге

1. Астында чаралары белән үзара салым понимаются разовые түләүләр гражданнарның тарафыннан хәл итү өчен конкрет жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә. Күләме, түләү тәртибе гражданнарның үзара салым түләве билгеләнә абсолют зурлыгы тигез рәвештә, барлык кеше өчен Жирлек (торак пункт, жирлек составына керүче) очрактан тыш, аерым категория гражданнар саны, аларның артмаса тиеш 30 проценты гомуми саныннан халкын муниципаль берәмлек (торак пункт, жирлек составына керүче) һәм алар өчен түләүләр күләменә мөмкин киметелә.

2. Сораулар кертү һәм куллану өлешендә күрсәтелгән, әлеге статьяның 1 разовых түләүләр гражданнарның хәл ителә, жирле референдумда, ә законда каралган очрактарда пунктлары һәм 4.1 статьясындагы 1 өлешенә 25.1. Федераль законның боктябрь 2003 елның №131-ФЗ номерлы федераль закон оештыруның гомуми принциплары Турында «һәм жирле үзидарә» Россия Федерациясендә халык жыенында.

111 Статья. Муниципаль бурыч алулар (муниципаль бурычка) Жирлеге

1. Жирлеге максатларында бюджеты кытлыгын финанслау Жирлеге һәм бурыч йөкләмәләрен түләү гамәлгә ашырырга хокуклы муниципаль эчке бурыч алулар билгеләнгән тәртиптә федераль законнар.

2. Гамәлгә ашыру хокукына, муниципаль бурыч алулар исеменнән Жирлеге белән татарстанның нигезендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав башкарма комитетына Жирлеге.

3. Калдыкларны бюджеты акчалары Жирлеге башына агымдагы финанс елы ала направляться агымдагы финанс елында бу катлам, касса разрывов күләмендә,

превышающем күләмдә акча каралган буларак күрсәтелгән чыганактан бюджеты кытлыгын финанслау Жирлеге карары белән бюджеты турында Жирлеге.

112 Статья. Бюджет исәп-хисапны. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап Жирлеге

1. Бюджет исәп-хисапны жирлек булып тора еллык.

2. Бюджет исәп-хисапны Жирлеге төзелә, Финанс органы жирлеге нигезендә тәртибендә бюджет хисаплылыгы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының һәм тапшырыла Башкарма комитеты Жирлеге.

3. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап Жирлеге алынырга тиеш раслау карары белән авыл Жирлеге Советы.

4. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап Жирлеге кадәр аны тапшыру Жирлеге Советы кичермәчәк тышкы тикшерү, ул үз эченә внешнею тикшерү бюджет баш администраторларының бюджет акчаларын һәм еллык хисапка бәяләмә әзерләү бюджеты үтәлеше турында Жирлек.

Еллык хисапка тышкы тикшерү уздыру бюджеты үтәлеше турындагы хисапны Жирлеге башкарыла Ревизия комиссиясе жирлеге билгеләнгән тәртиптә Устав таләпләрен үтәгән килеш, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының.

5. Башкарма комитет Жирлек бирә бюджет үтәлеше турында хисап Жирлеге өчен бәяләмә әзерләү, аңа 1 апреленән дә соңга калмыйча агымдагы финанс елы. Әзерлек бәяләмә бюджеты үтәлеше турында еллык хисап Жирлеге үткәрелә срогы дә артыграк булмаган вакыт эчендә жибәрәләр 1 айга, мәгълүматлар нигезендә тышкы тикшерү еллык бюджет баш администраторларының бюджет акчаларын.

6. Бәяләмә өчен бюджет үтәлеше турында еллык хисапка Жирлеге тапшырыла Ревизия комиссиясе Жирлеге белән одновременным юнәлеш Башкарма комитеты Жирлеге.

7. Ел саен, 1 майдан да соңгарак калмыйча агымдагы финанс елының Жирлеге Башкарма комитеты тәкъдим итә дәүләт Советы жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап жирлеге хисап финанс елына приложениесе белән проектын Советы карарлары Жирлеге бюджеты үтәлеше турында Жирлек кадәрге финанс хисап елы өчен, башка бюджет бюджеты үтәлеше турындагы хисап Жирлеге, һәм башка документлар бюджет кодексында каралган Россия Федерациясе законнары.

8. Карау нәтижеләре буенча, бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны Жирлеге авыл Жирлеге Советы карар кабул итә раслау йә кире кагу бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны Жирлеге.

9. Кире кагылган очракта, Жирлек Советы бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны Жирлеге ул кайта бетерү өчен очрак недоуверного яки неполного отражения мәгълүматлар һәм кабат тапшыру вакыты түгел, 1 айдан артыграк булмаган вакыт эчендә жибәрәләр.

10. Карары белән бюджеты үтәлеше турында Жирлеге тарафыннан раслана үтәлеше турында хисап Жирлек бюджетының финанс хисап елы өчен күрсәтеп, гомуми сумманың керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын Жирлеге.

Аерым приложениями хәл итүгә Советы Жирлеге бюджеты үтәлеше турында Жирлек өчен финанс хисап елы күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәре белән Жирлеге буенча кодам классификацияләү бюджетлары керемнәренен;
  - бюджет чыгымнарын Жирлеге буенча чыгымнарның ведомство структурасы бюджеты Жирлеге;
  - бюджет чыгымнарын Жирлеге түбәндәге бүлекләр буенча язылды һәм подразделам классификациясенен бюджетлар чыгымнары;
  - бюджет дефицитын финанслау чыганакларының Жирлеге буенча кодам классификациясенен бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары.
- Карары белән бюджеты үтәлеше турында Жирлек раслана башка күрсәткечләр билгеләнгән Россия Федерациясе Бюджет кодексы.

113 Статья. Үтәлешен, жирле бюджет Жирлеге.

1. Үтәлешен, жирле бюджет Жирлеге нигезендә гамәлгә ашырыла Россия Федерациясе Бюджет кодексы.
2. Жирлек бюджеты тула нигезендә бердәмлек кассалары һәм подведомственности чыгымнар.
3. Кассовое хезмәт күрсәтү, бюджет үтәлеше, Жирлекнең ачу һәм алып бару, лицевой бюджеты акчаларын алучылар Жирлеге билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы.
4. Бюджет үтәлеше, Жирлекнең оештырыла нигезендә ирекле жыелма бюджет исемлеген Жирлеге һәм касса планын Жирлеге.

114 Статья. Муниципаль финанс контроле.

1. Муниципаль финанс контроле гамәлгә ашырыла тәмин итү максатларында нигезләмәләрен үтәү хокукый актлар, жайга салучы бюджет правоотношения, хокукый актларының, обусловливающих ачык норматив йөкләмәләре һәм йөкләмәләре буенча башка выплатам физик затларга бюджеттан Жирлеге, шулай ук үтәү шартларын һәм муниципаль контрактлар, шартнамәләр (килешүләр) биру турында бюджетыннан.
- Муниципаль финанс контроле подразделяется тышкы һәм эчке, башлангыч һәм киләсе.
2. Тышкы муниципаль финанс контроле булып тора контроль эшчәнлеге Контроль-хисап палатасы " яшел Үзән муниципаль районы.
3. Эчке муниципаль финанс контроле булып тора контроль эшчәнлеге, Федераль казначылык, Финанс-бюджет палатасы, Зеленодольск муниципаль районы (алга таба - органнар эчке муниципаль финанс контроль).
4. Башлангыч контроле гамәлгә ашырыла кисәтү һәм чик кую максатында, бюджет бозуларны процессында жирле бюджеты үтәлешенен.
5. Киләсе контроле гамәлгә ашырыла нәтижеләре буенча, бюджет үтәлеше, Жирлекнең максатларында, билгеләү тәртибе, аларның үтәлешен, дөрөсләген исәпкә алу һәм хисап биру.

БАШЛЫГЫ XVI. КАБУЛ ИТҮ ЖИРЛЕГЕ УСТАВЫНЫҢ. КЕРТҮ ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР ЧЫН УСТАВЫ

115 Статья. Тәртибе проектын әзерләү Уставының Жирлеге һәм өстәмәләр кертү чын Уставы

1. Проект Уставының Жирлеге Советы карары проекты Жирлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында чын Уставына ала вноситься шул авыл Жирлеге Советы авыл Жирлеге Башлығы, Совет депутатлары Жирлеге органнары, территориаль жәмәгать үзидарә органнары, инициативными төркемнәре гражданныр.

2. Проектын әзерләү өчен Жирлеге Уставының проекты турында карар үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү чын Уставы карары нигезендә, Жирлек Советы бәлки махсус комиссия оеша. Эшендә катнашу өчен күрсәтелгән комиссия мөмкин белгечләре чакырылган Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, экспертлар катнашты.

3. Проект Уставының Жирлеге Советы карары проекты Жирлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Уставына Жирлеге дә соңга калмыйча 30 көн карау Советы Жирлеге мәсьәләсен кабул итү турында Уставының Жирлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү Жирлеге Уставы, рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию) белән одновременным бастырып чыгару (обнародованием) билгеләнгән Советы Жирлеге исәпкә алу тәртибен тәкъдимнәр проекты буенча күрсәтелгән Устав проекты күрсәтелгән муниципаль хокукый акт, шулай ук, катнашу тәртибен, гражданнырның аның буенча фикер алышуда. Кирәк түгел рәсми бастырып чыгару (обнародование) якынча исәп буенча тәкъдимнәр карар проекты Советы Жирлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында уставына жирлеге башлығы, шулай ук, катнашу тәртибен, гражданнырның аның буенча фикер алышуда очракта, кайчан уставына Жирлеге үзгәрешләр кертелә формада төгәл күрсәтү нигезләмәләрен Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары халәткә китерү максатларында уставының Жирлеге белән туры шушы норматив хокукый актлары.

4. Проект буенча Уставының Жирлеге Советы карарлары Жирлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында чын Уставына карау алдыннан аларны Советы утырышында Жирлеге үткәрелә ачык тыңлаулар статьясы нигезендә, әлеге законның 24 Уставының.

5. Изложение Жирлеге Уставының яңа редакциядә муниципаль хокукый акты үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Уставына Жирлеге рөхсәт ителми. Бу очракта кабул ителә яңа Уставы Жирлеге, ә элек гәмәлдә Жирлеге Уставы һәм муниципаль хокукый актларга үзгәрешләр кертү хакында аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр таныла үз көчләрен үз көченә кәргән көннән яңа Устав Жирлеге.

116 Статья. Кабул итү тәртибе Уставының Жирлеге һәм өстәмәләр кертү чын Уставы

1. Проектын карауны Жирлеге Уставының проекты турында карар үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү чын Уставы гәмәлгә ашырыла Советы Жирлеге кимендә ике укылышта Регламент нигезендә авыл Жирлеге Советы.

2. Кабул ителгәннән соң проектын Жирлеге Уставының проекты турында карар үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү чын Уставына беренче укылышта әлеге проект жибәрелә Башлыгы, авыл Жирлеге Советы депутатларына, авыл Жирлеге, башка субъектларга, хокук правотворческой инициативасы күрсәтелгән статьяның 1 пунктында 78 чын Уставының өчен, төзәтмэләр кертү.

3. Уставына Жирлеге башлыгы, авыл Жирлеге Советы карар турында үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү Уставы кабул ителә, күпчелек булычтын икесе тавыш нче билгеләнгән саныннан Советы депутатлары, Жирлек. Тавышы. авыл Жирлеге Башлыгы исәпкә алына кабул иткәндә Уставының Жирлеге Советы карарлары Жирлеге үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында Уставына Жирлеге ничек тавыш Жирлеге Советы депутаты.

117 Статья. Тәртибе үз көченә Жирлеге Уставының, хәл үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү хакында чын Уставы

1. Уставына Жирлеге башлыгы, авыл Жирлеге Советы карар үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү хакында чын Уставына соң аларны кабул итү жибәрелә авыл Жирлеге Башлыгы территориаль органы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы өлкәсендә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү дәүләт теркәвенә алу өчен билгеләнгән тәртиптә федераль закон.

2. Уставына Жирлеге башлыгы, авыл Жирлеге Советы карар үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү хакында чын Уставына рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (обнародованию) соң, аларны дәүләт теркәвенә алу һәм үз көченә керә соң, аларны рәсми бастырып чыгару (обнародования) хокукый мәгълүматның рәсми порталында Татарстан Республикасы (<http://pravo.tatarstan.ru>), сайтында яшел Үзән муниципаль район составында муниципаль берәмлекләр Порталының, Татарстан Республикасы (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә, шулай ук урнаштыру текст хокукый акт махсус стендларында территориясендә торак пункт Жирлек Обнародовать Карар мәгълүмати стендларында Осиново авыл жирлеге буенча адреслар: с. Осиново (янында административ бинасы жирлеге), с. Осиново урамы буенча Светлая ур. буенча Юбилей, с. Ремплер урамы буенча Пионерлар, авылында Яңа Тура урамы буенча Кооперативная. п. Новониколаевский буенча, Центральная ур. Уставына Жирлеге башлыгы, авыл Жирлеге Советы карар үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү хакында чын Уставына соң аларны дәүләт теркәвенә алу кертелгән тиеш дәүләт реестрына уставларын муниципаль берәмлекләр порталында Россия Федерациясе юстиция Министрлыгының Норматив хокукый актларына Россия Федерациясендә» (<http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.рф>) мәгълүмат-телекоммуникация «Интернет» челтәрендә рәвешендә графических сурәтләрне.

Авыл Жирлеге башлыгы бурычлы бастырырга (обнародовать) теркәлгән Жирлеге Уставы, муниципаль хокукый акт үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында муниципаль берәмлеге уставына жиде көн эчендә көннән соң аның керү берсе территориаль органы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы өлкәсендә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү.

Үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертелгән Жирлеге Уставы һәм изменяющие структурасын, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне бүлүнә жирле үзидарә органнары (очрактардан тыш китерү муниципаль берәмлеге уставының

боерыгы белән, федераль законнар нигезендә, шулай ук үзгәрешләр вәкаләтләрен, вәкаләтләре, сайлау тәртибен сайланулы вазыйфаи затларын, жирле үзидарә органнарының) соң көченә керә вәкаләтләре авыл Жирлеге Советы, принявшего муниципаль хокукый акт турында, күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр Уставка Жирлеге.

3. Үзгәрешләр һәм өстәмәләр Уставына Жирлеге кертелә, муниципаль хокукый акты белән ала торган оформляться:

1) карары нигезендә, Жирлек Советы, кул куелган, аның рәисе һәм авыл Жирлеге Башлыгы йә бирелү дә авыл Жирлеге Башлыгы, исполняющим рәисе вәкаләтләрен Советы Жирлеге;

2) аерым норматив хокукый акты кабул ителгән Жирлек Советы һәм кул куелган авыл Жирлеге Башлыгы. Бу очракта әлеге хокукый актта проставляются реквизитлар карарлар Жирлек Советы аны кабул итү. Кертү мондый карар Советы Жирлеге переходных нигезләмәләрен һәм (яки) нормаларының үз көченә керүе турында үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелә торган Уставына Жирлеге, рөхсәт ителми.